

K.W. KOSKIMIES

OTUKOIRIA

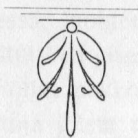

K.W.

ROTUKOIRIA

KIRJOITTANUT

K. W. KOSKIMIES

HELSINKI
ÖFLUND & PETTERSSON, KIVI- JA KIRJAPAINO
1908

Lähteitä.

- de Bylandt, Henry: Les Races des Chiens.
Strebel, Richard: Die Deutschen Hunde und ihre Abstammung.
Ilgner, E.: Gebrauchs und Luxushunde.
—: Der Dachshund.
Grünbauer, G.: Die Dachsbracke.
Wörz, E.: Der Luxushund.
Sundström, C. R.: Handbok för hundvänner.
Madsen, Nancy: Race-Hunde.
Hamilton, A. P.: Hundraserna.
Baker, Thomas: Der Collie.
Floessel, Ernst: Der Hund.
A. W.: Settern.
von Werden, Heinrich: Der englische Bulldog.
Klotz, Rudolf: Der Foxterrier.
Erich, Theo: Der Foxterrier.
Gruner, H. W.: Die englischen Terriers.
Rydholm, O. B.: Stöfwaren.
Svenska Kennelklubbens Tidskrift.
Finska ” ”
Sportblatt, Frankfurt a. Main.
The Illustrated Kennel News, Christmas Number 1906 ja 1907.
Our Dogs, Christmas Number 1906.
-

Johdanto.

Koiran historia on yhtä vanha kuin ihmisen. Vanhimmatkin kirjalliset jätteet kertovat tästä, ihmisen ensimmäisestä palvelijasta. Sekä juutalaisten, assyrialaiden, että egyptiläisten vanhoissa muistomerkeissä on löydetty todistuksia siitä, että koira jo 5—6000 vuotta ennen nykyisen ajanlaskun alkua oli tunnettu, ja useimilla kansoilla tärkeä kotieläin.

Sen alkuperä on ollut ja on edelleen etevien tiedemiesten tutkimusten esineenä ja näiden tutkimusten tulos on uusi rotujärjestelmä, joka perustuu tarkkoihin pääkallomittauksiin. Nuo pääkallotutkimukset osoittavat, että, kuten jo kauan on otaksuttu, koira on läheistä sukua sudelle, shakalille ja ketulle. Mainituilla eläimillä on paljon yhteistä koiran kanssa. Selvimmin on tämä käynyt esiin sellaisista tapauksista, jolloin (kuten esim. Argentinassa) kesyt koirat ovat villiityneet. Nämä ovat silloin muuttuneet susiksi, elintapoihin nähden, ja käyneet ihmisille paljon vaarallisimmiksi kuin villit sukulaisensa. Susikoirista on amerikalainen kirjailija Jack London antanut erinomaisen mieltäkiinnittäviä kuvauksia. Näistäkin käy selville, että villiityneet koirat sekä pariutuvat että muuten elävät susien kanssa. Koirarotujen muodostuminen esim. sudesta on nähtävästi tapahtunut seuraavalla tavalla:

Kivikauden ihmiset (joita luullaan kotieläinten ensimmäisiksi omistajiksi) elivät pääasiallisesti metsästyksellä. Heidän leirinsä ympärille kokoontuivat villit canis-sukuiset eläimet, etupäässä sudet, syömään niitä jätteitä, joita ihmisten aterioista leirin ulkopuolelle heitettiin. Lämmin leirituli ja ravintoaineet houkuttelivat näitä koirasuvun esivanhempia seuraamaan liikuskelevia ihmisiä

heidän matkoillaan. Kesyttäminen tapahtui sitten joko suoraan tai penikoita kasvattamalla. Eräs tutkija otaksuu, että naiset ottivat imettääkseen näiden eläinten pentuja, sen johdosta, että kuolevaisuus heidän omista lapsissaan oli suuri ja näiden luonnolliselle ravinnolle tarvittiin ottaa.

Ensimmäisen koirantapaisten eläimen jätteet löysi tiedemies Rüttimeyer turvesoista. Tämä, n. s. turvekoira oli keskikokoisen pystykorvan suuruinen ja sen tieteelliseksi nimeksi tuli *Canis familiaris palustris*.

Toinen koiramuoto löydettiin samaan aikaan. Sen pääkallo oli pitkulaisempi, matalampi ja yleensä suurempi edellistä. Tämä oli nähtävästi kuulunut toiselle, voimakkaammalle koiralajille, jonka ulkomuodosta tiedemiehillä on varmat mielipiteet. Nimeksi annettiin tälle lajille *Canis familiaris Inostranzewi*. Lajin tutkijat olivat venäläiset tiedemiehet Inostranzew ja Anutshin.

Saksalainen tiedemies Jeiteles löysi kolmannen pääkallomuodon Olmützissa löytyvissä maakerrostumisissa. Tämä kallo erosi edellisistä pääasiallisesti siinä, että kuono oli huomattavasti suippo, kallo oli myös suurempi turvekoiran kalloa. Uusi laji sai nimen *C. f. matris optima*.

Pronssikauden kerroksista löysi sitten tiedemies Woldrich varsinainen metsästyskoirien kantaisän pääkallon. Kallon muoto erosi siksi paljon kolmesta edellisestä, että tiedemiehet yksimielisesti myönsivät uuden lajin löydetyn. Lajin nimeksi tuli *C. f. intermedius*.

Vihdoin löysi Leiner viidennen kallolajin, joka sai nimen *C. f. Leineri*.

Näistä viidestä koiralajista on sveitsiläinen professori Studer muodostanut kaksi suurta ryhmää. Ne ovat A. *Palearktiset koirat* ja B. *Yhdistysmuodot*, jotka johtavat kolmanteen suureen ryhmään *Etelämaiset koirat*. Tähän kolmanteen ryhmään vie prof. Studer kaksi lajia, nim. 1) Pariakoirat ja 2) Vintti-koirat.

Professori Studer on tutkimalla tieteellisesti nykyään elävien koirarotujen kalloja, ryhmittänyt nyt löytyvät rodut yllämainittujen historian takaisten koirarotujen johdolla. Siten on hän tullut seuraavaan johtopäätökseen: *C. f. palustris'esta* johtuvat m. m. europaal. pystykorva, pinsheri ja terrierilajit.

C. f. inostranzewista johtuvat pohjoismaiset rekikoirat (pystykorvat), Mastiffi, Bulldoggit, Mopsi, Bordeaux-doggi, Tanskalainen (saksal.) doggi, Boxeri, Bernhardilaiskoira ja Neufundlantilaiskoira.

C. f. matris optimæ'sta polveutuvat paimenkoirat.

C. f. intermedius'sta polveutuvat Ajokoirat, Seisovat koirat, Vihikoirat (= verikoirat), Setterit, Pointeri, Spanielit, Mäyräkoirat ja Puudeli (= villakoira).

C. f. Leineri'sta johtuvat Hirvi- ja Susikoirat.

Etelämaisiin koiriin kuuluvat kuten jo mainittiin Pariakoirat (Dingo, Tenger ja Paria) ja Vinttikoirat.

Studerin jakojärjestelmä on epäilemättä oikeampi kuin tuo vanha kaksiosainen, jossa koirat olivat joko metsästys- tai seurakoiria. Tällainen jako ei nyk. ole sopiva, koska moni rotu, joka ennen oli metsästyskoira, nyt on seurakoira ja päinvastoin. Tämän kirjan tekijä on katsonut voivansa ilman suurempaa haittaa jättää pois joukon koiralajeja, jotka, kuten Battakoira, Tshau, Tibet-doggi y. m. ovat liian vähän tunnettuja, tai joiden eroavaisuus kirjassa esitetyistä on siksi pieni, ettei niitä kannata mainita.

I RYHMÄ.

C. f. palustris'esta polveutuvat rodut.

Varsinainen eli „Europalainen pystykorva“.

Europal. pystykorva

Kuten Studer'in jakojärjestelmästä käy selville, on tarkka eroitus tehtävä varsinaisen, C. f. palustris'esta polveutuvan, n. s. Europal. pystykorvan ja pystykorvantaipaisen pohjoismaisten koirarotujen välillä. Jo ammoisista ajoista ovat nämä kaksi rotua olleet erillään toisistaan, mutta kumpikin todistaa vielä ulkomuodollaan alkupe-

räänsä yhteisestä kantaisästä, sudesta. — Europal. pystykorva on ollut yleinen niin hyvin Europ. etelä- kuin keski-osissa. Saksassa se oli jo 1700-luvulla suosittu talonkoira ja sai kynologian kehittyessä, järkipäisen siitoksen kautta nyk. vakinaisen ulkomuotonsa. Englannin kynologit, m. m. tunnettu Vero Shaw, panivat vähemmän arvoa tälle rodulle, jota he syyttivät huonotapaiseksi ja arvottomaksi.

Pommer'issa, Saksassa oli se sitävastoin hyvin arvossa pidetty ja kehittyi siellä huomattavasti. Nykyisissä näyttelyissä tavataan kolme lajia tätä rotua. Ne eroavat toisistaan pääasiallisesti värin puolesta. Värät ovat harmaa, musta ja valkea. Sitä-

paitsi löytyy rodusta kääpiömuoto ja vielä silkintapaisella karvalla varustettu laji.

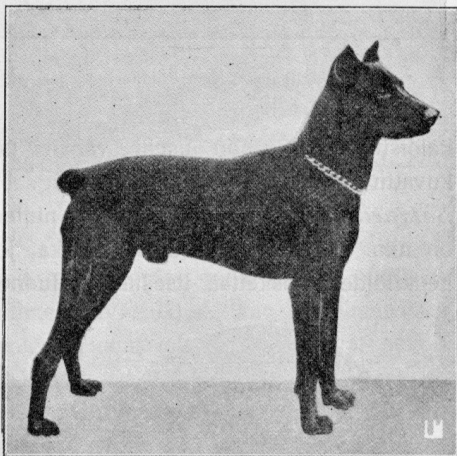
Europol. pystykorvaa verrattaessa pohjoismaisiin, huomaa heti minkä vaikutuksen järkiperäinen siitos saa aikaan. Koira tekee epäilemättä katsojaan „sivistyneen“ rotukoiran vaikutuksen.

Pinsheri.

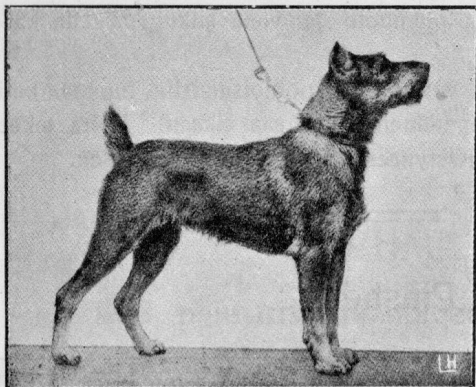
Saksassa on pinsheri viime vuosikymmenien kuluessa voittanut melkoisesti alaa, jota sekin seikka todistaa, että rodun edustajia oli Berlin'in näyttelyssä v. 1908 kokonaista 70 kpl.

Pinsheri on Saksan suosituin rottakoiria. Se vastaa monessa suhteessa Englannin terrierejä ja ilmenee kuten nämäkin kahtena muotona, nim. sileä- ja karkeakarvaisena. Rotu lie-
nee kehittynyt siten, että on paritettu pystykorvia, boxeria sekä mahdollisesti puudeleja keskenään.

Muöhemmin muodostettiin pinsheristä uusi laji ja tämä tapahtui siten, että käytettiin saksalaista paimenkoiraa paritukseen sileäkarv. pinsherin kanssa. Uusi rotu sai luojansa mukaisesti nimen Dodermann-pinsheri ja saavutti äkkiä suurta suosiota, jota se erinomaisten ominaisuuksiensa perustuksella ansaitsikin. Se on kookkaampi ja voimakkaampi tavallisia pinsheriä, mutta ei läheskään niin jalopiirteinen kun ne. Väri on musta ja ruskea, jota vastoin tavallinen pinsheri useimmiten on ruskean teräsharmaa eli, kuten Saksassa sanotaan, pippurin ja suolan väri (pfeffer und salzfarbig). Pinsherin kasvattajat eivät säästä ylis-

Dodermann-Pinsheri.

Karkeakarvainen Pinsheri.

tystä, kun heidän suosikeistaan tulee puhe. Dodermann pinsheri on poliisi- ja sairaanhoitokoirana tehnyt monta urotyötä, ja myöskin karkeakarvainen pinsheri on näyttäytynyt olevan uskollinen palvelija.

Pinshereistäkin löytyy kääpiömuotoja, kuten edellisestä koirarodusta. Tällaisten „peu-

kaloisten“ paino on usein vähän päälle kilogramman. Alla kuvattu apinapinsheri painaa 1 kg. 125 gr. Koiran nimi on *Satanella* ja kumma kyllä on se nimensä hyvästi ansainnut. Se on nim. sangen pahasisuinen elukka, joka tuskin antaa vierasten henkilöiden koskettaa itseänsä. Huonekumppaliaan, suurta met-

Kääpiö Pinsheri

Apina-Pinsheri.

sästyskoiraa, pitelee se usein hyvin pahasti, koettaen, jos mahdollista, purra sitä huuliin ja korviin. Tämän luontoisia ovatkin muuten usein kääpiökoirat, mutta siitä huolimatta ovat ne varsinakin naismailmassa suuressa suosiossa. Saksassa ovat kääpiökoirien harrastajat muodostaneet suuren yhdistyksen, joka toimii harvinaisen innokkaasti.

Terrierit.

1. Foxterrieri.

Englannissa syntyneistä roduista lieenee foxterrieri se, joka on saavuttanut suurimman suosion kotimaansa ulkopuolella. Sen metsästysominaisuudet ovat yli koko mailman tunnetut ensiluokkaisiksi ja viehättävällä ulkomuodollaan on se valloittanut itselleen ensi sijan seurakoirienkin joukossa.

Foxterrieri 1700-luvun lopulla.

Kaikkialla minne Englannin vaikutus on ulottunut on foxterrieri tunkeutunut. Intiassa on se tehnyt urotöitä tiikerimetsästyksillä, Afrikan aarniometsissä tavataan se alkuasukkaidenkin luona, joko puhtaana tai sekotettuna sikäläisten koirien kanssa, ja kaukaisessa pohjolassa on se lumisilla saloilla pyrynä pyörinyt kiukkuisen kontion kintereillä.

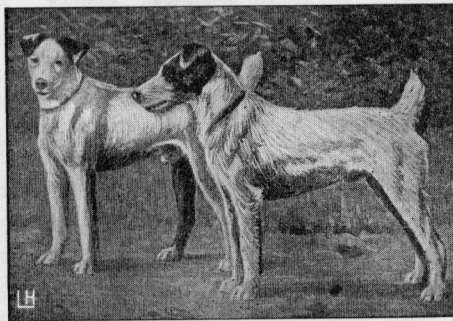
Jo parikymmentä vuotta sitten tuli foxterrieri Suomeen. Ensimmäisiä tunnetumpia oli Saarisen „Tuli“. Sen omistaja kirjoitti kerran foxterrieristä Suomen Urheilulehteen m. m. seuraavaa:

„Ihmeteltävää todellakin on se vaaran halveksiminen, jota foxterrieri kimppuun käydessään voipi osottaa. Olin kerran tilaisuudessa näkemään siitä suurenmoisen näytteen. Kettu oli mennyt suuren kiven alle, ei ollut kaukana reijän suulta, mutta voi kuitenkin vetäytymällä kiven keulan alle piilottaa itseänsä. Ajoon osaa ottanut vahva ja erittäin rohkea ajokoiri, joka ennen oli purrut monta kettua kuoliaaksi, yritti pistää päänsä sisään, temmatakseen ketun ulos, mutta sepä ei onnistunutkaan. Tavattoman suuri ja rohkea kettu antoi sille kuonon päähän niin pahat terveiset, ettei koiri enään uskaltanut mennä reijän suullekaan; suu raivosta vaahtoisenä haukkui vaan etäämpänä. Tuotiin sit-

ten foxterrieri paikalle. Heti iski kettu senkin päähän kiinni, repäisi pahasti toisen silmän seudun ja koko kuonon painoi reikiä täyteen. Sisäänmeno-aukko oli ahdas, koira tunkeutui vaan eteenpäin, emmekä huomanneet, että se, vaikka vastaanotto olikin niin ankara, olisi nytkäystäkään hievahtanut taaksepäin. Noin minuutin kuluttua oli kettu koiran jaloissa hengetönnä.

Kovempaa kuin taistelu ketun kanssa on kuitenkin vielä temmelys mäyrän pesässä. Huonosti tahtovat hampaat tepsii tämän paksusilavaisen otuksen ihossa, joka samalla voimakkaasti ja raivoisasti puree ympärillensä. Hyvä foxterrieri senkin kuitenkin uuvuttaa, vaikka kyllä itsekin voipi saada pahoja vammoja. Hauskoja matkoja voipi tehdä kauniina huhtikuun aamuina hankikantoja pitkin mäyrän pesille. Tässä kuussahan, jonka kirkkaat aamut ehkä ovat kauneinta vuoden aikaa, kaikki muu tavallisesti tarjona oleva metsästys on kiellettyä. Foxterrierin omistaja on tässäkin suhteessa muita kuolevaisia onnellisempi.

Tulee sitten kevätkesästä ketunpesien vuoro. Kiskomalla ulos poikaset, tekee foxterrieri puhdasta jälkeä ketunsuvussa, jonka hävitystyön hedelmät kyllä jälestäpäin huomataan lisääntyvässä hyödyllisen metsäriistan luvussa. Kaikessa edellä mainitussa metsästyksessä voipi kyllä hyvä mäyräkoira tehdä saman palveluksen kuin foxterrierikin, mutta tähänpä ei rajoitukaan foxterrierin käyttäminen. Useimmilla foxterrierillä ainakin on suuri taipumus oleksimaan vedessä. Niitä voi vallan edullisesti käyttää vesilinnun metsästyksessä karkottamaan lintuja ruohistosta sekä

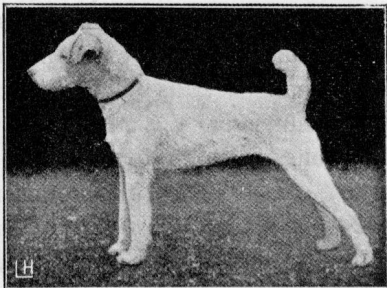

Foxterrierit Ch. Rowton Cavalier ja Füsilier.

ammutun saaliin noudattamiseen. Saukon pyynnissä on foxterrieri oivalinen kumppani. Olen nähnyt foxterrierin kulkevan ja uivankin saukon jälillä kohojään alla pitkiä matkoja. Pystykorvan kanssa voipi foxterrieri kilpailla linnun haukunnassa, ja kissan pyydystämiseen se on

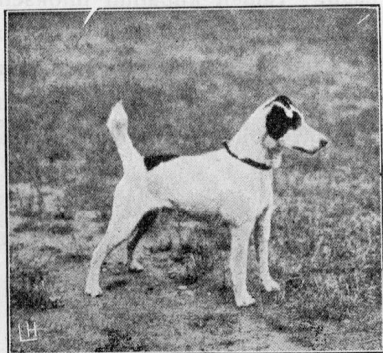
vertojaan löytymätön. Älykäs kun on, oppii kuitenkin kotikis-

san tuntemaan ja tyytyy sen kanssa samalle ruokakupille. Kun tähän vielä lisäämme, että foxterrieri on ensiluokan seurakoira, niin olemme ehkä muistaneet luetella useimmat tämän jalon koirarodun ominaisuuksista. Tottelevaisuudessa se voittaa ehkä kaikki muut koirat; senpätähden sen käyttäminen ajokoirametsästykselläkin käypi niin mukavaksi. Helposti voipi sen saada pysymään takanaan, vaikka haukunta kohti käy.

Foxterrieri Ch. Morden Bullseye.

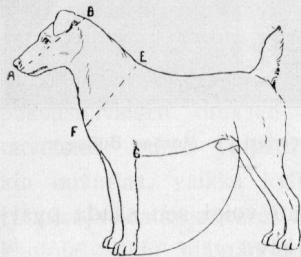
Uskollinen on foxterrieri matkaseurana. En luule minkään muun koiran jaksavan niin hyvästi seurata polkupyöräilijää. Kuunama kesäpäivänä saa ajaa pöyrällä kymmenen peninkulmaa, foxterrieri seuraa mukana, sieppaa sivumennen sieltä täältä ryöstömatkoillaan hiiviskelevän kissan ja voi illalla tasakäpälää poukahnella metrin korkuudelle sokuripalaa kohden. Rekeä ja tavaroita se oppii mainiosti vahtaamaan “.

Foxterrieri Champ. Donington.

Foxterrierin alkuperä on sikäli tunnettu kuin johdannossa mainittiin. Polveutuen samoista koirista kuin Saksan pinshetit, joutui se jo varhain metsästäjien haltuun. Sitä käytettiin jo 1400-luvulla kaikenlaisten pienempien petoeläinten tappamiseen. Rottien hävittäjänä oli sillä suuri merkitys. — Terrierejä on Englannissa kasvatettu toistakymmentä eri lajia joiden eroaminen toisistaan tapahtui vähitellen, vuosisatojen kuluessa. Kaikkia käytettiin samaan tarkoitukseen, mutta eri kasvattajat tulivat ulkomuotoon nähden eri tuloksiin. 1700-luvulla alkaa foxterrieri saada ne tuntomerkit, jotka sen lopullisesti eroittavat muista terrieriroduista. Valkea väri, joka vielä puuttui 1700-luvun koirista (katso

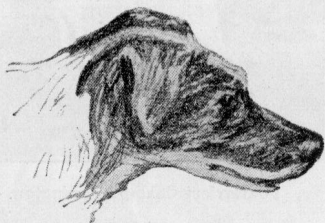
kuvaa), tulee pääväriksi ja entisestä mustasta ja ruskeasta jää vaan täplät päähän ja ruumiiseen. Sata vuotta myöhemmin oli foxterrierin kasvatus tullut sangen yleiseksi Englannin koiramiesten keskuudessa. Ensimmäisistä kasvattajista mainittakoon Sir Wynn, Mr Foljambe, Mr Wootton y. m. V. 1859 pantiin Englannissa

Kuva a.

toimeen ensimmäinen yleinen koiranäyttely, mutta foxterriereille ei silloin vielä löytynyt erityistä luokkaa. Kolme vuotta myöhemmin, Islington'in näyttelyssä, tapaamme ensi kerran foxterrierejä. Niitä oli siellä noin 20 ja I palk. sai „Trimmer“-niminen koira. Nyt alkoi foxterriereille nopean kehityksen aika. Tunnetuimmat siitoskoirat olivat Jock, Trap, Tartar ja *Tyrant*, joka viimeksi mainittu on nykyisen foxterrierin varsinainen kantaisä. 1800-luvun lopulla oli foxterrierikasvatus päässyt täyteen kukoistukseensa Englannissa. Sadat kasvattajat kilpailivat silloin, joka vuosi uusiutuvissa lukuisissa näyttelyissä keskenään. Tämän kilpailun tuloksena on nyt jalopiirteinen rotukoira, jonka ruumiinrakennus muistuttaa lähinnä ratsuhevosta.

Ensimmäisessä kuvassa nähdään ruumiinosien keskinäinen suhde. Tärkeä seikka on ruumiin neliömäisyys (katso kuvaa a). Jalkojen tulee olla suorat edestä ja takaa katsottuna.

Kuva b.

Kuva c.

Pään muoto selviää kahdesta erikoiskuvasta, joista pienempi esittää nykyistä muotoa, suurempi taasen vanhentunutta. Otsaskelma päässä on huomattavasti pienentynyt, samoin korvat.

Englannin foxt. kasvattajista on Redmond tunnetuin, saksalaisista taasen Fulda. Redmondin ansiona on se, että hän loi

foxterrierin, jonka ruumiinmuoto on voimakas ja keskittynyt, jalat suorat ja pää pitkä. Hänen esimerkkiään ovat sitten muut kasvattajat seuranneet. Redmond panee myöskin painon koiran metsästysominaisuuksille. Hän on kasvattanut joukon eteviä luolakoiria, joiden jälkeläisistä monet nyk. elävät luolakoevoittajat polveutuvat. Viime vuosina on Redmond monasti saanut jättää näyttelyvoittajan paikan muille kasvattajille, mutta kaikki häntä kuitenkin pitävät ensimmäisenä alallaan.

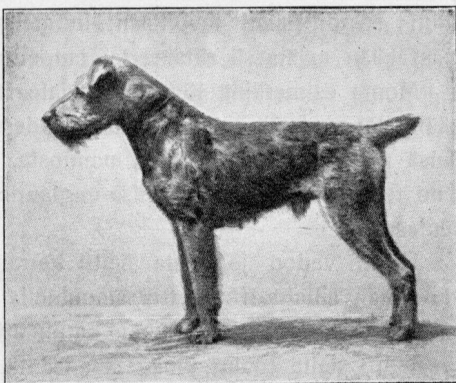
Foxterrierejä on kahta lajia, sileä- ja karkeakarvaisia. Jälkimmäiset ovat viime aikoina voittaneet alaa yhä enemmän, mutta ovat kuitenkin vielä vähemmistönä. Ollen usein parempia luolakoiria kuin sileäkarvaiset, ovat ne metsästäjien kesken tulleet hyvään huutoon.

Meillä Suomessa alkaakin foxterrieri voittaa yhä enemmän alaa. Sikäli kuin harrastus ajokoirametsästyksen kasvaa, alkavat metsästäjät ketunajossa yhä enemmän turvautua foxterrierin apuun silloin kun repo, koirien ajamana, on paennut luolansa lokeihin.

2. Airedale terrieri.

Frankfurt am Mainissa ilmestynyt, sikäläisen yhdistyksen „Klub für rauhhaarige Terriers“ julkaisema kirja: „Der Airedale Terrier“, kertoo rodun alkuperästä ja ominaisuuksista m. m. seuraavaa:

„Airedale Terrierin“ kotipaikka on Yorkshiren kreivikunnassa Englannissa. Seudun läpi virtailevan Airejoen laak-

Airedale terrieri Diavolo Goldberg.

son asukkaat ovat jo ammoisista ajoista suosineet tätä rotua, käyttäen sitä sekä talonkoirana että metsästyksen. Rodun alku-

perästä ei tarkempia tietoja löydy; kuitenkin voi pitää varmana, että sen suonissa virtailee niin hyvin „Black and tan Terrierin“ kuin „Otterhoundin“ verta. Aikojen kuluessa on useita muita rotuja käytetty ulkomuodon ja sisällisten ominaisuuksien parantajana. Innostuneiden kasvattajien ansioksi on luettava se seikka, että Airedale terrieri niin lyhyessä ajassa on tullut tunnetuksi yli koko maapallon.

Mitä tyypillisen Airedale terrierin ruumiinrakennukseen tulee, lieneekin itse asiassa vaikeata löytää toinen koira, joka muotojen symmetriaan nähden vetäisi vertoja sille.

Joskin Airedale terrieri ei karkean karvansa tähden tee katsojaan yhtä hauskaa vaikutusta kuin sileäkarvainen valkea foxterrieri, ei voi olla ihailematta sen vankkaa ja voimakasta ulkomuotoa. Se on kokonsa puolesta kylliksi suuri ihmisenkin puolustajaksi, sillä on erinomaisen kehittynyt vainu ja sen kestävyys ja uskollisuus tekevät sen erinomaiseksi toveriksi omistajalleen, olkoonpa tämä metsästäjä tai muuten koirien suosija.

Metsästyksen opetettuna ei Airedale terrierillä, mitä monipuolisuuteen tulee, löydy vertaista; sitä voi käyttää yhtä hyvällä menestyksellä kaikkeen metsästyksen. Yhtä varmasti kuin se seisoo peltopyyparven edessä, yhtä taitavasti käyttäytyy se ajo-koirana sekä maalla että vedessä. Talonkoiraksi ei se ole liian suuri; se on siisti tavoiltaan, luonteeltaan sävyisä eikä pienimmässäkään määrässä riitaisa tai tappelunhaluinen.

Monta esimerkkiä löytyy Airedale terrierin rohkeudesta ja pelkämättömyydestä sekä sen taitavuudesta ja uskollisuudesta isäntänsä palveluksessa. Erästä mainiosta, „Thunder“-nimisestä Airedale terrieristä kertoo kuuluisa englantilainen kynologi Vero Shaw seuraavaa:

Erään vedon johdosta heitti kerran Thunderin omistaja elävän rotan sillalta 15 metriä alapuolella virtailevaan jokeen. Käskestä heittäytyi Thunder heti empimättä alas kuohuvaan virtaan ja nouti sieltä rotan, jonka sen isäntä sen sinne heitettyään oli ampunut. Sama Thunder hyökkäsi usein käskestä uunissa palavan hiilivalkean kimppuun, hampain ja kynsin singahuttaen kekäleitä ympärillensä ja ainoastaan yhden kerran oli sille tämä mestarinäyte tuottanut palohaavoja.

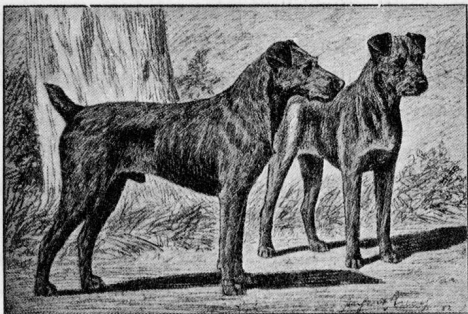
Vaikka, kuten mainittiin, Airedale terrieri ei laisinkaan ole

tappelun- tai riidanhaluinen, ei siltä silti puutu rohkeutta puolustautuessaan itseään usein suurempienkin koirien hyökkäyksiä vastaan. Päinvastoin hankkivat tällaiset tapaukset sille tilaisuuden antaa loistavia näytteitä suurista ruumiinvoimistaan ja pelkäämättömyydestään.

Englannista levisi Airedale terrieri pian Saksaan, jossa se heti veti suurta huomiota puoleensa varsinkin eräällä taholla. Oli nimittäin jo useina vuosina Itävallan ja Saksan sotalaitoksessa työskennelty sotakoiran aikaansaamiseksi. Kokeiluissa oli jo käytetty useita koirarotuja, joista ei kuitenkaan siihen asti mikään ollut tyydyttänyt asianharrastajia. Nyt ilmestyi oikeaan aikaan Airedale terrieri, joka pian saikin yksimielisen tunnustuksen siitä etevämmyydestä, jolla se suoritti kaikki vaaditut kokeet. Itävalta-Unkarin hallitus onkin joku aika sitten määrännyt Airedale terrierin sotakoiraksi armeijaansa, ja Saksassa paraikaa työskennellään saman päämäärän saavuttamiseksi. Asian virallisena kannattajana toimii siellä edellämainittu yhdistys „Klub für rauhhaarrige Terriers“, joka vuosittain toimeenpanee sotakoirakokeita eri osissa maata. Koiran tulee niissä suorittaa useita näytteitä, joista mainittakoon esim. viestin vienti parin kilom. matkan päähän, haavoittuneiden etsintä y. m. Haavoittuneen etsiminen tapahtuu siten, että sotamies lähetetään jonkun matkan päähän metsään, jossa hän sitte maahan heittäytyneenä esittää haavoittunutta. Sen jälkeen saa koira etsiä, kunnes se löytää miehen, jolloin se joko alkaa haukkua ilmoittaakseen löytönsä kuljettajalleen tahi ottaa haavoittuneelta esim. lakin, jonka se sitten kuljettaa ihmisten ilmoille.

3. Irlantilainen terrieri.

Tämä rotu on Englannissa suuressa suosiossa; mannermaalla se sitävastoin ei ole saanut vakavampaa jalansijaa. Uskomattomalta tuntuu se väite, ettei foxterrierikään kykene sen kanssa kotimaassa kilpailemaan. Irlantilaisesta terrieristä kuulutaan maksettavan erittäin korkeita hintoja. Tämä terrieri tuli, kuten airedalalainenkin, yht'äkkiä muotiin ja v. 1850 seuduilla alkoi sille varsinainen kukoistusaika. Varsinaisessa synnyinmaassaan Irlan-

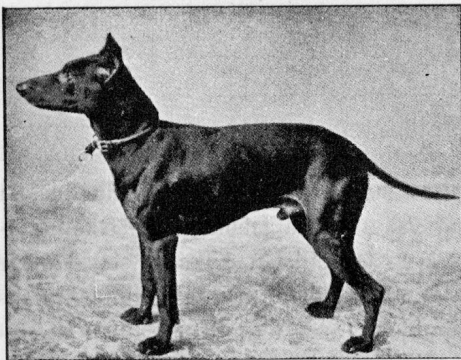

Irlantilaisia terrierejä.

esiintynyt Birmingham'in näyttelyssä. — Irl. terrierin ominaisuuksista on ensimmäinen pelottomuus. „Se ei pelkää mitään, joka neljällä jalalla kulkee“, sanoo Stonehenge. Lee kertoo, ettei hän tunne parempaa petoeläinten hävittäjää, kuin irl. terrieri, mutta sen ohessa hän ei milloinkaan ole nähnyt sen hätyyttävän lapsia.

Ulkomuotoonsa nähden ei irl. terrieri huomattavasti eroa airedalelaisesta muun kuin värin puolesta. Se on näet aina yksivärinen, useimmiten punertava, keltainen tai harmaa. Se on kuitenkin jälkimäistä paljo pienempi, paino 10—11 kgr. (Airedale terrieri 17—18 kgr.).

4. Mustanruskea terrieri.

Mustanruskea (black and tan) terrieri.

nissa lieenee se ollut ammoisista ajoista harrastuksen esineenä; se oli silloin väritään sinertävän harmaa punaisilla täplillä.

V. 1879 perustettiin rotua varten Englannissa klubi, mutta jo v. 1878 se oli erityisenä luokkana

Strebel otaksuu tämän terrierin alkuaan olleen sen, josta foxterrieri sittemmin kehittyi. Saksan rottakoirat pinscher'it ovat samaa alkuperää. Alkuaikoinaan oli mustanruskea terrieri etupäässä työkoira, mutta esiinnyttyään ensi kerran näyttelyissä, se pian muut-

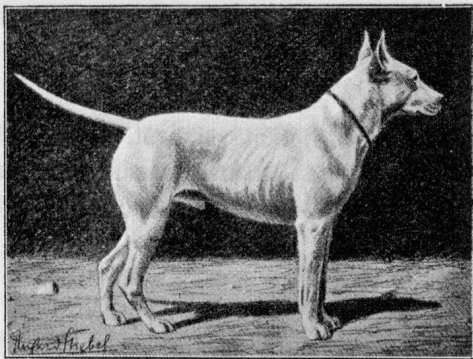
tui „yläluokkalaiseksi“, ja nykyään se on ainoastaan seurakoira. Ennen kuvatuista terriereistä eroaa mustanruskea huomattavasti. Kaikki on sillä sirompaa ja solakampaa. Rodun huomatuimmat harrastajat asuivat Manchester'in läheisyydessä; alussa olikin koiran nimi Manchester-Terrieri.

Mustanruskeasta terrieristä löytyy myöskin karkeakarvainen laji, joka tavallisesti kulkee nimellä „Welsh-terrier“. V. 1886 perustivat sen suosijat klubin ja v. 1893 oli se Liverpool'in näyttelyssä jo sangen lukuisasti (93 koiraa) nähtävänä. Welsh-terrierin korvia ei leikata kuten sileäkarvaisen muodon.

Kolmas laji on „Valkoinen engl. terrieri“ (White terrier), joka on albiini-muoto mustanruskeasta. Se on ruumiinrakennukseltaan jos mahdollista vielä sirompi.

5. Bullterrieri.

Bullterrieri on Englannissa saanut nimen „gladiaattori“, mistä jo kyllin selvästi käy esiin sen luonne. Siinä yhtyvät terrierin ja bulldoggin paraimmat ominaisuudet. Edempänä mainitut härkätaistelut kävivät monen mielestä yksitoikkoisiksi. Haluttiin saada bulldoggille*) enemmän vilkkautta ja

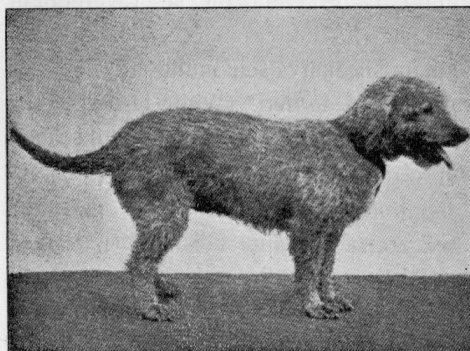
Bullterrieri.

tämän takia paritettiin se terrierin kanssa mikä tapahtui viime vuosisadan alussa. Bullterrieri on etupäässä tunnettu erinomaisena rottakoirona. Eräs „Jacko“-niminen on saavuttanut ennätyksen 60 rottaa 2 minuutissa 40 sekunnissa. Myöhemmin paritettiin verrattain raskas bullterrieri „White“-terrierin kanssa, jonka jälkeen rotu sai nykyisen muotonsa.

*) Katso siv. 26.

Bullterrierin hyvistä ominaisuuksista voisi kirjoittaa kokonaisia teoksia, jos nim. ottaisi mainitakseen kaiken, mitä siitä kennelkirjallisuudessa sanotaan. Bullterrierin kärsivällisyydestä, lasten sitä kiusatessa, kerrotaan ihmeitä.

6. Bedlington terrieri.

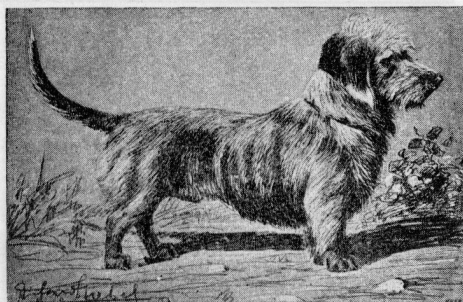

Bedlington terrieri.

Bedlington terrieri lopettaa suuremmat terrieri-lajit ja on samalla välittäjänä pieniin, matalajalkaisiin, sitä todistaa sen silminnähtävä sukulaisuus Dandie-Dinmont-terrierin kanssa.

Rodun alkuperästä on paljon kiistelty. Se on kasvanut Bedlington'in vuoriseuduilla, mutta jotkut väittävät, että se oli sinne tuotu Hollannista. Sillä on, kuten saattaa arvata, terrierin ominaisuudet. Yleisesti käytetään sitä luolakoirana kotiseudullaan.

7. Dandie Dinmont-terrieri.

Dandie Dinmont-terrieri.

Strebel kertoo tästä rodusta, että sen teki tunnetuksi kuuluisa kirjailija Walter Scott, joka kertomuksessaan „Guy Mannering“ antoi niin mainion kuvauksen erään maatilan omistajan Dandie Dinmont'in koirista, että nämä paikalla saivat osakseen

mitä suurimman suosion. Dandie Dinmont'in oikea nimi oli Davidson, kotoisin Liddesdale'sta, ja hänen koiransa tulivat pian yleisiksi koko brittiläisessä saarivaltakunnassa. Jotkut ovat väittäneet tämän terrieri-rodun polveutuvan mäyräkoirasta. Pääkallomittaukset ovat kuitenkin osoittaneet, ettei tässä ole perää.

Erinomaisena saukko-koirana on tämä terrierilaji vieläkin tunnettu, vaikkakin se, kuten monet muut metsästyskoirarodut, tultuaan tunnetuksi, yhä enemmän on muuttunut seurakoiraksi.

Tämän takia on se menettänyt ominaisuuksistaan useita hyviä puolia. Mainittakoon vaan, että se nykyään useimmiten taidokkaalla karvahoidolla voi näyttelyssä salata vikansa palkintotuomarin silmäyksiltä. V. 1889 perustettiin Englannissa erikoisklubi rätä rotua vaalimaan, mikä klubi vieläkin elinvoimaisena toimii.

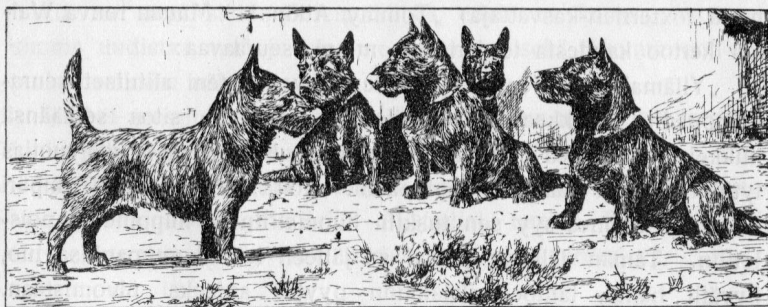
Dandie Dinmont terrieri on kiivas petoeläinten hävittäjä samoin kuin sen sukulainen Bedlingtonilainen.

Lähinnä Dandie Dinmont'ia seuraa

8. Skotlantilainen terrieri,

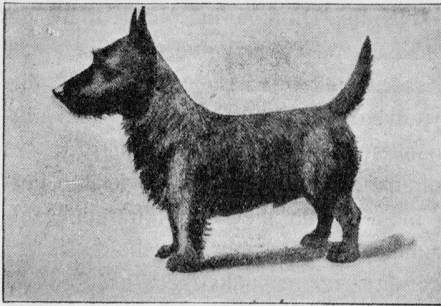
joka kotimaansa ulkopuolellakin on harrastajia löytänyt.

Varhemmin oli rodun tuntomerkeistä kynoloogien kesken paljon kiistaa. Vasta viimeisinä vuosikymmeninä on tämä rotu kehitty-

Skotlantilaisia terrierejä.

nyt sen muotoiseksi kuin se nyt on, ja huolimatta siitä, että sen ulkomuoto ei juuri ole erittäin puoleensa vetävä, on se paraikaa suosituimpia terrierilajeja, varsinkin pohjoisosassa Englantia. Sak-

Skotlant. terrieri.

sassakin näkee sitä melkein joka näyttelyssä, jolloin se omituisella ulkomuodollaan aina vetää huomiota puoleensa.

Skotlantilainen terrieri on taaskin sellainen koira, jota sen omistajat kiittävät ja ylistävät pilviin saakka. Erinomainen metsästyskoira, mainio seuraeläin ja roh-

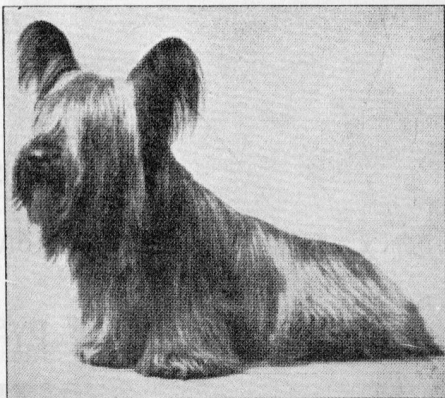
kea suojelija. Strebelillä oli aikoinaan skotl. terrieri nimeltä „Black devil“, joka luonteeltaan oli rauhallisuuden perikuva. Kerran sen kimppuun hyökkäsi kaksi suurta koiraa, mutta eipä kestänyt montakaan minuuttia, ennenkuin ne verisin kuonoin pötkivät taistelukentältä pakoon. Hätyytettässä ryömi se kuin käärme vastustajaansa kohti, sitten äkkiä iskeäkseen kiinni sen kurkkuun. „Black devil“ oli muuten harvinaisen älykäs koira sekä suuri veitikka. Kun se penikkana kerran oli saanut kuritusta epäsiisteydestä huoneessa, toi se seuraavana päivänä nurkasta makuumatonsa, teki tarpeensa ja veti maton sen ylitse.

Strebel kertoo tavanneensa skotl. terrierin, joka oli erinomainen kanakoira. Se oli rouva M. A. Fuldan (jonka mies on tunnettu foxterrieri-kasvattaja) „Tommy Atkins“. Muuan rouva Walker kertoo kahdesta terrieristään m. m. seuraavaa:

„Yllämainitut „Jenny“ ja „Klex“ ovat lasteni alituiset seurakumppanit. Kaikkea ne suvaitsevat. Antavat sitoa selkäänsä nukkeja tai pukea itsensä vaatteisiin. Kerran pisti viisivuotias tyttöni Jennyn päähän nuppineulan. Koira juoksi ulvoen ympäri huonetta, kunnes syy sen tuskiin huomattiin ja nuppineula poistettiin. Tämän jälkeen palasi se jälleen leikkikumppaninsa luo, hyväili häntä, tahtoen ikäänkuin pyytää anteeksi ulvomistaan. Kun vanhin tyttäreemme syntyi, saivat koirat paljon puuhaa. Ne eivät hetkeksikään väistyneet pienokaisen kehdon luota; jos lapsi alkoi liikkua, juoksivat koirat vinkuen ympäri kunnes hoitaja saapui paikalle. Jos heidän suosikkinsa oli yksin huoneessa ja joku vieras astui sisään, asettuivat koirat muristen lapsen eteen, eivätkä antaneet vieraan tulla askeltakaan lähemmäksi.“

9. Skye-terrieri.

Monet pitävät tätä rotua sekoituksena puudelista ja edellisestä terrieri-lajista. Mainitusta sekoituksesta johtunee se, että Skye-terrieriä löytyy kaksi lajia, joista toisella on pysty- ja toisella riippuvat korvat. Paljon riitaa on kysymys skye-terrierin alkuperästä aikaansaanut ja tästä riidasta ei tietystikään ole ollut hyötyä rodun kehitymiselle.

Skye-terrieri.

Metsästyskoiran ominaisuudet ovat tältä rodulta kokonaan hävinneet. Se on nyt seura- ja etupäässä naiskoira. Pitkän, pehmeän karvan on sille johdonmukainen siitos hankkinut. Ollessaan vielä metsästyskoirana oli sen karvapeite lyhyt ja karkea. Silloin sitä menestyksellä käytettiin luolametsästykseseen, sillä sen vainu oli hyvä ja kestävyys suuri.

Vielä olisivat mainittavat Yorkshire- ja Clydesdale-terrierit, mutta ne ovat siksi yhdennäköisiä edellisen kanssa, että saisimme uudistaa mitä jo olemme kertoneet sekä ulkomuotoon että ominaisuuksiin nähden.

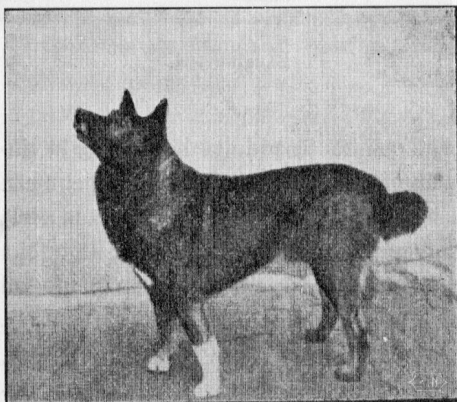
Strebel mainitsee vielä yhden terrieri rodun nim. Tibet-terrierin, jonka eräs englantilainen kertoo nähneensä Tibetissä.

Kreivi de Bylandt'in suuressa teoksessa mainitaan vielä seuraavat harvinaiset terrierilajit: Australial. terrieri, Border terrieri, Cowley terrieri, Sealy Ham terrieri ja Kongo terrieri.

II RYHMÄ.

C. f. inostranzew'ista polveutuvat rodut.

Pohjoismaiset pystykorvat.

Jämtlannin pystykorva.

Paitsi „turvekoirasta“ polveutuvia pystykorvia, löytyy Europan, Aasian ja Amerikan pohjoisosissa suuri joukko rotuja, joiden ulkomuoto ja tuntomerkit ovat aiheuttaneet pystykorvaksi nimittämisen ja, jotka yhdistetään suureksi koirarotu-ryhmäksi yllä olevalla nimellä. Tuntomerkkeinä on: *pienet, kolmiomaisesti suipot,*

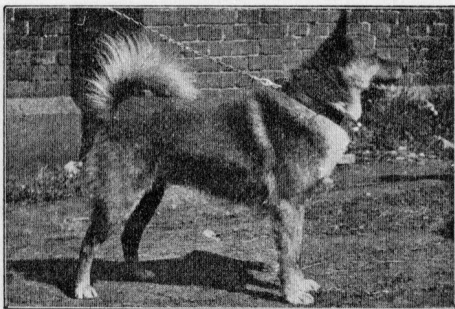
pystyt korvat, selän yli kaareutuva enemmän tai vähemmän kierteinen häntä, sekä turkissa lyhyt, tiheä pohjavilla ja n. s. päistärkarvoja. Jotkut lajit eivät aina pidä häntäänsä yllämainitulla tavalla, vaan toisinaan alaspäinkin. Muutamilla taasen ovat korvan huiput alaskääntyneet, kuten esim. islantil. ja samojedilaispystykorvilla usein on. Sattuu myöskin, että näiltä koirilta kokonaan puuttuu häntä. Tämä on nim. usein typistetty sen takia, että häntäkarvat kylmällä ilmalla voivat jäätyä takajalkojen karvoihin kiinni ja siten estää ulostuksien poistumista luonnollista tietään. Pohjoismaisilla pystykorvilla on kaikilla tuuhea turkki joissa, kuten jo mainittiin on lyhyt pehmeä pohjavilla,

jonka väri aina on valkea. Pitkiä mustapäisiä päistärkarvoja on aina, toisilla roduilla (esim. harmaalla ruotsalaisella) hyvin paljo, toisilla vähemmän.

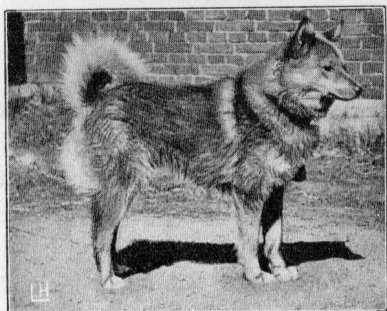
Kannuksia on joskus, joskus ei; niitä pidetään virheenä kun ne esiintyvät pystykorvalla.

Mitä väriin tulee, vaihtelee se melkoisesti. Tavallisia ovat sekä yksiväriset (mustat, valkeat, kellertävän ruskeat) että kirjavat (musta-valkea ja ruskea-valkea).

Eri lajeja näitä pystykorvia löytyy puoliväliin toistakymmentä. Ruotsalainen tuntilija S. Sahlin luettelee seuraavat;

Suomal. pystykorva Hupsu.

Suomal. pystykorva Veikko.

1) Jämtlannin pystykorva,

(sama kuin Norjan „dyrehund“
ja Ruotsin „gråhund“).

2) Lappalainen

”

3) Suomalainen

”

4) Grönlantilainen

”

5) Islantilainen

”

6) Otjakkilainen

”

7) Norbotten'in

”

8) Bjarmalainen

”

ja

9) Samojedilainen

”

Venäläinen kynologi ruhtinas Andrei Shirimski-Shihmatow lisää vielä 6 lajia, ne ovat:

10) Tsheremissiläinen,

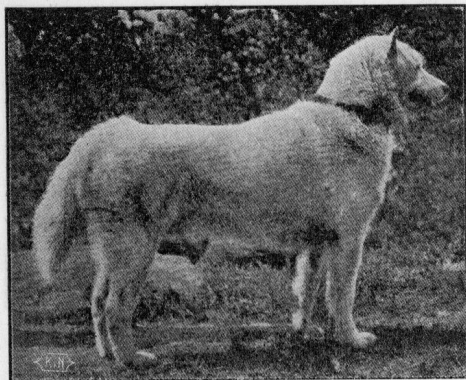
13) Bashkirilainen

11) Voguulilainen,

14) Tungusilainen ja

12) Sirganilainen,

15) Tshuntshilainen.

Grönlandilainen pystykorva.

Näiden koirien biologia ja niiden käyttäminen on yleensä sama, joten niistä voi puhua ylimalkaisesti. Ilman niitä kävisi ihmisten elämä kaukaisilla napaseutujen lumi-aavikoilla mahdottomaksi. Noiden seutujen asujamille ovat ne, sanoo Strebel, kaikki kaikessa. Isäntäänsä palvelevat ne metsästyskoirana, vartijana, suojeli-

jana, veto- ja kuormajuhtana; usein on niiden liha hänen ravintonsa ja niiden lämmin turkki hänen pukunsa. Kuuluista napaseutujen tuntia, Abruzzien herttua, sanoo täydellä syyllä, että pohjoisnavan keksiminen ei ole mahdollinen ilman näiden erinomaisten koirien apua.

Venäläinen tutkimusretkeilijä luutnantti F. von Wrangel mainitsee matkakertomuksissaan parista tapauksesta, jolloin kulkutauti oli riehunut siperialaisten vetokoirien keskuudessa. Eräs jukarilainen perhe kadotti v. 1821 tällaisen taudin takia kaikki koiransa, lukuunottamatta kahta penttua. Perheen äiti pelasti omaistensa hengen siten, että hän imetti lastensa ohella myöskin penikat ja sai ne jäämään eloon. Seuraavana vuonna tappoi sama kulkutauti eräässä kylässä Kolyma-joen varrella (myöskin Siperiassa) kaikki koirat. Tästä onnettomuudesta seurasi kylän asukkaille nälänhätä, joka vei monta uhria. Tämän seikan käsittää helposti, jos muistaa, että Pohjois-Siperia on ääretöntä suomaata, joka kylmien ilmojen tullessa ei kannata ihmistä, ellei käytä kevyttä rekeä, jota koirat vetävät. Muistettakoon vielä, että elämä Siperian metsissä olisi mahdoton ilman koiraa, jonka avulla metsästyksestä voi saada elantonsa. Kesälläkin ovat koirat välttämättömiä sillä ne hinaavat veneitä ylösvirtaa, kulkien itse rantaa pitkin.

Reen eteen valjastettuina ovat nuo koirat tottelevaisia ja uutteria vetämään, mutta valjaista päästyään alkavat ne heti keske-

nään tapella. Onneton se, joka silloin joutuu alakynteen. Ilman minkäänlaista jalomieli-syyttä karkaavat kaikki yhden kimppuun ja pian ei ole (elleivät ihmiset pääse apuun) jäljellä muuta kuin pari karvattukua.

Koiria valjastetaan kymmenkunta yhden reen eteen. Valjaat ovat mitä yksinkertaisimmat, mutta vetäjät alistuvat tavallisesti nöyrästi ajajan tahdon alle.

Kamtshadalilaisilla on Steller'in mukaan oma tapansa kasvattaa vetokoirat. Niin pian kun penikat näkevät, pannaan ne emänsä kera syvään kuoppaan, josta eivät pääse pois, eivätkä siis näe eläimiä eikä ihmisiä. Kun imettämisen aika on ohi, otetaan emä pois ja penikoita elätetään edelleen kuopassa, kunnes ovat täysikasvaneet. Puoli vuotta myöhemmin valjastetaan ne ensikerran, opetettujen koirien kanssa reen eteen. Peläten ihmisiä ja muita koiria juoksevat ne tietysti minkä jaksavat. Kotiin tultua saavat uudelleen palata kuoppaansa. Tätä peliä jatketaan niin kauan, että koirat vihdoinkin eivät tiedä muusta kun vetämisestä ja täysin tottelevat isäntäänsä. Opetustavasta seuraa se, että koirat eivät ole ihmisrakkaita, mutta sitävastoin keskenään riitaisia. Ne eivät pelkää muuta kuin ruoskaa ja vettä.

Pohjoismaisia pystykorvia on kuten jo edellä lueteltiin lukuisia eri lajeja. Vetoeläiminä ne palvelevat Pohjois-Siperiassa, Pohjois-Amerikassa, Grönlannissa, ynnä muutamilla muilla seuduilla. Toiset lajit ovat etupäässä metsästyskoiria, toiset taas pääasiallisesti talonvahteja, kuten esim. meillä Suomessa.

Osa pystykorvaroduista on joutunut järkipäisyyden (ulkomuo-toakin koskevan) siitoksen alaisiksi. Niinpä on Jämtlannin koiraa (ruots. elghund, gråhund, norjaksi dyrehund). Ruotsissa viime vuosina alettu käyttää hirvikoirana ja sen kehittäminen tullut Ruotsin Kennelklubin harrastuksen esineeksi. Suomessa on

Samojeðilainen pystykorva.

Ostjakkilaisia pystykorvia.

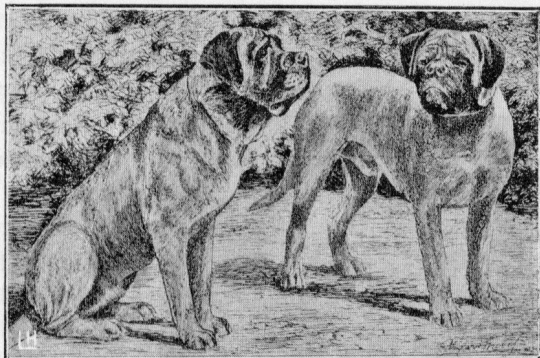
paljon tehty kotimaisen pystykorvan hyväksi, ja ilahduttavalla menestyksellä; samoin Norjassa ja Venäjällä.

Sitävastoin uhkaa kaukaisen pohjolan koiria tuho erään kulkutaudin muodossa, jonka luullaan olevan yhteydessä napamaiden talvella vallitsevan pimeyden kanssa ja osaksi johtuvan juomaveden puutteesta, sekä lumen ja jäätyneen kalan ja lihan syömisestä.

Mastiffi.

Ollen samaa alkuperää kuin bulldoggi oli mastiffi tunnettu jo anglosaksien aikana. Nimen sanotaan johtuvan englantilaisesta sanasta mase-theve (Master of the thieves = mestari-varas). Toiset väittävät sen johtuvan latinankielestä, sanasta massatinus (massio = asua), jolla tarkoitetaan talossa olevaa, siis talonkoiraa. Strebel otaksuu kuitenkin nimen lähteneeksi pohjoissaksalaisesta mast-teve (kömpelö, raskas koira) sanasta. Jo tuhatluvulla lie-nee mastiffia Englannissa käytetty karhua metsästettäessä sekä härkätaistelussa. Mutta tämä koira oli myöskin hyvä talon ja karjan vartija, jota varkaat ja rosvot tiesivät pelätä. Useimmat Englannin vanhimmista kynologisista kirjailijoista tuntevat rodun ja puhuvat siitä paljon. M. m. Tri Caius, kuningatar Elisabet'in henkilöäkäri kuvaa lähemmin mastiffia. Hän sanoo: „mastiffi on kookas, itsepäinen, tulinen ja kiivas. Se on hyvä talonvahti, mutta kelpaa myös metsästyskoiraksi. Kaksi tällaista koiraa kykenee vastustamaan hurjintakin härkää“. Kerrotaanpa mastiffin Englannin kuninkaan Jaakon (1566—1625) läsnäollessa taistelleen leijonan kanssa ja voittaneen sen.

Noin 1600-luvulla tuli mastiffi Saksaan, osaksi senkintähden ettei Englannissa enään ollut karhuja ja mastiffia siis ei enään voitu käyttää metsästyksen. Kaksisataa vuotta myöhemmin esiintyi mas-

Mastiffejä.

tiffi koiranäyttelyssä vakinaisena koirarotuna ja v. 1870 perustettiin Englannissa mastiffi-klubi. Nyt tapahtui myöskin rodun sekoittaminen sileäkarvaisen bernhardilaisen kanssa. Tulos oli se, että rotu sai nykyisen voimakkaan ulkomuotonsa, säilyttäen samalla entiset omituisuutensa. Tämän parituksen merkitys oli molemmille roduille suuri. Mastiffi sai enemmän kokoa ja paremman karvan, bernhardilainen rotu taas enemmän voimaa ja rohkeutta.

Tunnettu kasvattaja Max Hartenstein Plauen'issa harrasti jonkun aikaa mastiffia ja kohotti rodun hyvin korkealle asteelle Saksassa. Mastiffin luonteen kuvaaminen vaatisi uudistamaan kaikki nuo tunnetut „koirahistoriat“, joita koiraystävät suosikeistaan kertovat.

Mastiffi on aivan Bernhardilais- ja Neufundlantilaiskoirien kaltainen luonteeseensa nähden. Se on uskalias, ritarillinen ja kärsivällinen lasten kanssa. Valitettavasti pidetään sitä usein kahlekoirana, mikä ei ole suotava, sillä sen kautta koira tulee äkäiseksi ja, varsinkin lapsille, vaaralliseksi.

Mastiffi on nykyään sangen harvinainen näyttelyissä. Sen suosijat eivät ole lukuisat. Tanskalais-saksalaisen doggin, Neufundlantilaisen ja Bernhardilaisen kauniimpi ulkomuoto on viekottellut kasvattajat puoleensa ja mastiffi on jätetty oman onnensa nojaan.

Bulldoggi.

„Moston Jumbo“.

Nimestä mainittakoon aluksi, että englantilainen sana „bull“ merkitsee sonnia ja että koira on saanut nimensä sen johdosta, että sitä alkuaan käytettiin villien härkien ahdistamiseen ja myöhemmin, keski-ajalla, hyvin yleisesti kesyjen härkien ärsyttämiseen.

Tämä „urheilu“ oli etenkin Englannissa, mutta muuallakin Länsi-Europassa 13:sta vuosisadalla erittäin suosittu.

Juuri tätä tointa varten kehitettiin bulldoggi ulkomuotoonsa nähden sellaiseksi kuin se nyt on. Huomattiin pian,

että suuret Mastiffi-sukuiset koirat olivat sopimattomia härkiä vastaan taistelemaan, „Härkä-koiran“ tuli näet olla siksi pieni, ettei härkä painaessaan turpansa maahan ulottunut sarvillaan koiran alle.

Koiran tehtävä oli koettaa iskeä hampaansa härän arkaan turpaan, mikä, jos se onnistui, kokonaan kukisti viimeksimainitun vastustushalun. Tottuneet härät koettivat usein, päästäkseen kiinni pieniin ahdistajiinsa, kaivaa turpansa maahan saadakseen sarvensa matalammalle, mutta silloin ahdistivat koirat niitä takaa ja paikoittivat ne kääntymään, ja leikki alkoi uudestaan.

Koirat kehittyivät siis mataliksi ja leveiksi. Kuonon kehitys johtui taas siitä, että bulldoggilla, joka oli iskenyt kiinni härkään, ehdottomasti piti olla sieramet vapaina voidakseen hengittää ja tämän takia oli välttämätöntä, että yläleuka lyheni ja nenä vetäytyi taaksepäin aivan lähelle silmiä. Näin on ihminen voinut mielensä mukaan luoda aivan uuden eläintyyppin. Ei ole kummaa, että englantilaisia pidetään mailman ensimmäisinä eläinsoittoksen alalla. Bulldoggi on jo yksinään erinomainen todistus siitä.

Kun v. 1835 brittein valtakunnassa astui laki voimaan, joka eläinsuojeluksen kannalta kokonaan kielsi kaikki „härkätaistelut“, alkoi bulldoggille taantumisaika. Vasta lopulla viime vuosisataa alettiin rotua uudestaan harrastaa, ja pian siitä tuli maan suosituin seurakoira, voimme sanoa Englannin „kansalliskoira“. Se onkin luonteeltaan kuin englantilainen ainakin.

Tavallisissa oloissa levollinen ja kylmä, mutta tarvittaissa tavattoman rohkea ja sitkeä on se isäntänsä täysi perikuva.

On vaikea sanoa bulldoggia kauniiksi sanan tavallisessa merkityksessä. Sen ulkomuoto herättää etupäässä ihmettelyä ja pelonsekaista kunnioitusta. Yleensä on vallalla sellainen käsitys, että bulldoggi olisi verenhimoinen ja pahansisuihin eläin, johon ei olisi luottamista. Tässä ei kuitenkaan ole mitään perää.

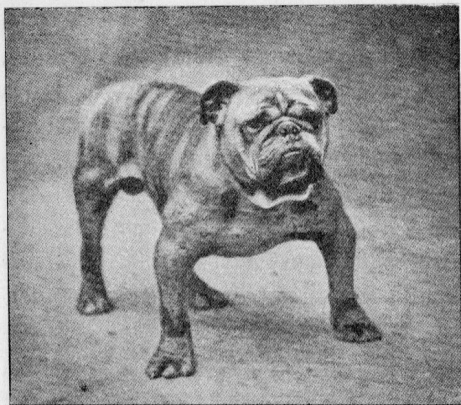
Mutta antakaamme erään kokeneen bulldoggi-kasvattajan, saksalaisen yhdistyksen „Kontinentaler Bulldog Klub“in esimiehen puhua:

„Itse asiassa on nykyinen bulldoggi erittäin hyvänluontoinen, uskollinen, tuttavallinen ja miellyttävä toveri, joka, jos sitä oikein kohdellaan, voittaa kaikki muut koirarodut hyviin ominaisuuksiin nähden. Se on yleensä levollinen ja raskasmielinen; vaivoin sen saa ärsytetyksi, mutta silloin se onkin vaarallinen ja herraansa se puolustaa veriin saakka. Hyökkäyksensä tekee se pelvotta, tuntien voimansa, suoraan ja rehellisesti. Lapsille se on paras toveri, niiden seuraa se alati etsii. Bulldoggin ulkomuoto on kyllä estänyt sen suosituksi tulemistä. Jykevänä, voimakkaana, jäntevänä, kuin atleetti, lähestyy se hitaasti naama syvissä rypyissä, alaleuka kaareutuen ylös ja sieramet melkein silmien välissä, todella vaikuttava ilmiö; ehdottomasti tulee ajatelleeksi: tuon kanssa ei ole leikkimistä!

Talonkoirana on se erinomainen, varsinkin siksi, ettei se ole mikään turhanpäiväinen

Champion „Pressgang“.

Champion „Prince Albert“.

vätystäjä; vasta silloin, kun se otaksuu todellisen vaaran olevan tulossa, antaa se mahtavan haukkunsa kuulua.

„Sielun ominaisuudet“ ovat bulldoggilla yhtä korkealle kehittyneet, kuin millään muulla rodulla. Sen käsityskyky on hyvä ja se muistaa oppimansa asiat varmasti. En tahdo väittää, että se olisi ylä-

puolella muita rotuja, mutta se on ainakin muitten veroinen. Joka rodussa löytyy viisaita ja tyhmiä koiria“.

Ensimmäisessä kuvassa näemme Englannista Saksaan v. 1902 tuotetun näyttelyvoittajan nimeltä „Moston Jumbo“. Toisessa oleva koira on nimeltä „Champion Pressgang“, se on omistajalleen palkinnoissa tuottanut lähes 7,000 mk. ja puolisensataa kultamitalia.

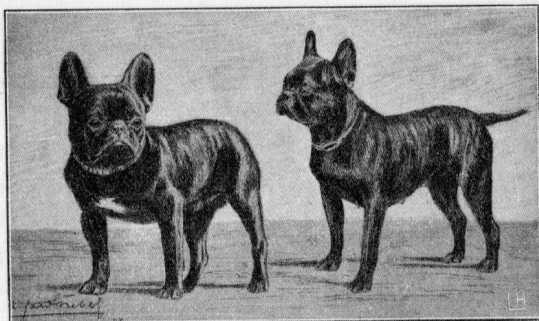
Kolmas kuva esittää vihdoin kuuluisan „Champion Prince Albertin“. Se on kaikkiaan saanut noin 400 I palkintoa ja on 30 kertaa ollut näyttelyn paras koira; yksitoista kertaa on se voittanut Champion palkinnon. Koirasta tarjosi eräs amerikkalainen 17,500 Smk., mutta Ch. Prince Albertin omistaja Mr L. Crabtree hylkäsi tarjoumuksen.

Ranskalainen bulldoggi.

Parisilainen syntyperältään, on ranskalainen bulldoggi viime vuosina hämmästyttävällä tavalla voittanut alaa. Rodun kasvatajina pidetään muutamia ylhäisön kuskia, jotka sekoittamalla tavallisen bulldoggin, boxerin ja jonkun kääpiörodun verta ovat saaneet kokoon uuden rotunsa.

Koira painaa noin 7—8 kg. ja se on siis huomattavasti tavallista bulldoggia pienempi. Tavattomia summia maksavat rik-

kaat parisilaiset näistä muotikoirista. Hinnat nousivat usein tuhansiin. Ranskalaisen bulldoggin kasvatus on niin vaikea, että vaan harvat näistä koirista tulevat pelastetuiksi penikkataudista

Ranskalaisia bulldoggeja.

y. m. onnettomuuksista. — Koiran ulkomuoto näkyy kuvasta. Väri on yleensä tumma ja juovikas.

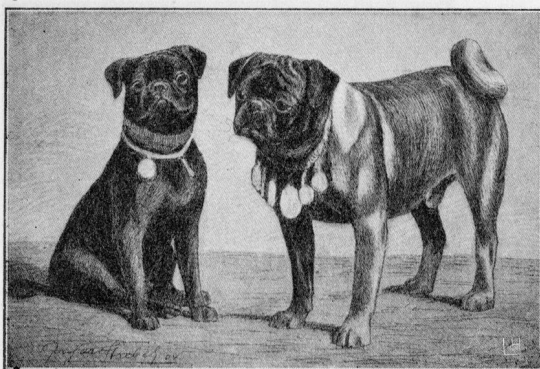
Mopsi.

Vielä parikymmentä vuotta sitten oli mopsi, tuo lihava sylikoira, kynologisen naismaailman suurin suosikki. Eräs kennelmies lausuu siitä seuraavaa: „Se osa, jota mäyräkoira nykyään näyttelee pilalehdissä, oli viime vuosisadan alkupuoliskolla mopsilla. Se oli sylikoira „par excellence“; oli mahdoton ajatellakaan „vanhaa piikaa“ ilman tätä seuralaista. Kaikissa pilakuvissa nähtiin nämä kaksi eroittamattomasti toistensa seurassa. Sitten tuli aika, jolloin mopsi joutui muodista pois, mutta nyt alkaa se uudelleen voittaa suosijoita itselleen“.

Jo 1600-luvulla oli mopsi Englannissa tunnettu. Sen kerrotaan tulleen tähän maahan Wilhelm Oranialaisen kanssa ja se saavutti pian Englannissa sellaisen suosion, että se kauan aikaa oli ylhäisön mieli-koira. Englannin kuningas Yrjö III (1760—1820) on kuvattu eräässä taulussa mopsin seurassa.

Toiset kynologit väittävät mopsin olevan kotoisin Kiinasta, josta sen hollantilaiset olisivat tuoneet Europaan, mutta uusimpien tietojen mukaan on se Hollannissa syntynyt eri doggirotujen parittamisen kautta.

Noin 1840—50-luvulla ryhtyivät muutamat henkilöt Englan-

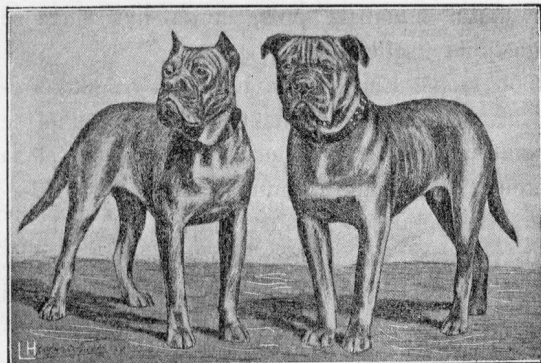

Mopsi.

kellertävän ruskea. Erityisenä rotumerkkinä on musta „naamio“. Aivan musta laji on myöskin olemassa.

Rotua on hyvin vaikea kasvattaa, sillä se on erittäin arka taudeille ja luonteensakin puolesta vaikea saada kotiutumaan. Nykyään on mopsi harvinainen ja viime vuosina alkaneet yritykset saada se jälleen yleisemmäksi lienevät vaikeat toteuttaa, sillä sylikoirarotujen lukumäärä on niin suuri, että kilpailu käy erittäin vaikeaksi.

Bordeaux-doggi.

Bordeaux doggeja.

nissa jalostamaan silloin perikadon partaalla olevaa rotua. Ja menestys olikin suuri sillä uusi loistoaika alkoi tuolle jo unohduksissa olleelle seurakoiralle. Tällöin se sai pysyväisen värin, joka on hopeanharmaa tai

Koiran nimi jo ilmoittaa mistä se on kotosin. Se on siis kasvanut sangen pienellä alalla ja on kehitetty sekoittamalla paikakunnan koiriin mastiffin verta. Suureksi osaksi on siinä „alaunt“

nimisen vanhan doggimuodon sukua. Bordeaux-kaupungin ja Englannin välillä vallitseva vilkas kauppavaihto on osaltaan tietysti vaikuttanut rodun syntymiseen ja kehittymiseen.

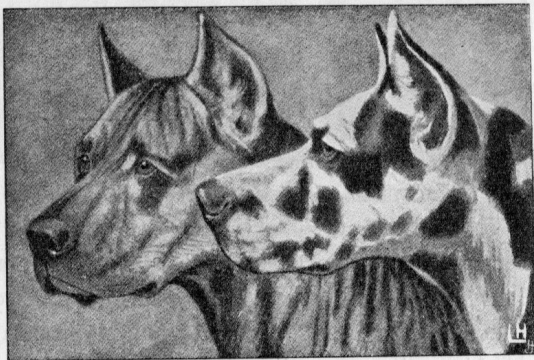
Rotu vaihtelee ulkomuotoon nähden mastiffiin ja bulldoggin välillä. Ranskalainen kynologi Pierre Megnin, sanoo suoraan, ettei Bordeaux-doggia vielä voi pitää puhtaana rotuna, sillä sekoitus on liian äskettäin tapahtunut.

Bordeaux-doggin korvat leikataan usein; sen väri on mieluummin punaisen kellertävä, naamio on punertava tai musta.

Tanskalais-Saksalainen doggi.

Tanskan kynologian lempilapsi — Saksan kynologian ylpeys! Molemmat maat laskevat rodun kotimaiseksi, kieltäen toiselta kaiken oikeuden nimittämiseen nähden.

On sangen huipaista lukea vasta puolueiden kirjoituksia tässä arkaluontoisessa kysymyksessä. V. 1903 ilmestyneessä kirjassaan „Race-Hunde“, sanoo Rva Nancy Madcen m. m. seuraavaa: Kunniapaikan tässä kirjassa annamme kaikella

Tanskalais-Saksalaisia doggeja.

syylä „tanskalaiselle koiralle“, joka on kaunein ja komein kaikista koiraroduista. Koko maailma, lukuunottamatta Saksaa ja sille kuuluvia maita, kutsuu koiraa nimellä „Grand Danois“ tahi „Great Dane“. Saksalaiset ovat tästä raivoissaan, ja koettavat kaikilla mahdollisilla keinoilla saada sen nimeksi „Deutsche Dogge“, mutta ilman tulosta. On myönnettävä, että rotua monta vuotta hyvinkin paljon laiminlyötiin Tanskassa, jotavastoin se

Saksassa oli suuren suosion ja harrastuksen esineenä. Tämä ei kuitenkaan anna minkäänlaista oikeutta nimen muuttamiseen. Viime vuosisadan lopulla tuli rotu meillä jälleen suosituksi ja tuotiin maahan Ranskasta. Tanskassa on sen jälkeen kasvatettu joukko eteviä eläimiä, joista nykyiset koiramme polveutuvat, ja voimme väittää, että tässä suhteessa seisomme yhtä korkealla kuin Saksa, ehkä korkeammallakin“.

Strebel taas aloittaa kuvauksensa tästä rodusta seuraavasti: „Saksalaisen voiman, notkeuden ja urheuden esikuva on doggimme — — — joskin sen vanhimmat esi-isät polveutuvat muualta ja vaikkakin vierasta verta siihen on päässyt, on sitten-

Tanskalais-Saksalaisia doggeja.

kin epäilemättöntä, että se saksalaisella maaperällä on kehittynyt sellaiseksi, kun se nyt on“.

Näin subjektiiviseen katsantokantaan perustuvista lausunnoista on mahdollonta muodostaa itselleen puoluetonta mielipi-

dettä asiassa. Tosiasioihin perustuen voimme kuitenkin väittää Saksan nykyään olevan etunenässä tämän rodun kasvatuksessa. Sitä todistavat selvästi näyttelyjen tulokset.

Aina viime vuosiin saakka ovat rodun ystävät saaneet taistella sitä yleistä ja asiansa menestystä estävää mielipidettä vastaan, että doggit yleensä ovat verenhimoisia ja vaarallisia eläimiä. Tämä käsitys on nähtävästi alkuaan siltä ajalta, jolloin kaikkialla Euroopassa löytyi suurirotuisia koiria, joita käytettiin hirvien ja suurten petoeläinten, etenkin metsäsikojen ajamiseen. Luonnollista onkin, että koska tansk.-saksal.-doggi polveutuu näistä koirista, atavismi toisinaan tekee vaikutuksensa, „mutta tällaiset tapaukset“, sanoo Strebel, „ovat jumalan kiitos poikkeuksia“.

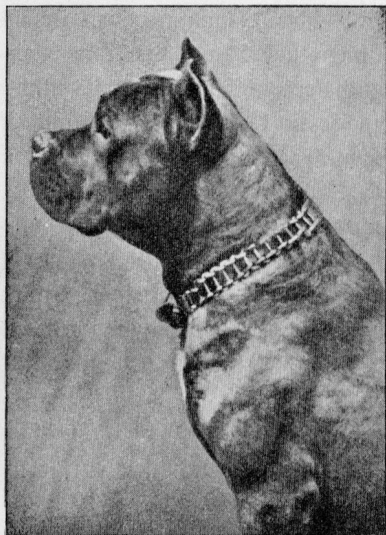
Äskenmainitut „vanhan ajan“ suuret koirat saavat Strebelin teoksessa osakseen hyvin lavean ja seikkaperäisen kuvauksen. Strebel sanoo, että Saksassa yhtäkkiä sukelsi esiin nimitys „Grand Danois“-„Dänische Dogge“, ja että tämä tapahtui aivan ilman perustettuja syitä. Hän väittää nimen keksijän olleen ranskalaisen, nimeltä Buffon ja että englantilaiset heti alkoivat tätä nimitystä käyttää. Saksalaiset ovat vuodesta 1879 käyttäneet nimeä „Deutsche Dogge“ jättäen silloin pois vanhat nimet: „Ulmer“ tai „Dänische Dogge“ ja „Saupacker“. Samaan aikaan kokoontuivat Saksassa ensikerran tämän rodun harrastajat ryhtyäkseen yhteistyöhön asiansa hyväksi.

Etelä-Saksan etevin kasvattaja oli Max Hartenstein Stuttgart'issa, joka 20 vuoden kuluessa suoritti jalostamistyönsä, ja jonka koirat herättivät huomiota ulkopuolella oman maan rajojakin. Samaa aikaan toimi Berlin'issä E. Messter laskien perustuksen rodun kasvattamiselle Pohjois-Saksassa. Hän on useimmissa Europan suurimmissa kaupungeissa voittanut koirillaan näyttelyiden parhaat palkinnot. Suuri joukko muita etevä kynologeja on tätä rotua Saksassa kehittänyt, mutta niiden nimiä kävisi liian pitkäksi tässä luetella.

Strebelin kirjasta saadut, tässä löytyvät kuvat antavat paremman käsityksen tansk.-saks. doggin ulkomuodosta, kuin rotumerkkien luetteleminen. Yllä olevaa kahta doggin päätä esittävä kuva on kauniinta mitä tällä alalla milloinkaan voi nähdä, sama kuva löytyykin Strebelin suuren loistoteoksen kannella.

Pohjoismaissa ovat tämän rodun edustajat luetut. Harvoin niitä on nähty ja silloinkin huonossa muodossa. Olisi todella syytä, että tämä komea eläin saisi Suomessakin suosijoita, etenkin kun se on helppo hankkia Saksasta, jossa tuotanto nykyjään on yli oman maan tarpeen.

Boxeri.

Prinz Mark v. Graudenz.

Uudemmissa koiraroduista Saksassa on viime aikoina boxeri herättänyt suurta huomiota. Jo ennenkuin bulldoggi oli tunnettu, löytyi tässä maassa suuri joukko suosituista koiria, joiden „doggi“-ulkomuoto oli silmäänpiستävä ja jotka nähtävästi olivat sukua englantilaiselle bulldoggille. Kun sitten viimeksi mainittu alkoi Englannista voittokulkunsa kautta Euroopan, saivat nuo doggit astua syrjään. Vasta viime aikoina on huomio taas kääntynyt niihin. Saksan „anglomaniia“ vastaan taistelevat kynologit eivät ole jättäneet

mitään tekemättä, joka voisi kohottaa heitä muun maailman ja varsinkin Englannin silmissä ja niinpä noista sekarotuisista doggeista on syntynyt uusi rotu, joka ennen pitkää on tunkeva syrjään bulldogin Saksan kennelmailmasta.

Viime vuosina on tämän maan kennellehdissä paljon väitelyä muutamista seikoista boxerin ulkomuodossa. Etupäässä on pään muoto ollut kiistan alaisena. Äskettäin pidetyssä kokouksessa on viimein päästy yksimielisyyteen tässä kysymyksessä. Päätöksen mukaan, joka silloin tehtiin, kumottiin määräys, että boxerin pään kaikessa tulee muistuttaa lyhennettyä „suuren saksalaisen koiran“ (Grand Danois eli Deutsche Dogge) päätä, josta johtui, että ala- ja yläleukojen tuli olla tarkalleen yhtä pitkät. Vastaava kohta uusissa määritelmässä kuuluu: „Alaleuan etuhampaat ylettyvät pari millimetriä yläleuan etuhampaitten ulkopuolelle. Alaleuka on siis hieman pitempi yläleukaa“. Tämä määrittely on erittäin tärkeä siitä syystä, että sen kautta säilyy boxerissa tuo tyyppillinen pään muoto, jossa se ja bulldoggi muistuttavat toi-

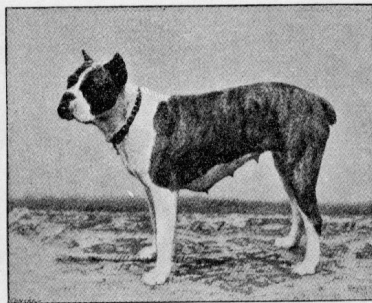
siaan ja joka juuri johtuu alaleuan asennosta. Vanha määräys olisi lopulta varmasti tehnyt boxerista jonkinlaisen „Deutsche Doggen“.

Suurin eroavaisuus bulldoggin ja boxerin välillä päähän nähden on kuonossa, jonka yläosa boxerilla on pääsyt kehittymään luonnollisemmaksi, kuonon harjan pituus

suhtautuu nim. koko pään pituuteen kuten 1 : 3. Bulldoggilla taas on kuonon harja kutistunut siihen määrin kokoon, että sieramet ovat melkein silmien välissä. Boxerin ruumis tuntuu solakammalta ja tekee kevyemmän vaikutuksen sen kautta, että olkapäät eivät ole niin ulkonevat kuin bulldoggilla. Selkä on lyhyt ja suora ja häntä korkealle sijoitettu (bulldoggilla päinvastoin).

„Prinz Mark von Graudenz“ on tyypillisin boxeri, mikä milloinkaan on näytteille asetettu. Pään muoto on sillä tuntijoitteen lausunnon mukaan ihanteellinen. Sen omistaja hra Fritz Schlenck sai maksaa siitä 3,000 Saksan markkaa. Suurta huomiota on myös herättänyt boxeripari P. v. Rheinfeldten ja Prinzess F. v. Graudenz, molemmat erittäin tyypilliset. „Hexe Noris“ oli aikoinaan Saksan paras boxerinarttu. Koiran asento kuvassa on vähän epäedullinen, selkäviiva nim. ei ole kyllin suora.

Boxerin eduksi on luettava vilkas luonne ja kevyet liikkeet, mitkä ominaisuudet kokonaan puuttuvat raskasliikkeiseltä bulldoggilta. Seurakoirana on ensimmäin jo hyvin suosittu, sen tulevaisuus Saksassa on kaikesta päättäen varmasti taattu.

Hexe Noris.

Bernhardilaiskoira.

Yleisin suurista seurakoiristamme on epäilemättä Bernhardilaiskoira. Kuten kaikki tietänevät, on se nimensä saanut saman-

Pitkäkarvaiset Bernhardilais-koirat
„Kean I“ ja „Young Tell“.

nimisestä alppi-
luostarista Sveit-
sissä, jossa se jo
ammoisista ajois-
ta oli järkiperaäi-
sen kasvatuksen
alaisena.

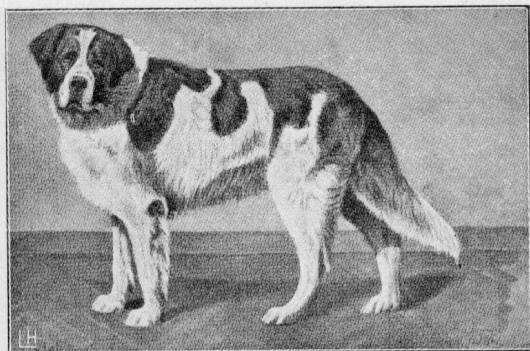
Etevät tiede-
miedet prof. Stu-
der sekä hänen
toverinsa prof.
Krämer ovat tä-
mänkin rodun
alkuperää tutki-

neet kuitenkin tulematta mihinkään lopulliseen tulokseen. Edel-
linen lausuu teoksessaan „Die praehistorischen Hunde“ *) sen
mielipiteen, että rotu on yhdistys erilaisista aineksista, mutta,
että siinä etupäässä on jotain suurempaa „doggi“ lajia, joka pol-
veutuu Canis f. Inostranzevi muodosta. Sekoitus johtuisi siitä
asemasta mikä Sveitsillä on ollut kansainvaellusten historiassa.
Täällähän oli kulkuväylä, joka yhdisti etelä- ja pohjois-Europan.
Jo 17:sta vuosisadalta löytyy kuvia, jotka esittävät yllämainitun
luostarin koiria. Suurella huolella ja tarkkuudella täällä munkit
rotua kehittivät. Koirien tehtävänä oli pitää huoli siitä, ettei
talvisin lumipyryjen raivotessa ketään luostariin ja luostarista
aikovia matkailijoita tielle eksynyt, ja siinä ne olivat aivan vält-
tämättömät, sillä myrskyjen raivotessa, kun tiet olivat ummessa,
eivät munkit itsekään kyenneet tietä pitämään, siksi epäsäännöllis-
esti luikerteli tämä kallioiden lomitse.

Aikaa myöden alkoi kuitenkin luostarin koirissa ilmaantua
ominaisuuksien huononeminen, mikä tietysti johtui sukusiitok-
sesta. Uutta verta oli välttämätön hankkia, ja niin alkoivat
asianomaiset etsiä sopivaa sekoitus-ainetta. Parittamalla koiriansa
Neufundlantilais-rodun kanssa saivat he toivomuksensa täyte-
tyksi, mutta huomasivat samalla, että ne, jotka olivat perineet
yllämainitun rodun pitkän karvan, olivat kelpaamattomat toimeensa,

*) Zürich 1901.

sillä turkkiin tarttunut lumi, ensin sulattuaan, jäättyi, ja teki koirasta suuren jäämöhkäleen, joka tuskin enään pääsi liikumaan. Kaikki pitkäkarvaiset koirat lahjoitti luostari tämäntakia pois, etupäässä suosijoilleen eri kantooneissa ja piti itse kuten ennen lyhytkarvaiset.

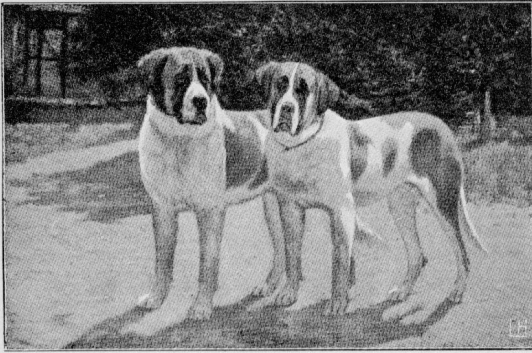

Pitkäkarvainen Bernhardilais-koira „Olaf“.

Luostari-, eli kuten niitä kutsuttiin, Hospits-koirilla oli aivan oma tyyppinsä, josta muualla maassa vähitellen kehittynyt Bernhardilais-koiramuoto huomattavasti erosi. Vasta viime vuosikymmeninä alkoivat rodun kasvattajat jälleen palata Hospits-muotoon.

Maailmankuulu „Barry“, joka löytyy täytettynä Bern'in luonnontieteellisessä muuseossa, näyttää meille Bernhardilais-tyypin sellaisena kuin se oli ennen sekoittamista.

Sveitsin ensimmäinen ja epäilemättä etevin tämän rodun kasvattaja oli Heinrich Schumacher Bern'issä. Hänen kasvatuksensa päämaalina oli saada koira, joka mahdollisimman paljon muistuttaisi yllämainittua „Barrya“, ja joka siis myös omistaisi saman järkevyyden ja vilkkauden. Barryn ulkomuotoon kuului ensi sijassa leveä pää ja niska, kapea kuonon selkä, riippuvat huulet ja kaulanahka. Väri oli kuten kaikilla Hospits-koirilla pääasiallisesti valkoinen, vaan ei milloinkaan yksivärinen. Sivuvärinä oli keltanen, jonka ohessa päässä silmien ympärillä oli sinipunertava reunus. Myöskin korvissa löytyi tämä väri. Huomattavana tunnusmerkkinä kaikilla Hospitz-koirilla oli viides varvas takajaloissa, joka varvas usein oli kaksiahaarainen, niin että koiralla kaikkiaan oli 6 varvasta kummassakin takajalassa. Nämä kannukset olivat sitäpaitsi niin matalalla, että ne tekivät jalkapohjan hyvin suureksi, mikä seikka tietysti oli sangen edullinen, kun koirat talvella syvässä lumessa kulkivat. Toinen Hospits-muodon kasvattaja, jonka nimen Strebel sanoo kultakirjaimilla olevan kir-

Lyhytkarvaiset Bernhardilais-koirat
„Young Medor“ ja „Isis“.

„Barry“ ja „Tell“. Jälkimmäisestä polveutuvat kuuluisat „Kean I“ ja „Young Tell“, joiden kuvat ovat edellä nähtävänä. Myöhemminä aikoina on Englannissa ja Saksassa suuri harrastus rotuun herännyt. Saksan kaupungeista on München tässä suhteessa ensimmäinen. Huomattavimpia kasvattajia München’issä on G. Schmidbauer, joka suurella menestyksellä Bernhardilais-rodun hyväksi työskentelee. Etevimät koiristaan olivat tässä kuvatut „Young Medor“ ja „Isis“. Tyypillinen pitkäkarvainen koira on „Olaf“, jonka kuvan tähän niinkään liitämme.

Bernhardilaiskoiran luonteesta kirjoittaa Strebel, seuraavasti: „Rodun luonne vaihtelee huomattavasti; silmäänpistävää hitaisuutta siltä ei voitane kieltää, joskin löytyy yksityisiä poikkeuksia. Näihin nähden johtuu eroavaisuus atavismista niiltä ajoilta jolloin koirat olivat pienempää kokoa. Senjälkeen, kun koirat oli saatu suuriksi ja raskaiksi, ilmaantui niissä myös huomattava halu mukavuuteen ja toimettomuuteen. Valitettavasti on muutamissa elukoissa näyttäytynyt paha sisu, johtuuko se sitte huonosta kohtelusta koiratarhassa, tai siitä, että rodun siitoksessa niin vähän arvoa on pantu luonteenlaadulle, — kieltää sitä ei voi. Olen nähnyt monta Bernhardilaiskoiraa, jotka ovat olleet hyväluontoisuuden esikuvia, toisia taas, jotka olivat todellisia petoeläimiä. On siis luultavaa, että syy useimmissa tapauksissa on huonossa kasvatuksessa. Ei kuitenkaan pidä „heittää pois lasta pesuveden mukana“ — ei siis pidä tuomita poikkeuksien mukaan.

joitetun Bernhardilaiskoiran historiaan, oli sveitsiläinen tohtori Künzli. Hänen päämaalinaan oli suuri kaunisrakenteinen koira, joka olisi kestävä kulkemaan. Toht. Künzli’n etevimmät siitoskoirat olivat „Young“,

Keveämmin ja sirommin muodostuneilla koirilla on usein erinomainen vainu ja ne kulkevat mainiosti jälkiä pitkin. Niinpä „Isis“, esimerkiksi, „haki“, kuin konsanaan metsästyskoira. Monta samanlaista tapausta tunnen. Eräs Bernhardilaiskoira osoitti sen, että koirilla voi olla rodun alkuperäiset ominaisuudet, huolimatta siitä, että sen vanhemmat monessa polvessa ovat olleet vieroituneet niistä. Mainittu koira löysi vaivatta sen paikan, johon laviini oli haudanuut erään henkilön syvälle allensa“.

Kuuluisan „Barry’n“ urotyöt ovat yleisesti tunnetut; se pelasti yli 40 henkeä kuolemasta. Mattison’in muistelmissa (Zürich 1810) luemme siitä seuraava: „Toimeliain ja kuuluisin näistä koirista oli „Barry“. Se palveli luostaria 12 vuotta ja pelasti yli 40 henkeä. Sitä ei milloinkaan tarvinnut työhönsä käskää. Niin pian kun ilma kävi sumuiseksi, tai lunta alkoi sataa, ei sitä mikään mahti sisällä pidättänyt. Uupumatta haukkuen juoksi se seutua ristiin rastiin, ja palasi useat kerrat takaisin vaarallisimmille paikoille. Jos se huomasi, etteivät sen voimat riittäneet lumen alle joutuneen esille vetämiseen, kiiruhti se luostariin ja nouti sieltä hurskaat veljet avuksi. Kun se kerran samoili vaarallisen Balforegletserin ja Pointe de Dronaz’in seutuvilla, löysi se eräästä jääholvista nukkuvan, kylmästä kangistuneen lapsen. Hohtava viheriäinen liuskakivi, joka lumen lomasta kallioseinässä loisti, oli pienen kulkijan polulta pois houkutellut. Kun „Barry“ sen löysi oli se kylmyydestä ja väsymyksestä uneen vaipunut. Koskettamalla sitä kielellään sai „Barry“ sen heräämään, ja koiran hyväilyt antoivat lapselle rohkeutta nousta sen selkään. Iloisena kiiruhti uskollinen koira kohti pelastavaa kotia ja jätti sinne saavuttuaan ymmärtäväisellä katseella ja vilkkaasti häntäänsä heiluttaen luostarin veljille lapsen, joka näiden hoidon alla pian toipui.

Kun „Barry“ tuli vanhaksi ja voimattomaksi lähetti sen luostarin kunnianarvoisa priori Bern’iin, hyvään hoitoon. Kuoltuaan tuli se täytetyksi ja asetettiin sikäläiseen luonnontieteelliseen kansallismuseoon, jossa se on nähtävänä, kaulassa sama viinilekkeri, josta se niin monasti kuolevalle oli juomaa tarjonnut. Tämäntapainen ylistys oli omiaan tekemään Bernhardilaiskoiran erittäin suosituksi muuallakin Euroopassa. Valitettavasti oli rodulle tästä paljon haittaa, sillä monen kasvattajan teki kulan-

himo ahnehtivaksi kauppiaaksi, joka arvostelematta möi huonon penikan ostajalle ja paritti narttunsa roduttoman lahtärikoiran kanssa.

Neufundlantilais-koira.

Luullaan rodun syntyneen niistä koirista, joita Neufundlantiin 17:sta vuosisadan alussa siirtyneet englantilaiset kuljettivat mukanaan. Oikeana voidaan pitää sitä mielipidettä, että Neufundlantilais-koira polveutuu pohjoismaisesta pystykorvasta, kuten useat muut suuret koiralajit.

Neufundlantilais-koiran huomattavin ominaisuus on sen rakkaus veteen. Syntymäseudullaan nähdään niitä aina merenrannalla temmeltämässä, ja suurimman osan päivästä ne uivat meren aallokossa, kantaen maalle kaikki esineet, jotka veden pinnalla ja usein pohjastakin löytävät. Noutaminen (apporteeraus) onkin tämän koiran synnynnäinen ominaisuus, ja vedessä löytyviä esineitä se etupäässä harrastaa. Eräs saksalainen kertoo, että hänen koiransa vettä nähdessään, unohtaen kaiken kuuliaisuuden hyökkää sinne suin päin; silloin ei auta huudot eikä vihellykset, vasta kun se kylliksi on tyydyttänyt uimishaluaan, palaa se isäntänsä luo.

Äly, uskollisuus, rakkaus ihmisiin ja hyväluontoisuus, ovat Neufundlantilais-koiran kauniit ominaisuudet. Newstead'in puistoon Englannissa on runoilija Lordi Byron pystyttänyt komean hautakiven Neufundlantilaiskoiralleen „Boatsvain'ille“. Hautakirjoitus kuuluu:

Tällä paikalla — Lepää eräs — Joka omisti kauneuden ilman turhamaisuutta — Väkevyyden ilman ylpeyttä — Rohkeuden ilman raakuutta — Ja kaikki ihmisen hyveet, ilman hänen paheitaan — Ihmisestä lausuttuna — Olisi tämä ylistys imartelua — Mutta oikeutettu tunnustus — On se Boatsvain'in muistolle — Koiran, joka syntyi Neufundland'issa v. 1803 — Ja kuoli Newstead Abbey'ssä 18 p. Lokakuuta 1808.

Vielä omistaa Byron Boatsvain'ille ihanan, syvämietteisen runon, joka kuitenkin on liian pitkä tähän liitettäväksi. — Koko-

naisen kirjan voisi täyttää kertomuksilla Neufundlantilaiskoirasta. Niiden ihmishenkien lukumäärä, jotka tämä koira on merihädästä pelastanut, on laskettava sadoissa, ehkäpä tuhansissa.

Tunnettu Neufundlantilaiskoira „Vodan“ oli mainio uija ja noutaja. Kun se kerran oli noutamassa suurta airoa järvestä Zürich'in luona, tuli monta vertaa kookkaampi Bernhardilais-koira rannalle. Vodan'in omistaja pyysi vieraan koiran seurassa olevaa henkilöä kahlehtimaan koiransa, koska hän huomasi, että se aikoi hyökätä Vodan'in kimppuun. Bernhardilaisen omistaja ei ollut kuulevinaan. Kun Vodan aikoi kiivetä ylös laituriportaalle,

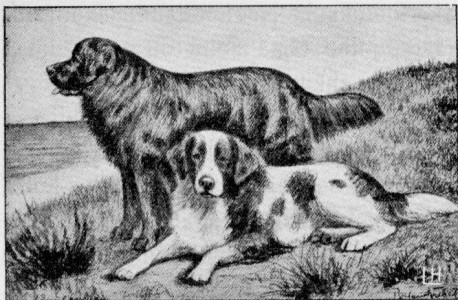

Brutus.

oli vieras koira jo hyökännyt sen niskaan. Vodan nosti aironsa alimmalle portaalle, tarttui hampaillaan Bernhardilaisen jalkaan ja veti sen ylitsensä veteen. Nyt nouti Vodan aironsa ja toi sen isännälleen. Toinen koira pulikoi vedessä, mutta ei kyennyt kiipeämään portaalle, joten herransa sai kiskoa sen ylös järvestä, muuten se olisi hukkunut.

Yleensä ei Neufundlantilais-koira ole riidanhaluinen. Se välttää tappelua hienolla välinpitämättömyydellä, tai menemällä levollisesti tiehensä. Mutta jos riita syntyy on se pelottava. Se on silloin pitkävihainen; vaikk'ei se olisi nähnyt vihollistaan vuoteen, hyökkää se kuitenkin taas heti sen kimppuun.

Kerrotaan „Vodan'ista“, että sillä Zürich'in koirien joukossa oli vihollinen. Eräänä päivänä näkee se kaukaa koiran lähesty-

Neufundlantilaiskoiria.

vän ja hyökkää, luullen vihollisensa tulevan, heti sen kimppuun. Mutta Vodan huomaa samassa erehtyneensä, ja osoittaen kaikin tavoin ystävyyttä ja katumista, nuoleskelee se toisen koiran korvia ja suuta. Toinen, joka muuten oli kuuluisa kovana tappeelijana, ymmärtää katu-

van ahdistajansa, tyyntyy myöskin heti ja siitä päivästä alkaen ovat molemmat mitä parhaimmat ystävät.

Neufundlantilaisia käytetään paljon vetoeläiminä. Yllämainittu Vodan veti usein omistajansa pientä tyttöä kouluun ja palasi sitten tyhjän kelkan kanssa kotiin.

Eräs „Thetis“-niminen Neuf.-koira ei voinut kärsiä juopuneita. Jos se tapasi päihtyneen kadulla, työnsi se hänet seinää vastaan, tai kaatoi maahan. Jos se isäntänsä ravintolassa kuuli jonkun pitävän pahaa ääntä, asettui se istumaan meluavan luo, katseli häntä kauan silmiin, ja ellei tämä auttanut, kaatoi miehen tuolineen, tekemättä hänelle kuitenkaan muuta vahinkoa.

Ulkomuodossa eroaa Neufundlantilais-koira Bernhardilaisesta etupäässä pään muotoon nähden, joka edellisellä rodulla on hie-
man lyhempi, kuono on myös vähän suipompi. Suosituin väri on musta ilman valkoista ja ruskeata. Kirjavia löytyy myös ja muodostavat ne erityisen ryhmän, jolla on nimenä Landseer Neufundlantilaiset.

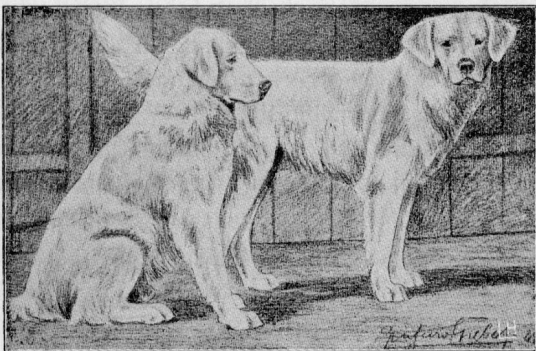
Toinen kuvistamme esittää Georg Hamel'in (Bassel) kuuluisaa Brutusta, toisessa näemme maassa makaavana Landseer koiran ja seisomassa kuuluisan „Aegir von der Ostseen“.

III RYHMÄ.

C. f. matris optimæ'sta polveutuvat rodut.

Paimenkoirat.

Kun muinaisajan ihmiset kaukaisessa menneisyydessä alkoivat metsästyksen ohella harjoittaa karjanhoitoa, oli heillä luonnollisesti paljon haittaa ja vastusta villeistä petoeläimistä, jotka hätyyttämällä karjaa ja paimen-

Unkaril. paimenkoira (Komondori).

takin tuottivat uudelle elinkeinolle suuria vaikeuksia. Silloin keksi ihminen itselleen avustajan ja karjallensa suojelijan. *Koirasta* kehittyi pian verraton lammasmaumojen paimentaja.

Lammasten hoitoa harjoittivat silloin useimmat Aasian ja Europan kansoista. Paimenten avuksi kasvatettiin hyvin yleisesti voimakkaita tuuheakarvaisia koirarotuja, sillä susia, karhuja y. m. petoja vastaan taisteleva oli näiden koirien jokapäiväinen toimi. Alussa olivatkin nämä koirat ainoastaan suojeluskoiria. Ne olivat tavallisesti valkeita (jotta ihminen ne hyvin erottaisi petoeläimistä) ja niitä paritettiin susien kanssa, suuremman rohkeuden ja voimakkuuden saavuttamiseksi. Tällaiset koirarodut ovat säilyneet muuttumattomina sellaisilla seuduilla missä yhteys

Engl. paimenkoira.

ulkomaailman kanssa on ollut vähäinen; niinpä ovat Pohjois-Espanjan ja Balkanin niemimaan vuoristoseutujen koirat säilyttäneet ulkomuotonsa vuosituhansien läpi aina näihin päiviin saakka. Samaa voi sanoa Unkarin aroilla löytyvästä paimenkoirasta. Näiden rotujen kantasä on muinainen molossilais-paimenkoira. Se on saanut nimensä siitä kansasta, joka sen kasvatti.

Molossilaiset olisivat illyrialaisia, jotka noin v. 1200 e. Kr. valloittivat helleniläisiltä Epirusmaakunnan. Molossilaisten koira oli kooltaan suuri, sen väri oli valkea ja korvat pystyt; häntä oli alaspäin riippuva; molossilaiskoiran väkevyydestä ja rohkeudesta kertovat monet vanhan ajan roomalaisista kirjailijoista.

Ennenkuin tarkemmin käsitellään nyk. eläviä paimenkoiria mainittakoon pari sanaa näiden ryhmityksestä. Molossilaisesta suorastaan polveutuvina pidetään seuraavia rotuja:

- 1) Venäläinen paimenkoira (kähäräkarvainen)
- 2) Unkarilainen „
- 3) Pyreneitten „
- 4) Ranskalainen „ (kähäräkarv.)
- 5) Englantilainen „ (Bobtails)

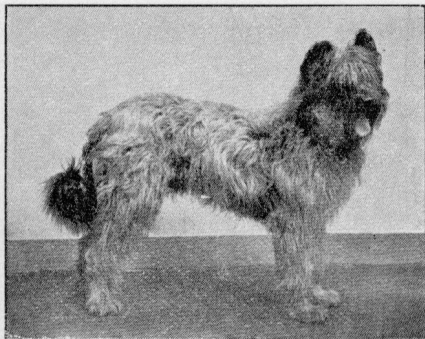
Toinen ryhmä paimenkoiria, joka enemmän muistuttaa sutta ja jonka karva on suora ja tiheä (kuten pystykorvilla) käsittää kymmenkunta eri rotua; näistä mainittakoon:

- 1) Saksalainen paimenkoira
- 2) Belgialainen „
- 3) Hollantilainen „
- 4) Skottilainen „

Vielä löytyy kolmas ryhmä, joka on lyhytkarvainen ja enemmän ajokoirien näköinen. Näistä ovat tunnetuimmat Istrialainen, Appenzeller ja Rottweiler.

Komondori on suurikasvuinen, pitkä ruumiinen koira, jonka lihakset ovat hyvin kehittyneet. Se on suuruudestaan huolimatta

kaunispiirteinen ja on viime vuosina seurakoirana levinnyt Itävaltaan ja Saksaan, joiden maiden näyttelyissä se alkaa tulla yhä yleisemmäksi. Unkarissa löytyy toinenkin paimenkoira (puli), joka ulkomuotoonsa nähden lähentelee saksalaista paimenkoiraa.

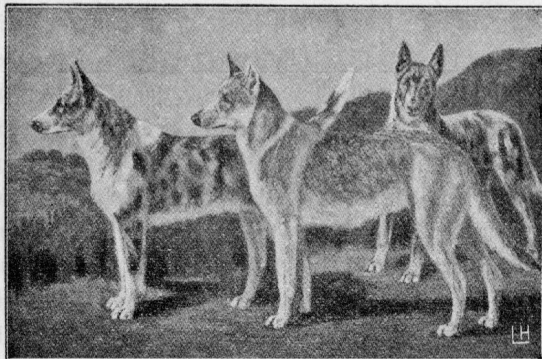

Chien de Brie.

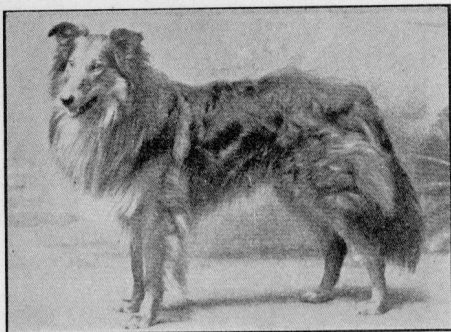
Pyreneitten (baskilainen) paimenkoira ei juuri sanottavasti eroa komondorista, mutta se on vielä kookkaampi ja voimakkaampi. Etelä-Ranskan kylpylaitoksissa, jotka sijaitsevat pyreneitten vuorten läheisyydessä on tämä koira viimeaikoina baskilaisten matkailija-oppaitten kautta tullut tunnetuksi ja suosituksi. Väri on silläkin valkea, karva on tuuhea ja hiukan kähärä.

Ranskassa löytyivistä paimenkoirista ovat „*Chien de Brie*“ ja „*Toucheur de boeufs*“ tunnetuimmat. Edellinen muistuttaa lähinnä englantilaista paimenkoiraa (The Bobtail eli Old english Sheepdog) ja venäläistä „*owshtshar*“-nimistä paimenkoiraa. Näistä kolmesta on etupäässä englantilainen viime aikoina herättänyt huomiota.

„*The shiipdog*“ on nyk. Englannissa muotikoira ja esiintyy kaikissa näyttelyissä. Ranskalaista Brie-koiraa on niinkään alettu kehittää seura-koiraksi, jona se erikoisen ulkomuotonsa kautta on saavuttanut hyvän menestyksen. *Venäläistä* paimenkoiraa, jolla kuten englantilaisella on alaspäin käännetty korvat, pidetään kaikkien kä-

Saksal. paimenkoiria.

Skottl. paimenkoira.

häräkarvaisten kantaisänä. Ainakin luullaan englantilaisen polveutuvan siitä. Se on edelleen paimenkoirana yli koko Venäjän ja suojelee lammaskarjaa petoeläimiltä. Se on niin yhden näköinen Bobtail'in kanssa, että edellä oleva kuva voi esittää kumpaakin rotua. „Bobtail“ on erittäin

taitava ajamaan lampaista teitä ja kylien katuja pitkin. Seuraakoiraksi muuttuneena on se tullut hiukan pienemmäksi, mikä onkin ollut kasvattajien tarkoitus.

Suorakarvaisista roduista on *saksalainen paimenkoira* huomattava. Se on viime vuosina hämmästyttävällä tavalla edistynyt kotimaassaan. Melkein unhotuksiin oli se jo ehtinyt joutua, kun sen eräät innokkaat kynologit viime tingassa pelastivat sukupuuttoon joutumasta. Nyt se on poliisi- ja sotakoirana tunkenut tieltään kaikki muut rodut, jopa Airedale-terrierinkin. Saksalaisten tarkoituksena onkin hankkia rodulle kaiken sen suosion ja harrastuksen, joka ennen on tullut skottl. paimenkoiran hyväksi. Edellisen väri vaihtelee suuresti. Kaikki väriyhdistykset ovat sallittuja; koiria löytyy myöskin yksivärisiä.

Miellyttävin kaikista paimenkoirista on epäilemättä *skottlantilainen paimenkoira* eli „*collie*“.

Suurissa Europan maissa on se viime vuosina ollut suosituimpia seurakoiria. Etenkin Saksassa on harrastus ollut hyvin suuri, joskin se nyt on hieman alenemaan päin, riippuen agitatsionista kaikkea vierasta vastaan, mikä agitatsioni kuitenkin pääasiassa tähän asti on kohdistunut brittiläisiin seisoviin lintukoiiriin. Nyt koetetaan kaikella voimalla saada saksalainen paimenkoira skottlantilaisen sijalle ja nähtävästi on menestys täydellinen, sillä esim. näytelyvuonna 1905 nousi Saksassa näytteillä olleiden kotimaisten paimenkoirien luku 824:ään, mutta skottlantilaisten vaan 558:aan.

Kauneushan yleensä on makuasia, mutta kuka hyvänsä joka tahtoo kaikki sivusyyt karkoittaa, tunnustaa empimättä jälkimäi-

sen koirarodun ehdot-
man etevämyyden.

Annettakoon tässä ku-
vaus skottl. paimenkoi-
rasta etevän englantilai-
sen kasvattajan Thomas
Baker'in mukaan. Hä-
nen kirjansa on saksan-
kieleen kääntänyt tun-
nettu „Collie“- ja Fox-
terrierikasvattaja Theo
Erich, joka siihen on
liittänyt selonteon rodun
vaiheista. Kirjan mu-
kaan kääntyi Englan-
nissa huomio skottl. pai-

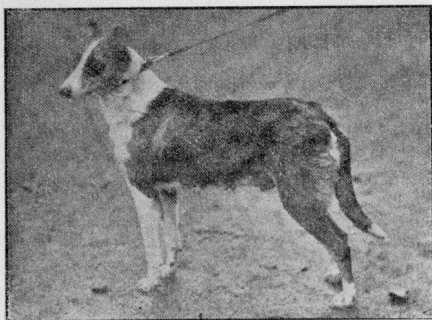

„Drmskirk Dmeradi“.

menkoiraan 1870-luvulla, samaan aikaan, jolloin koiraurheilu tässä maassa varsinaisesti alkoi kukoistaa. Baker sanoo: „Älköön luul-
tako, että silloinen „Collie“ oli kaikkea viehätystä vailla. Jos-
kin ankara työ ja skottlantilaisen vuoriston kolea ilmanala eivät
voineet luoda sitä uljasta korvain asentoa ja uhkeata karvapei-
tettä, jotka ovat nykyisten näyttelysankarien tuntomerkkinä, oli
kuitenkin hyvä pohja olemassa“. „Englantilaisen kasvattajan an-
siona ovat helakka kullankellertävä väri, tuuheanpitkä aaltoileva
karvapeite, sirosti veistelty pää ja miellyttävästi sijoitetut korvat“,
sanoo Baker edelleen. „Englantilainen kasvatus on luonut meille
koiran, jolle muotojen suhteellisuuteen, kauneuteen ja miellyttä-
väisyyteen nähden vertaista ei löydy“.

Skottl. paimenkoira on parituksen kautta sukua islantilaiselle
koiralle, jota se suuressa määrässä muistuttaa.

Nimen johtumisesta taasen on ollut ankarat riidat. Toiset
väittävät sen muodostuneen gallilaisesta sanoista „cu“ ja „luth“,
joista edellinen merkitsee koiraa ja jälkimäinen, missä loppukon-
sonantit ääntäessä eivät kuulu sanaa „kestävä“. Toiset taas ovat
sitä mielipidettä, että nimi johtuu verbistä „the coll“- kaulata,
koska koirilla usein oli valkoinen sepel kaulan ympäri. Vielä
väitettiin, että nimityksen alkuperänä oli sana „collied“- tumma,
synkkä, jota harvinaista sanaa Shakespeare käyttää näytelmässään

Lyhytkarv. Skottl. paimenkoira.

„Kesäyönunelma“, jossa Lysander sanoo Hernialle; „Brief as the lightning in the collied night“. (Äkinäinen kuin salama synkässä yössä). Lopuksi johtavat muutamat nimityksen sanasta coaly, hiilentapainen, musta. Rodun nimi kirjoitettiin ennen „Colley“, nykyään on yleinen muoto

„Collie“. — Kotimaassaan käytettiin, ja käytetään vieläkin koiraa vuoristossa lampaiden paimentamiseen. Tässä toimessa osoittaa se mitä suurinta älykkäisyyttä ja kestävyyttä. Monta kertaa on „Collie“ pelastanut lumipyryyn eksyneitä karitsoja.

Strebel mainitsee, että uudenaikaista Collie'ta luotaessa on sekoitettu rotuun sekä Gordon setterin että venäläisen vinttikoiran verta. Jälkimmäisestä on skottl. paimenkoira saanut sen loivan otsaviivan, joka sillä nyt on. Otsa-askelma on melkein kokonaan hävinnyt, silmät ovat siirtyneet lähemmäksi toisiaan ja koko koira on tullut kapeammaksi ja pitemmäksi. Yllä olevista kuvista jotka ovat otetut Strebelin teoksesta „Die Deutschen Hunde“, näkyy tämän koiran ulkomuoto. Korvien asennon tulee, kuten kuvasta näkyy, olla pysty, mutta niiden latva alaspäin kääntynyt. Muuten saattaa oheen liitetyistä kuvista nähdä koiran oikeat piirteet. Yksi kuvista esittää mainiota Englannissa synt. collieta Ch. Ormskirk Emerald'ia, joka omistajalleen maksoi sievän summan 42,000 mk.!

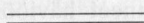
Skottl. paimenkoiran väri on vaihteleva. Tavallisin on ketunväri johon liittyy sepel kaulan ympäri. Harvinaisempi väri on musta, jota kuitenkin toisinaan näkee. Rotua löytyy myös lyhytkarvainen muoto.

Tunnettu koiramaalari engl. Bevic kuvaa Collie'ta paimenkoirana seuraavin sanoin: „Tämä hyödyllinen eläin, joka aina on uskollinen toimessaan, hallitsee laumaa ja lampaat tottelevat sitä paremmin, kuin itse paimenta. Noilla aukeilla mailla maassamme, joita ainoastaan käytetään lampaiden hoitoa varten, on tämä teräväjärkinen eläin erinomaisen tärkeä. Mahdottoman suu-

ria lammasmaumia kuletetaan alituisen näiden laajojen niittymaiden yli, ilman näennäistä johtoa. Niiden ainoa johtaja on lammaspaimen, koiriensa avustamana. Hyvinkasvatettu koira, joka on saanut toimekseen viedä lammasmauman määrättyyn paikkaan, ei milloinkaan väsy sitä maantiellä koossa pitäessään, se vahtii yhtyvällä sivutiellä, estäen lampaita sinne poikeamasta ja uhkaa jokaista häiritsijää. Se pitää huolen uppiniskaisista ja jällelle jäävistä ja pakooittaa ne järjestykseen, vahingoittamatta niitä pienimmälläkään tavalla. Paimen voi huoletta jättää laumansa kokonaan koiran huostaan“.

Nykyajan Collie on kokonaan muuttunut seurakoiraksi. Poikkeuksen tekevät ne, joita käytetään sodassa ja sairaanhoidossa ja ne osoittavat silloin vielä säilyttävänsä suuren osan entistä älyään ja alkuperäistä kestävyyttään.

Belgialainen ja hollantilainen paimenkoira ei ulkomuotoonsa nähden huomattavasti eroa saksalaisesta paimenkoirasta; kuvista päättäen ovat tuntomerkit melkein samat.

IV RYHMÄ.

C. f. intermedius'esta polveutuvat rodut.

Villakoira eli puudeli.

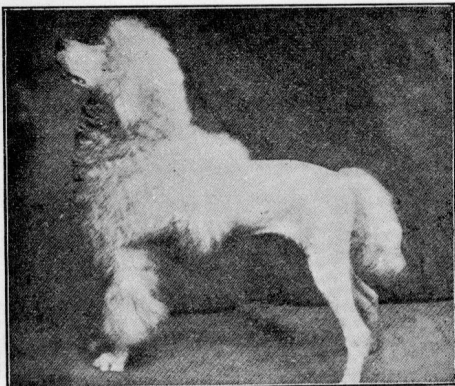
Puudelin on käynyt samoin kuin niin monen muun metsästyskoirarodun, jonka metsästysominaisuuksien kehittämistä ja säilyttämistä on laiminlyöty niin kauan, että nämä vihdoinkin ovat joutuneet unhotuksiin ja koira on muuttunut seurakoiraksi. Onneksi tällekin rodulle ovat sen, seurakoiria harrastavat kynologit ajoissa keksineet ja pelastaneet häviöön joutumasta.

Yleisenä käsityksenä on ollut se, että villakoira olisi kotoisin Espanjasta, josta se on tuotettu esim. Englantiin. Tätä käsitystä tukee se tosiseikka, että vieläkin tavataan Espanjan köyhimmällä väestöllä mitä erinomaisimpia villakoiria. Lisäksi puhuvat aikaisimmat espanjalaiset metsästyskirjailijat „perro de agua'sta“ (= vesikoira), jolla nimellä villakoira heidän kotimaassaan vieläkin kulkee. Tästä huolimatta väittää esim. Strebel, tuomatta esiin pitäviä perusteita, villakoiran olevan saksalaista syntyperää. Asia lienee kuitenkin niin, että kumpikin on väärässä — tahi oikeassa.

Kun nim. tutkii rodun muodostumista ja kehitystä niiden lähteiden perustuksella, joita on käytettävänä, huomaa, että kaikkia niitä maita, joissa villakoiran esivanhempia löytyy, voidaan pitää sen kotimaana. Villakoira on syntynyt siten, että kaksi rotua, *tuuheakarvainen paimenkoira* ja *joku ajokoirarotu* ovat paritetut keskenään. Tämä ei ole tapahtunut sattuman kautta, vaan sen on toimeenpannut metsämies, joka ajokoiralleen on halunnut vedenpitävää karvapeitettä ja vesikoiran ominaisuuksia, suurempaa kokoa ja enemmän älyä.

Europassa yleisesti käytetty nimi „Pudel“ johtuu juuri toisesta yllämainitusta ominaisuudesta, nim. pulikoida vedessä = pudeln. Espanjassa sillä kuten mainittiin on toinen nimi.

Jo vuonna 1576 tavataan villakoiria, vaikka toisella nimellä, mainittuna P. Caius'en luonnontieteellisissä teoksissa. Pudel-nimellä

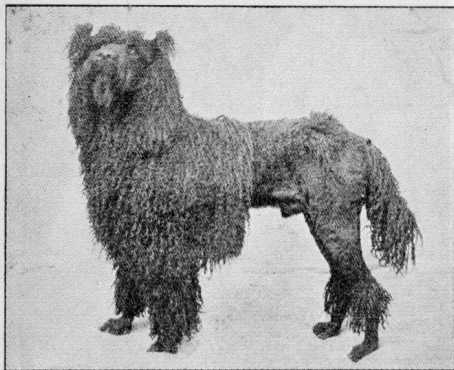
Kuva 1. Villapudeli „Alfons von Franken“.

esiintyy se ensi kerta vuoden 1700 seutuvilla. V. 1717 mainitsee sen Fr. v. Flemming, huomauttaen koiran hyvistä metsästysominaisuuksista. Samaa kuin edellinen, sanoo siitä v. 1746 Doebel teoksessaan „Jäger-Praktika“. Tri Walter jakaa v. 1817 villakoirat kahteen ryhmään, ko'on mukaan. V. 1836 on Reichenbach huomannut tarpeelliseksi erottaa neljä eri luokkaa. Tällöin mainitaan ensikerran „Der Schnürenpudel“. Sen karva ei ole villanen vaan nuoramainen (kuvu 2 ja musta koira kuvassa 3).

On luonnollista, että suomalainen nimitys „villakoiria“ on aivan epäjohdonmukainen, koska kerta toinen ryhmä rotua ei ole mikään villakoiria. Voitaisiin siis käyttää nimityksiä: „villapudeli“ ja „nuorakarvainenpuudeli“.

Kuvattuna on puudeli tavattu tauluissa, joista vanhin on Pinurichio'n tekemä (eli 1454—1513) ja esittää meille „kärshivällisen Griseldan“. Taulussa esitettyjen henkilöiden joukossa näemme puudelin, jonka karvapeite on leikattu. Milloinkaan villapudelistalla on kehittynyt nuorakarvainen, ei varmuudella tiedetä. Paritettaessa edellämainittua kähäräkarvasta paimenkoiraa ajokoiran kanssa, sai osa penikoista toisen rodun, osa toisen karvapeitteen.

Nuoramaisen karvan selitetään syntyvän villakarvasta siten, että yhdestä kähärästä kaikki karvat eivät kuole yhtäaikaan. Osa kuolee ja osa jatkaa kasvamista. Uusia karvoja yhtyy nyt tähän spiraaliin, josta vanhat putoavat pois ja näin jatkuu kehitystä. Nuoramaisen karvan muodostus on siis abnormiteetti,

Kuva 2.
Nuorakarvainenpuudeli „Moritz von Ingelheim“.

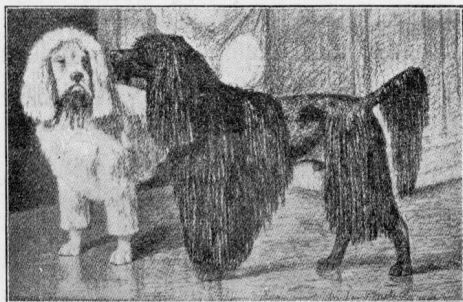
puudeli on kuitenkin siksi vaikea hoitaa ja kasvattaa, ettei tähän toimeen kykene kuin harvat. Vähitellen alkoi myöskin basilleja ja bakteerejä pelkäävä yleisö karttaa pitkäkarvaista puudelia, joka sitäpaitsi huolimatta kaikesta parturitaidosta on villapuudelia rumempi (vert. kuvia 1 ja 2). Viime aikoina on taas alettu enemmän harrastaa villapuudelia Europan eri maissa.

Puudelin „sisälliset“ ominaisuudet ovat useimmille tunnetut. Sen äly on tullut sananlaskuksi. Strebel kertoo, että hänellä nuorena ollessaan oli puudeli, joka älyssä oli kuin ihminen. Lainaamme hänen kertomuksestaan seuraavan:

„Se kävi aina äitini asioilla. Se nouti hänelle avainkopan toisesta huoneesta, joka sille oli varsin helppoa, koska se avasi kaikki ovet ilman ihmisten apua. Vasta erityisestä käskystä se

joka siitoksen kautta on vakaantunut ominaisuudeksi. — Valitettavasti on huomattavissa se tosi-seikka, että puudeli on huononemaan päin. Tämän selittää Strebel siten, että nuorakarvainenpuudeli esiinnyttyään kokonaan tunki syrjään edeltäjänsä villapuudelin, joka ennen, esim. Saksassa oli ollut suuressa suosiossa. Nuora-

ne sulki, muuten ei. Se tunsu meidät sisarukset jokaisen nimeltä; kun äitimme sen jonkun luokse meistä lähetti, ei se milloinkaan erehtynyt. Se tiesi tarkalleen ajan milloin sanomalehti illalla saapui, ja meni tuojaa vastaan, ottaen hänet lehden ja jättäen

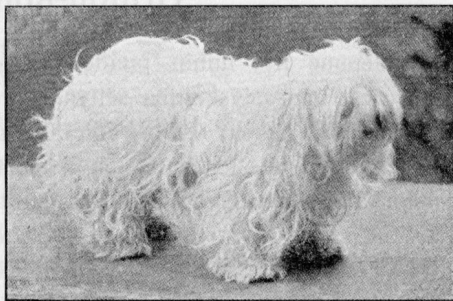
Kuva 3. Puudeleita.

sen itsetietoisena meille. Se nukkui yöt korissa, jota päivisin pidettiin kylpyhuoneessa. Iltasin se itse nouti korinsa ja asetti siinä löytyvän peitteen kuonollaan paikoilleen“. Jo nuorena on puudelilla noutamishalu ja rakkaus veteen, jossa ominaisuudessa sille vaan Neufundlantilaiskoira vertoja vetää. Kuvamme esittävät, sekä villa- että nuorakarvapuudeleja. Kuva 3 on tehty Strebelin piirustuksen mukaan ja otettu hänen teoksestaan: „Die Deutschen Hunde“.

Puudeliakin löytyy kääpiömuoto, jonka paino on korkeintaan 5 kg. Seuraavassa esitetään puudelinsukuiset rodut: Maltakoira, Griffon-koira ja Retrieveri.

Maltakoira.

Tämän kääpiörodun alkuperästä ollaan hyvin eri mieltä. Se on puudelille sukua, mutta paljon vanhempi sitä. Kalimachos, joka eli noin 200 v. e. Kr. mainitsee canis melitæus'en, joka löytyi Melitasaarella Adrian meressä Dalmatian rannikolla. Tästä ovat jotkut kynologit päättäneet, että ennen mainittu „canis molossus“ olisi ollut tuon koiran kanta-isä. Mutta löytyi toinenkin saari nimeltä Melita. Tämä sijaitsi Välimeressä ja on nyk. tunnettu nimellä Malta*).

Maltalainen koira.

Noin kolmetuhatta vuotta vanhassa uurnassa, joka on kreikkalaista tekoa on keksitty pienen koiran kuva, jonka alla on kreikkankielinen kirjoitus (= melitæ). Useat vanhan ajan kirjailijoista kertovat maltakoirasta. Plinius 23—79 j. Kr. kehuu sillä

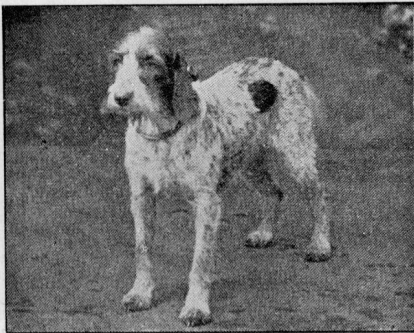
*) Josta Maltakoira nähtävästi on kotoisin, sillä siellä se todella on tavattu.

olleen sen ominaisuuden, että se voi parantaa vatsakipuja siten, että tauti siirtyi koiraan, jos tämä asetettiin sairaan vatsalle makamaan. Tämän takia oli muka kuolevaisuus näiden koirien keskuudessa hyvin suuri. Keskiajalla tapaamme tämän rodun kuvattuna m. m. piispa Ortlieb v. Brandis'en hautapatsaassa ja usein ritarineitosten sylissä. Siitä päättäen että englantilaiset toivat koiran nykyiseltä Maltasaarelta, on rotu kotoisin tältä paikalta. Kuningatar Elisabetin aikana oli maltakoira jo varmasti yleinen Englannissa. Merimiesten mukana se levisi nopeaan yli koko maailman ja kotiutui pian uusilla olopaikoillaan. Se sai tavallisesti uuden nimen sen paikkakunnan mukaan, jolle se kulloinkin joutui, joten esim. Manilla-, Havanna- ja Bologne-koirat eivät ole muuta, kuin maltakoiran jälkeläisiä. Malta-koira ja sen äsken mainitut sukulaiset ovat suosituja seurakoiria, varsinkin naisten kesken. Rodun etevimmät kasvattajat ovat nykyään englantilainen Mr Robert Maudeville ja rva Indest Starnberg'issa Bayerissa.

Griffon-koira.

Tulemme nyt niihin puudelin sukuisiin rotuihin, jotka yhä vielä ovat metsästyskoina säilyneet. Oikeastaan olisi ensin mainittava ranskalainen Barbet-koira. Mutta kun se ulkomuotoon nähden ei juuri ollenkaan eroa pehmeäkarvaisesta Griffon-koirasta ja koska se yleensä on hyvin vähän tunnettu, ei liene syytä sen

enempää siitä puhua. Olisi kuitenkin huomautettava, että se on lähempänä tuuheakarvaista paimenkoiraa kuin Griffon-koira, jossa on jonkun verran kanakoiran verta.

Griffon-koira.

Nimi „griffon“ johtunee saksalaisesta sanasta *griffer*, (greifen = tarttua kiinni) ja on aiheutunut siitä, että tämä koira samoin kuin

puudeli ja retrieveri on erinomainen riistan noutaja. Sitä käytetään usein vesikoirana, siis noutamaan veteen ammuttua riistaa.

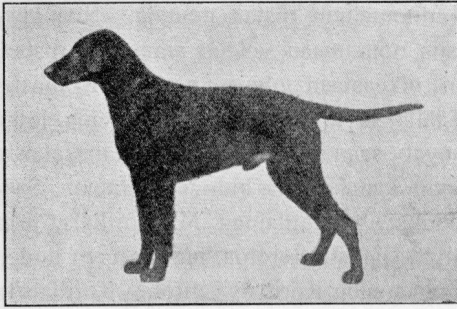
Griffon-koiran sanotaan oikeastaan olevan peräisin Itaaliasta, josta se tuli Ranskaan. Täällä se löytyy useina eri lajeina, jotka karvapeitteensä mukaan ovat saaneet eri nimiä. Ranskalaiset käyttävät griffonia niin hyvin kanakoirana kuin ajokoirana. Saksassa teki griffonin tunnetuksi hollantilainen M. Korthals, joka suurella taitavuudella ja älyllä jalostutti rotua, muodostaen uuden muunnoksen, mikä on saanut nimen Korthals-griffon. Korthals'in kuoltua sai rotu suojelijakseen vapaah. v. Gingins'in, joka väsymättömällä innolla johtaa Saksan griffon-ystävien toimintaa ja itse, kasvattamalla joukon eteviä kenttäkoiria, on huomattavasti edistänyt rotua metsästysominaisuuksiin nähden. Saksalaisen Griffon-yhdistyksen kenttäkokeet ovat todistuksena siitä, että rotu hyvästi kykenee kilpailemaan varsinaisten kanakoirien kanssa.

Korthals-griffon on karkeakarvainen ja siihen määrin edempänä kuvatun karkeakarvaisen kanakoiran näköinen, että sen kuvan voi hyvästi jättää pois.

Retrieveri.

Ennen retrieveriä olisi ollut mainittava *irlantil. vesispanieli*. Se on kuitenkin sangen harvinainen ja toiseksi aivan kähäräkarv. retrieverin näköinen (korvat ovat vaan kahtavertaa suuremmat), joten sen kuvaaminen ei ole tarpeellinen. Se vastaa Ranskan Barbet'a ja on (kuten nimikin sanoo) erinomainen vedestä noutaja. Lyhyt kähärä karva sillä etupäässä vaikuttaa yhtäläisyyden kähäräkarvaisen (curly coated) retrieverin kanssa.

Retrieveri on Englannin varsinainen noutaja-koira (apporteeraja). Pointterin ja setterin omistaja, joka ei tahtonut pilata kanakoiransa opetusta, antamalla sen noutaa ammutun linnun, huomasi pian tarpeelliseksi hankkia itselleen erityisen koiran sitä tointa varten. Tähän olikin retrieveri, puudelilta perittyjen ominaisuuksiensa kautta erittäin sopiva, varsinkin kun se myöskin omasi kaikki vesikoiran ominaisuudet. Lyhyessä ajassa syntyi-kin muuten tämä uusi rotu. Se saatiin perittämällä neufundlanti-

Retrieveri.

laiskoiraa puudelin ja irlantilais. vesispanielin kanssa. Toinen retrieverilaji, nim. sileäkarvainen syntyi siten, että käytettiin setteriä paritukseen edellisten rotujen kanssa.

Neufundlantilaiskoiran kautta on siis retrieveri yhdyssiteenä ino-

stranzew ja intermedius rotujen välillä. Retrieveri ei juuri sanotavasti ole levinnyt ulkopuolelle Englantia. Sen metsästysominaisuudet ovat siksi yksipuolisia, että sitä useat metsästäjät pitävät turhuutena.

Puudelpointteri.

Täydellisyysden vuoksi ei olisi unhotettava erästä koiralajia, joka hyvin lyhyen ajan oli kynologien puheenaiheena, mutta pian taas hävisi kennelmailmasta, luultavasti iäksi. Se oli puudelpointteri. Strebel sanoo, että oli rodulle onnettomuudeksi, että se ensin suunniteltiin paperilla ja suurella melulla tehtiin tunnetuksi, ennenkuin käytännössä oli päästy minkäänlaiseen tulokseen. Ajatus parittaa pointteri ja puudeli keskenään oli aivan sattumalta pistänyt muutamien kynologien päähän. Tulos oli suuri sekamelska; toisinaan saatiin pointterin tapaisia puudeleja, toisinaan puudelin tapaisia pointtereja, välistä taasen oli griffon'in tapainen koira tuloksena. Koe oli joka tapauksessa epäonnistunut, mutta sillä oli silti merkityksensä, se todisti nim. selvästi, että karkeakarvaiset kanakoirat olivat puudelin kanssa sukua. Nytemmin ei puudelpointterista paljoa kuule puhuttavan. Saksassa perustettu klubi lienee lopettanut toimintansa. Koiran ulkomuoto ei ollut erikoisen miellyttävä, mikä sekin osaltaan vaikutti yriyksen epäonnistumiseen.

Ajokoirat.

Suomalaisella nimityksellä „ajokoirat“ tarkoitetaan sellaisia koiria, jotka yhtä tai toista tarkoitusta varten ajavat takaa riistaa (nisäkkäitä). Näistä koirista eroitetaan kuitenkin vinttikoirat, joiden suomalainen nimitys on vakaantunut. Muissa Euroopan kielissä löytyy useampiakin nimityksiä ajokoirille, riippuen siitä mitä riistaa ne ajavat tai millä tavalla ajo tapahtuu. Useissa maissa tehdään eroitus n. s. „par force“ koirien ja tavallisten ajokoirien välillä. Edellisten tehtävänä on nopealla takaa ajolla uuvuttaa otus (hirvi, kettu, jänis, saukko y. m.), jotavastoin jälkimäiset ajavat otustaan kunnes metsästäjä sen ampuu. „Par force“ koirat, joita vielä käytetään m. m. Ranskassa, Englannissa, Venäjällä y. m. ajavat suurissa joukoissa, jolloin tavallisesti yksi koira (tai pari) on johtajana ja muut seuraavat sitä. Tavallinen ajokoirat (Pohjoismaissa) ajaa sitävastoin joko yksinään tai parinsa kanssa riistaansa, joka useimmiten on kettu tai jänis, joskus ilves, kunnes, kuten jo mainittiin metsästäjä sen ampuu tai otus menee kiven alle tai maaluolaan. Vanhimpina aikoina, jolloin ampumaseet olivat alkuperäiset, vaadittiin, että koira saisi otuksen juoksussa kiinni, tai asetettiin verkkoja y. m. pauloja koiran ajaman riistan tielle. Samalla oli tarpeellista, että koirilla, niillä seuduissa petoeläimet olivat metsästyksen esineenä, olisi kyllin voimaa ja rohkeutta, hyökätä pedon kimppuun. Mutta ampumaseiden kehittyessä ja sikäli kuin suuremmat petoeläimet vähenivät yhä leviävän sivistyksen tieltä, muuttuivat metsästystavat. Metsästäjän ei nyt tarvinnut vaatia koiraltaan niin paljon, kuin ennen voimaan ja nopeuteen nähden. Hänen haulikkonsa, tai kauas kantava luotipyssyynsä hallitsi nyt metsästyksen kulkua. Mutta urheiluna säilyi kuitenkin parforce-ajo edelleen ja harjoitetaan sitä kuten jo mainittiin vieläkin muutamissa Europan maissa.

Ajokoirametsästys on kumminkin kuolemaan tuomittu. Se on siirtynyt yhä enemmän ja enemmän pohjoiseen ja on oikeastaan enään yleinen vaan Skandinaviassa, Suomessa ja Venäjällä. Saksaassa sitä vaan nimeksi harjoitetaan (pohjoisosassa maata). Par

force metsästys on taasen rikkaan huvitusta ja on se Saksassa hyvin harvinaista.

Ajokoiralajeja on tietysti hyvin monta. Mainittakoon vaan, että niitä esim. Ranskassa on useita joka eri maakunnassa ja yhteensä parikymmentä, Sveitsissä on samoin kymmenkunta eri rotua näitä koiria, jotavastoin Englannissa on tyydytty harvempaan lajiin. Mahdotonta on näin pienessä teoksessa kosketella kaikkia eri ajokoirarotuja. Jokaisessa maassa, jossa niiden siitosta harjoitetaan on niitä useampia, joten tässä on pakko tyytyä vaan muutamiin. Ajokoiran alkuperästä on kuitenkin syytä mainita. Sekin on ollut riidan aiheena. Kaksi mielipidettä löytyy; vanhempi on sellainen, että ajokoirat olisivat kotoisin itämailta (Aasiasta ja Afrikasta), jota vastoin uudempi mielipide väittää pohjoismaita niiden kotipaikaksi. Edellinen mielipide perustuu niihin muistomerkkeihin, joita on löydetty esim. Egyptin pyramiideissa sekä vanhoissa käsikirjoituksissa. Seinämaalauksissa (Egyptissä), jotka ovat tehdyt noin 2000 v. e. Kr. on tavattu ajokoiran tapaisten koirien kuvia ja tästä on tuo vanhempi mielipide saanut tukea.

Kun professori Woldrich oli Itävallassa ja Böhmissä löytöistä pronssikauden maakerrostumista keksinyt tuon pääkallomudon, jonka omistaja sai nimen C. f. intermedius, ja todisti sen yhtäläisyyden nykyisten varsinaisten metsästyskoirarotujen pääkallon kanssa, alkoivat tiedemiehet selvittää kysymystä mitenkä tämä rotu oli joutunut etelämaihin. Selitys tehtiin ja tuntuu se sangen luonnolliselta.

Strebel'in mielipiteen mukaan joutuivat ajokoirat esim. Egyptiin etupäässä sen takia, että egyptiläiset olivat hyvin halukkaita hankkimaan vieraita eläimiä. Niitä ne toivat mukanaan sotaretkiltään tai ottivat niitä verona. On löydetty useita kuvia, joissa nähdään voitettujen tuovan voittajilleen (egyptiläisille) sotaverona m. m. juuri koiria. Nämä olivat metsästystä rakastaville egyptiläisille hyvin mieluisia antimia. Historiasta tiedämme, että noin v. 2100 e. Kr. hyksot valloittivat Egyptin. Hyksot olivat paimenkansaa, joka Arabiasta päin tuli maahan. He toivat tietysti koiransa mukanaan, jotka koirat (kuten kaikki paimenkoirat siihen aikaan) olivat ankaroita petoeläinten tappajia. Myöhemmin, Ramses kuninkaiden aikana tekivät egyptiläiset monta sotaretkä

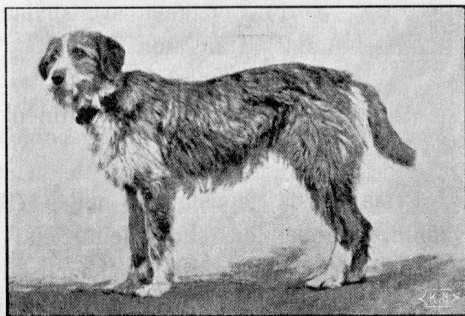
pohjoiseen, jolloin he luonnollisesti toivat koiria mukanaan kotiansa. Kun sittemmin (1000—500) e. Kr.) Egyptin taasen hajaannuttua pieniksi valtioksi, Sais'in kuningas Psammetikos kreikkalaisten palkkasoturein avulla lopetti maan heikkouden ajan ja yhdisti sen yhdeksi voimakkaaksi kuningaskunnaksi, sai tämä valtakunta suuren joukon pohjoisempaa kotoisin olevia asukkaita, sillä kuningas kehoitti kreikkalaisia sotureita jäämään maahan asumaan. Näiden mukana tuli maahan taas uusi joukko europalaisia koiria. Osaltaan vaikutti myös kauppa ja merenkulku tehokkaalla tavalla koirarotujen leviämiseen maasta toiseen. Tunnettua on esim. se, että foiniikialaiset hyvin suuressa määrin välittivät tällaista vuorovaikutusta eri maitten välillä. Kaiken yllä sanotun nojalla ovat useimmat kynologit nyk. sitä mieltä, että ajokoirat ovat pohjoismaista syntyperää, mutta, että ne levitesään eri maihin joutuivat erilaisen kehityksen alaiseksi, ja oli tämä kehitys pääasiassa riippuva siitossekoituksista ja metsästystapojen erilaisuudesta eri maissa.

Seuraavassa mainitaan tärkeimmät Itävallan, Saksan, Sveitsin, Ranskan, Englannin ja pohjoismaiden (Ruotsin ja Suomen) ajokoirista.

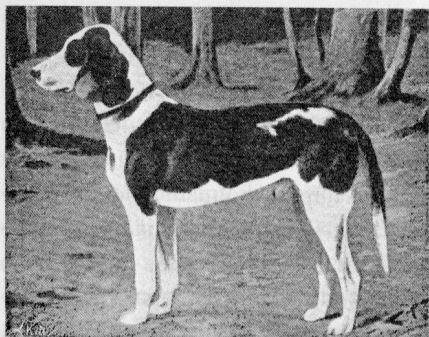
Itävallan, Saksan ja Sveitsin ajokoirat.

Keski-Europassa on ajokoirametsästys verrattain harvinainen urheilu. Vuorisuduilla sitä vielä harjoitetaan, osittain (Itävallan maakunnissa) ahkerastikin, mutta alamailla, jossa viljelys ja sen ohella tiheämpi asutus on päässyt voitolle, on metsästys kehittynyt olojen mukaan. Siellä on edempänä esitetty n. s. käyttökoira tullut yleiseksi ja karkoittanut ajokoiran karuimmille seuduille.

Itävallan ajokoirat ovat joko sileä- tai kar-

Itävaltal. (bosnialainen) ajokoirat.

Saksal. ajokoiira.

keakarvaisia. Varsinkin jälkimäiset ovat erinomaisia ajokoiria, mitä kestävyuteen ja ajokykyyn tulee. Ajokoiraharrastukseen nähden on Itävalta Keski-Europan maista ensimmäinen ja luultava on, että tämä rotu siellä tulee vielä kauan säilymään.

Saksan ajokoirat jaetaan viiteen ryhmään.

Näistä on Sauerland'in ajokoiira ainoa jota nykyään metsästyseen käytetään (Strebel). Muuten löytyy Holstein'issa, Hannover'issa, Westfahlen'issa y. m. erityiset ajokoirarodut, jotka kuitenkin elävät hyvin kituvaa elämää.

Viime vuosina on Saksassa alettu kiinnittää huomiota „par force“ metsästykseseen ja mahdollista on, että sen kautta uusi aika ajokoirakasvatukselle tässä maassa lähestyy.

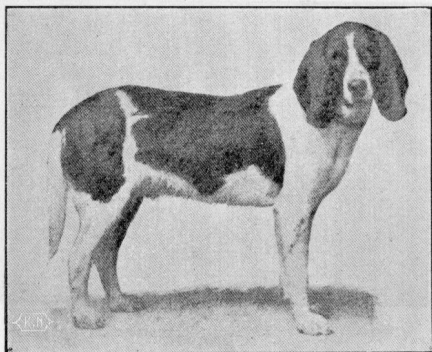
Sveitsi oli ennen ajokoiristaan tunnettu. Nytemmin on ajokoirametsästys siellä tiheään viljelyksen takia kielletty ja useimmat sikäläisistä ajokoiramiehistä ovat myyneet tai muulla tavoin toimittaneet pois koiransa. Jo 800 vuotta sitten harrastivat sveitsiläiset ajokoirilla metsästämistä. Heidän koiransa levisivät yleisesti naapurimaihin, etenkin Italiaan ja Ranskaan, jossa ne sekaantuivat sikäläisiin ajokoiiriin.

Tärkeimmät Sveitsin ajokoiraroduista olivat seuraavat viisi:

- 1) Tavallinen sveitsiläinen ajokoiira
- 2) Thurgauin ”
- 3) Luzernin ”
- 4) Bernin (kolmivärinen) ”
- 5) Argau'in ”

Paras näistä lajeista oli neljäs (Bernin), joka myös lieene vanhin. Strebel on sitä mieltä, että tämä koira luultavasti on Europalaisten ajokoirarotujen kantaisä, jotavastoin muut, esim. kapt. Laska Itävallassa, väittävät sikäläisiä ajokoiria tämän arvonnimen oikeiksi omistajiksi. Joka tapauksessa on sveitsiläinen

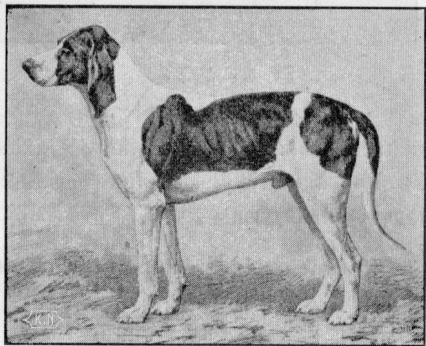
ajokoiria hyvin kauan ollut järkipäisyyden siitoksen esineenä. Eri lajien puhautta todistaa se seikka, että ne hyvin vaikeasti sekaantuvat toisiinsa. Sekoituksissa kalliituvat jälkeläiset aina joko isään taikka äitiin, molempien ominaisuudet eivät helposti yhdy samaan koiraan. Sveitsin ajokoirista ovat jäännökset nyt hajaantuneet eri maihin, jossa niitä muutamat kynologit koettavat pelastaa sukupuuttoon joutumasta *).

Bernin ajokoiri.

Ranskan ajokoirat.

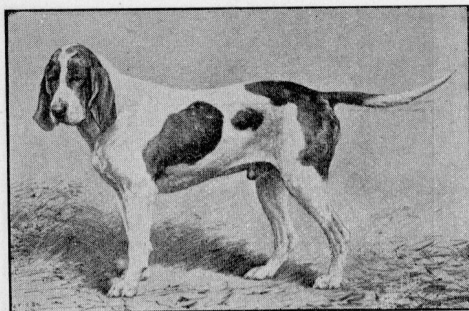
Ranskassa on ajokoiraa enimmäkseen käytetty par force-metsästykseen. Keskiajan aatelisto oli siellä metsästyksen suojelija ja pääasiallinen harjoittaja. Useimmat Ranskan kuninkaista pitivät suuria koiratarhoja, joissa näille koirille omistettiin mitä huolellisin kasvatus ja hoito. Koko metsä-

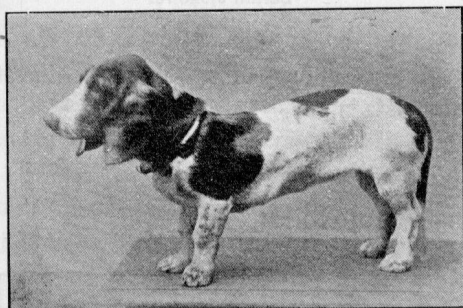
Chien Vedéen.

tyskomento hevosineen, monine palvelijoineen ja metsästäjineen, sekä suurine koiralaumoineen oli niitä ilmiöitä, jotka antoivat ritarielämälle siihen aikaan ominaisen luonteensa. Eipä kumma,

*) Sveitsissä löytyi myös karkeakarvainen ajokoiri, jonka Laska väittää olevan sukua bosnialaisen kanssa, mutta josta Strebel sanoo, että se nähtävästi oli samaa alkuperää kuin griffon tai itaalial. „Spinone“.

Briquet.

Basset.

että tällaisissa oloissa koirarodut kehittyivät mitä täydellisimmiksi ulkomuotoon ja ominaisuuksiin nähden. Ranskan kanssa ei edes Englanti kyennyt tässä suhteessa kilpailemaan. Kun sitten tuli vallankumous, ja sen kanssa ylimystön kukistus hävisivät pian koirarodutkin sortuneiden ritariinnojen omistajien rikkauksien mukana. Metsästys oli nyt talonpoikien hallussa ja nämä eivät kyenneet koiria jalostamaan. Vasta 1800-luvun lopulla pelastivat yksityiset varakkaat urheilijat näiden rotujen viime jään-

nökset hukkumasta ja jatkoivat entisaikoina alettua jalostustyötä.

Ranskan nykyisistä ajo (par force) koirista mainittakoon seuraavat sileäkarvaiset:

Chien de St. Hubert
 „ Vendéen
 „ du haut Poitou
 „ du Poitou
 „ de Franche Comté
 „ d'Artois

Chien de Saintonge
 „ de Gascogne
 „ de Virelade
 „ de Montemboeuf
 „ de Normandie

Karkeakarvaisia ajokoiria (Griffons courants) voisi niin ikään luetella koko joukon. Tärkeimmät ovat: Chien gris, de Nivernais, Vendéen, d'Artois j. n. e.

Par force koirat ovat yleensä kookkaampia kuin tavalliset ajokoirat. Pienikasvuisempia rotuja löytyy Ranskassa kuitenkin

myös. Näitä kutsutaan nimellä „Briquets“. Par force koirilta (*Chiens courants de grande Equipage*) vaaditaan, että ne saavuttavat otuksen (olkoon se jänis, kettu, susi tai hirvi) ja pysäyttävät sen, jotavastoin pienemmät ajokoirat (*Chiens courants de petite Equipage*) nim. yllämainitut Briquet-, sekä mäyräkoiran tapaiset „Basset“ — koirat ajavat otusta metsästäjän ammuttavaksi tilaisuuden sattuessa.

Englannin ajokoirat.

Englannissa on ajokoirametsästys kehittynyt samalla tavalla kuin Ranskassa. Brittein saarivaltakunnassa löytyykin aivan ranskalaisia vastaavat koiramuodot. Ranskan isoja ajokoiria vastaavat englantilain. „Foxhound“. Briquet-koiria vastaa Englannissa Harrieri ja Basset'a Englannin „Beagle“. Karkeakarvarsia on Englannissa kaksi lajia nim. „Otterhound“ ja „Welshhound“. On laskettu, että Englannissa vuotuiset menot par force metsästyksessä tekevät 100 milj.

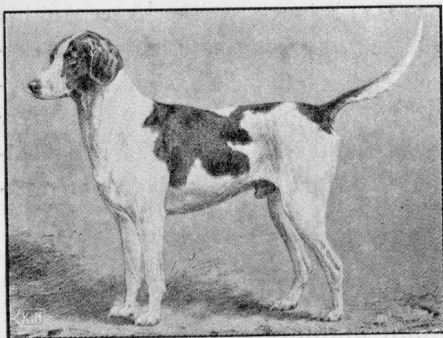

„Otterhound“.

markkaa. Tämä tavaton summa todistaa sitä suurta merkitystä, mikä metsästyksellä on Englannin taloudessa. Nuo miljonat eivät tietysti mene yksinomaan koirien kustantamiseen, vaan aiheutuvat myöskin niistä menoista, jotka metsästyshevosten ja palveluskunnan ylläpito matkaansaattaa.

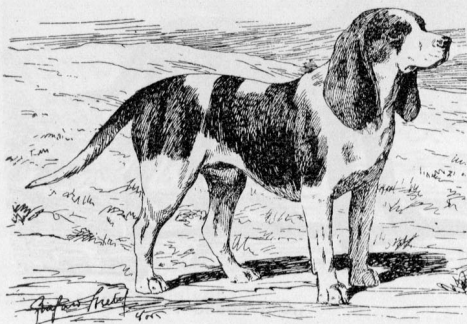
Vanhimmat Englannin yllämainituista koirista ovat karkeakarvaiset.

„Otterhound“ (= saukkokoiria) on suosittu varsinkin Irlannissa, jossa saukon metsästys ajokoirilla on kansallinen urheilu. Engl. saukkokoiria (kuten rodun virallinen nimi kuuluu) oli käytännössä jo 1200-luvulla, mutta lienee silloin ollut nykyisestä

Harrieri.

ja tuli luultavasti roomalaisten mukana Englantiin ja siinä on varmaan paljon ranskalaista verta. Nykyään on se sekaantunut siihen määrin foxhound'in kanssa, että sen tulevaisuus itsenäisenä rotuna on epävarma.

Beagle.

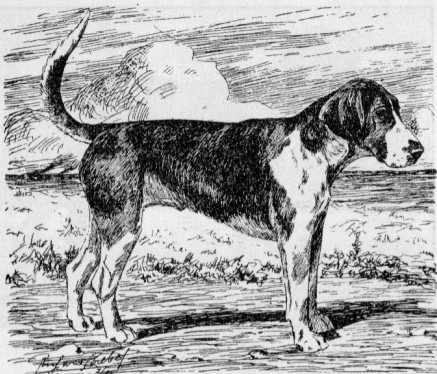
paljon eroava. Saukko-koira on metsästyskoirana voittamaton ja se on siksi saavuttanut äärettömän suosion kotimaassaan. Sekä sanoin että kuvin on on tämä koira kotimaassaan ja sen ulkopuolellakin ikuistettu. Seuraava järjestyksessä (ikään nähden) on *Harrieri*. Se on etupäässä jäniskoiria

Pienoismuoto harrierista on *Beagle*, joka myöskin on jäniskoiria. Se on miellyttävä ulkomuodoltaan ja ehkä suositumpi kuin harrieri. *Beagle*'a löytyy karkeakarvainenkin muoto. Viimeinen mielipide on se, ettei „*Beagle*“ ole itsenäinen rotu, vaan kuten yllä mainittiin kääpiö-

muoto Harrierista. Meillä Suomessa on eräs *Beagle*-laji tunnettu; se on irlantilainen *Kerry-Beagle*, jonka yhdennäköisyys useitten suomalaisten ajokoirien kanssa aiheutti sen tuottamisen maamme. Lienee vielä liian varhaista lausua mitään tämän toimipiteen merkityksestä.

Huomattavin Englannin ajokoirista on kuitenkin „*Foxhound*“ (=kettukoira). Se on kookkain maan sileäkarvaisista ajokoirista ja lienee saanut tämän ominaisuuden ranskalaisista ajokoirista, joista se polveutuu. Ennen oli näitä koiria kaksi „*Staghound*“ ja „*Foxhound*“, nyttemmin ovat rodut sulaneet yhteen. Engl.

kettukoira on se jota käytetään par force metsästyksen ja tämän takia maan huomattavin ajokoiria. Sen kehitys, maailman etevimmäksi eläinkasvattajiksi tunnetun kansan käsissä, on tietysti ollut mitä loistavin ja on paraikaa huipussaan. Se on levinnyt yli koko Europan ja Pohjois-Amerikan. Englantilaisia ajokoiria ovat myös „Bloodhound“ (veri-vihikoira), sekä susikoira (= Wolfshound), mutta ne mainitaan toisessa yhteydessä.

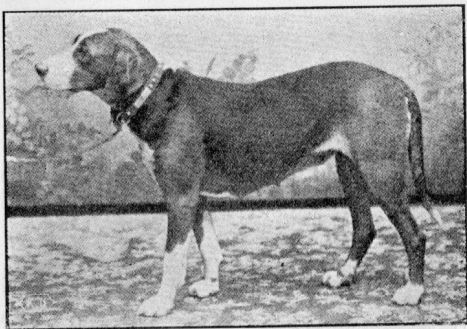

Foxhound.

Ruotsin ajokoirat.

Ruotsin metsästysolot keskiajalla eivät suuresti eroa muun Europan oloista. Kun Saksassa ajokoiran kasvatus oli tullut yleisemmäksi, joutui tämän maan koiria usein pohjoismaihin. Tämä tapahtui osaksi sotien kautta, osaksi siten, että Ruotsiin muuttavat ammattilaiset toivat kukin kotimaansa koiria mukanaan. Niinpä kuljettivat n. k. vallonit, joita rautatehtaiden omistajat kutsuivat Ranskasta terästä valmistamaan, ranskalaisia koiria maahan. Itä-vallasta kotoisin olevat lasinpuhaltajat toivat samoin Ruotsiin kotimaansa koiria. Näistä koirista ja Ruotsin pystykorvista polveutuvia koiria pidetään Ruotsin ensimmäisen ajokoiran n. s. Smålannin ajokoiran edeltäjinä. Smålannin ajokoirat olivat kauan ainoana ajokoirarotuna Ruotsissa. Vähitellen ne*) kuitenkin, järkipärisen siitosvalinnan puutteessa, huononivat ja menettivät yhtäläisyytensä. Muutamat aateliset maatalanomistajat alkoivat viime vuosisadan ensi puoliskolla uudestaan tuottaa maahan ulkolaisia ajokoiria. Näistä olivat n. s. Greiffiläiset sekä Kafveläsin huomatuimmat. Kummatkin koirat olivat Holsteinista, siis Saksasta

*) Kuten muutkin täten syntyneet rodut.

Ruotsalainen ajokoiraa.

joka otti ajokoiraa-ainesta Englannista ja Sveitsistä. Rydholm'in v. Greiff'in ja Kafvelås'in koirat tietysti sekaantuivat muihin ajokoiriin maassa. Näistä polveutuvat lajit ovat kuitenkin nyt siksi monessa polvessa olleet Ruotsissa kasvatettuja, että niistä täydellä syyllä on muodostettu Ruotsin ajokoirien ensimmäinen ryhmä nimellä „Ruotsal. ajokoiraa“ (Svensk Stöfvare). Tämän ryhmän koirista ovat Hamiltonilaiset huomatuimmat. Hamiltonin ajokoirat ovat valitettavasti viime aikoina menneet taaksepäin, luultavasti sukusiitoksen takia. Etevin rotulaji on nyk. n. s. Schiller'in ajokoiraa. Tukholman näyttelyssä *) olivat Schiller'in koirat erityisenä ryhmänä luettelossa ja veivät myös voiton Hamiltonilaisista. Schiller'in koirat kuuluvat Ruotsin kennelklubin rotukirjassa ryhmään sekarotuisia ajokoiria (suurimmaksi osaksi ulkomaalaista alkuperää) Kolmas ajokoiraryhmä, johon kuuluvat m. m. tukkukauppias Werner'in (Göteborg'issa) tunnetut koirat, on sekin sekarotuinen, mutta siinä on kuitenkin ruotsalainen ajokoiraveri voitolla. Näissä kahdessa ryhmässä on vieras aines useimmiten kotoisin Englannista ja Sveitsistä. Sekoituksiin on käytetty useimpia Sveitsin viidestä ajokoirarodusta sekä englantil. foxhoundia ja harrieria. Tunnetut P. B. Seton'in ajokoirat ovat puoleksi englantilaisia, puoleksi ruotsalaisia. Edellä olevasta käy selville, että Ruotsin ajokoirien kehitys on tapahtunut samalla tavalla kuin muidenkin ajokoirarotujen, nim. siten, että ulkolaisia koiria on pariteltu oman maan rotujen kanssa, jonka jälkeen eri muotojen ominaisuuksia on koetettu vakaannuttaa ja jalostaa. Näyttää siltä

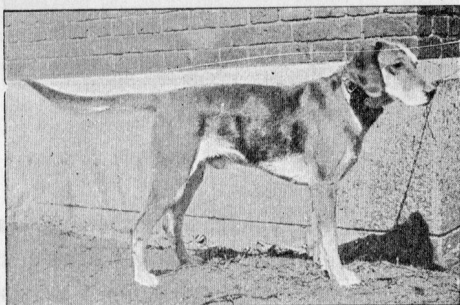
kotoisin. v. Greiff'in koirat olivat erityisen etevä ja niistä syntyi sittemmin se rotu, joka kantaa luojansa kreivi Hamilton'in nimeä. Tunnetut Fiholm'in y. m. rotulajit olivat samaa alkuperää. Toinen tunnettu kasvat-taja oli kapt. Rydholm,

*) V. 1905.

kuin olisi ajokoirametsästyksen aika jo ohi Ruotsissa, Tämä on selvä merkki siitä samasta kehityksestä, joka ajokoirasiialla on ollut Keski-Europassa. Sivistyksen kasvaessa käy tämä metsästystapa yhä mahdottomammaksi.

Suomen ajokoirat.

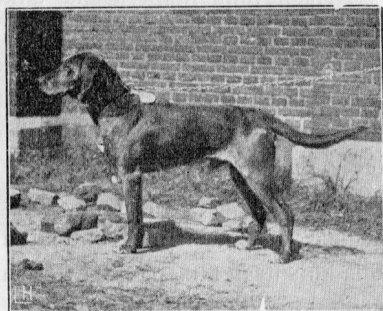
Meikäläisten ajokoirien historia ei tarjoaa paljon uutta sille joka on tutustunut Ruotsin ajokoirarotujen kehitykseen. Samalla tavalla kuin viimeainituksessa maassa, on meilläkin suurin osa tämän rodun aineksesta tullut ulkoa. Tälläkertaa on Ruotsi

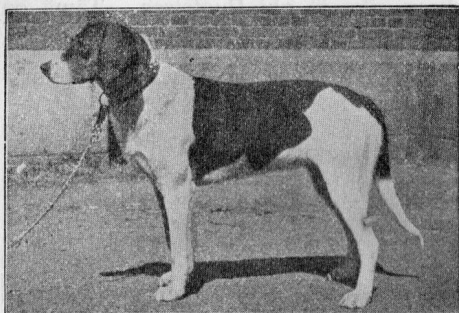
Suomalainen ajokoirat.

ollut aineksen antajana, joten me ajokoiriemme rotutauluissa aina tapaamme tuttujen ruotsalaisten kasvattajien nimiä. Rydholm, Hamilton'in tai Schiller'in koiriin kulkevat useimman ajokoiramme juuret. Meilläkin tehtiin yritys kasvattaa oma kotimainen ajokoirarotu, mutta aines oli liian heikkoa ja niin raukesi tuo yritys. Sen sijaan on hyvällä menestyksellä jatkettu sekarotuisten ajokoirien kehittämistä. Tässä työssä on jo päästy niin pitkälle, että ajokoiramme pelotta voivat antautua kilpailuun sukulaistensa ruotsalaisten kanssa, joiden veri niiden suonissa virtaa. On kuitenkin lisättävä, että joku määrä venäläistä ja puolalaista ajokoiraa-ainesta on päässyt ajokoiriimme.

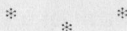
Tällä haava on meillä neljä eri ajokoirarotua maassa, ne ovat: Lindholm'in, Ranastam-niminen, Trio-rotu ja Ain-rotu. Rotujen kasvattajat ovat lähteneet itsenäisesti eteenpäin työkentelemään koettaen pitää koiriaan puhtaana enemmästä

Suomalainen ajokoirat.

Suomalainen ajokoiri.

sekoituksesta ja kehittäin niitä yhä täydellisimmiksi metsästysominaisuuksiinkin nähden.

Meillä Suomessa on ajokoirametsästys vielä suosituin metsästysmuoto, joten koirammekin luultavasti tulevat kauemmin säilymään kuin esim. Ruotsissa.

Norjan ja Venäjän sekä Puolan ajokoirista ei tila myönnä puhua. Venäläisten ajokoirat ovat meillä sangen tuntemattomat, puolalaisia on näyttelyissämme joskus nähty, mutta kumpikaan rotu ei parituksen sattuessa ole tuonut mitään edullisia ominaisuuksia koirillemme, joten harrastus niihin vähitellen on hävinnyt. Myönnettävä on kuitenkin, että slaavilaisilla, etenkin venäläisillä on erinomaisia ajokoiria, joiden maine toisinaan on tunkeutunut kotimaan ulkopuolellekin, mutta läheisempi tutustuminen näiden koirien kanssa on vielä tulevaisuuden asia.

Vihikoiri.

Ylläolevalla nimityksellä tarkoitetaan niitä koiria, jotka äänetömmästi seuraavat suurriistan (hervien y. m. samansukuisten eläinten) jälkiä. Saksassa eroitetaan kaksi lajia näitä koiria. Mainitut lajit ovat kuitenkin nyttemmin sulautuneet yhteen siihen määrin, että eroitus harvemmin otetaan huomioon. Toinen laji on nimeltään „Leithund“. Se seuraa kahlehdittuna terveen eläimen jälkiä ja koettaa saada riistaa seisomaan. Toinen laji seuraa ainoastaan haavoittunutta eläintä tämän verijälkiä pitkin. Sitä kutsutaan nimellä „Schweisshund“ (= verikoiri). Yhteisenä nimenä on kummallakin nykyään „Hannoversche-Schweisshunde“ ja suomeksi voimme kutsua niitä jälki- eli vihikoiriksi.

Mitä ensinnäkin tulee hannov. vihikoiran alkuperään ja kynologiseen kehitykseen, kertovat siitä saksalaiset kynologit seuraavaa:

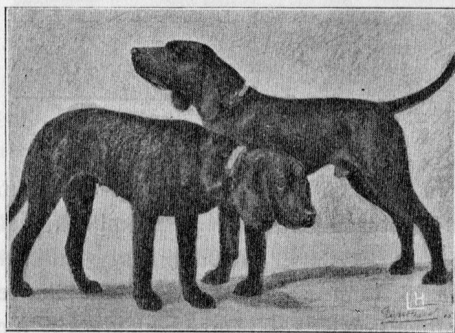
Vihikoirien syntyi tahtui silloin, kun metsästys oli kehittynyt niin pitkälle, että hirvien y. m. tappaminen ei enään jätetty riippuvaiseksi eläimen satunnaisesta ta-

paamisesta. Alkuperäinen tapa metsästää tätä riistaa ajokoirilla ja verkoilla, joilla otukset saarrettiin, oli hyljätty ja sen sijaan alettiin nyt etsiä riistaa koirien avulla, jotka seurasivat jälkiä ja joita metsästäjät kuljettivat kahleissa. Kun riistaa oli löydetty, ajettiin se ajomiehen avulla parruista ja oksista rakennettuihin loukkuihin, joissa se lopulta vangittiin ja tapettiin.

Jälkien seuraaminen oli ominaisuus, jonka saavuttaminen vaatii koiralta suurta tottumusta ja luontaisia taipumuksia. Näitä ominaisuuksia alkoivat metsästäjät vähitellen järkipäisensä siitoksen avulla koirissaan kehittää, ja niin syntyi se laji vihikoiria, joita saksalaiset kutsuvat nimellä „Leithund“. Terveiden eläinten seuraaminen oli tietysti paljoa vaikeampaa kuin haavoitettujen, ja äsken mainittua vihikoiralajia pidettiinkin paljoa korkeammassa arvossa kuin n. s. verikoiria, joiden tehtävä kuitenkin tuli olemaan yhtä tärkeä kuin edellisten. Vuosisatojen kuluessa kehittyneet „kahlekoira“-(Leithund) ominaisuudet olivat vihi-

Vihikoira vanhempaa lajia.

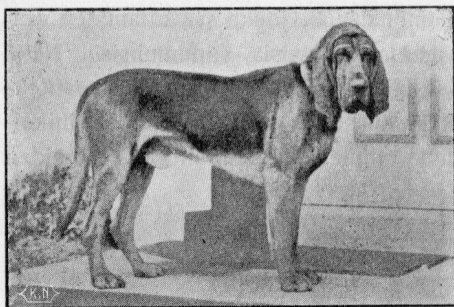
Hannover. Vihikoiria.

koirille menneet vereen siihen määrin, että verijälkiä seuraava koira monasti jätti jäljet kun tapasi terveen hirven.

Syntyi kaksi puoluetta Saksan metsästäjien keskuudessa. Toinen tahtoi erottaa yllämainitut kaksi puolta kokonaan toisistaan, toinen koetti yhdistää ominaisuudet samoissa koirissa. Brandenburgilaiset metsästäjät eivät milloinkaan laskeneet koiriaan terveille jäljille, jotavastoin hannoverilainen hirvenmetsästäjä antoi koiransa oppia sekä eläimen etsimisen että sen seuraamisen ampumisen jälkeen. Kun vuonna 1848, suurristan metsästäystä koskevat rajoitukset Saksassa poistettiin, hävitettiin tämä riista pian monin paikoin melkein sukupuuttoon, josta tietysti seurasi vihikoiran huononeminen ja useissa seuduin häviäminen.

Toinen onnettomuus tapahtui vihikoirarodulle silloin, kun (1866) Hannoverin kuningaskunta lakkautettiin ja koko kuninkaallinen metsästyslaitos hajoitettiin. Onneksi perustettiin pian yhdistys nimeltä „Hirschmann“, jonka puheenjohtaja, kunink. ylimetsänhoitaja Hans Mueller ja innokas metsästyskirjailija Karl Brandt jälleen kohottivat vihikoirakasvatuksen entiselle korkealle kannalle.

Englantilainen vihikoiri,

Englantil. vihikoiri.

n. k. Bloodhound, on vielä vanhempi edellisiä. Se on tietysti kasvatettu ajokoiransukuisesta rodusta, jonka kotimaa lienee Ranska. Sitä käytettiin jo vanhalla ajalla riistan jälkien seuraamiseen, johon sen erinomainen vainu teki sen erittäin sopivaksi.

Myöhempinä aikoina muuttui se seura- ja vahtikoiraksi. Sen metsästysominaisuudet ovat kuitenkin säilyneet ja nykyään on se paljon käytetty poliisikoirana, seuraamaan pahantekijäin jälkiä. Tässä toimessa on se osoittanut ihmeellistä kykyä, joten se on tunnettu yli koko mailman ainakin nimeksi. Verenhimoinen se ei suinkaan ole, kuten monet luulevat, vaan hyvänsävyinen ja miellyttävä seurakoiri sekä uskollinen talonvahti.

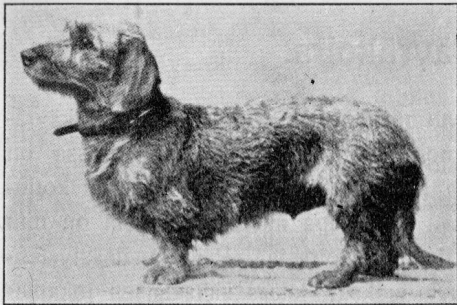
Mäyräkoira.

Suosituin kaikista Saksan rotukoirista on ehdottomasti käyrä-jalkainen mäyräkoira. Samoin kuin bulldoggi Englannissa on „Der Dachshund“ Saksassa kansallinen koirarotu, joka on kotitunut kaikissa säätyluokissa. Tuskinpa mistään koirasta on niin paljon kirjoitettu kuin juuri mäyräkoirasta. Paitsi metsästyslehtiä, ovat muutkin kirjalliset teokset, joissa saksalaisen jokapäiväistä elämää on kuvattu, esittäneet tämän hänen uskollisen seurakumppaninsa luonnetta ja ominaisuuksia. Varsinkin on Saksan yleisin pilalehti „Fliegende Blätter“ juttujensa ja hauskojen kuviansa kautta, pystyttänyt mäyräkoiralle pysyvän muistomerkin. Mäyräkoira on yhtä yleinen seurakoirana kuin metsästyskoirana, jona se viime aikoihin asti monipuolisuutensa ja kykynsä avulla erinomaisesti on osannut tyydyttää saksalaista metsästäjää. Sitä käytetään etupäässä luolakoirana, jossa toimessa se kuitenkin foxterrieristä on saanut vaarallisen kilpailijan, mutta myöskin ajo- ja vihi-koirana. Saksalainen metsämies tyytyy useimmiten kahteen koiraan, toinen on saksal. seisova (kana) koira ja toinen mäyräkoira. Näiden avulla hän täydellisesti hallitsee metsästysmailla elävän riis-tansa järkiperaistä verotusta.

Lyhytkarv. mäyräkoira.

Mäyräkoiran luultiin vielä joku aika sitten olevan kotoisin itämailta ja perustui tämä luulo samoihin syihin kuin ne joita ajokoirarotujen tutkijat olivat esiintuoneet, nim. Egyptissä löytyviin muistomerkkeihin. Myöhemmät tutkijat ovat kuitenkin todistaneet, että se kirjoitus, joka löytyy egyptil. kuninkaan Antifaa'n hautataulussa, kuninkaan mielikoiran alla, on väärin tulkittu. Oli nim. selitetty, että mainittu kirjoitus esittäisi sanaa „tekal“ jonka saksalaiset asettivat „teckel“ (saksal. nimitys mäyräkoiralle) sanan

Karkeakarv. mähräkoira.

saanut selville, että muissakin maissa esim. Peru'ssa ja Meksikossa, Amerikassa, on löytynyt ja löytyy vieläkin mäyräkoiran tapaisia koiria. Tämänkin perustuksella on nykyinen kynologia sitä mieltä, että mäyräkoiran tapaiset koirat eivät kaikki ole sukua toisilleen, vaan ovat eri maissa ja toisistaan riippumatta kehittyneet. Jalkojen käyrä muoto on siis alkuaan ollut satunnainen luonnottomuus, jota ihminen on tahtonut säilyttää ja onnistunutkin, järkipäisän siitoksen avulla, saamaan ominaisuudeksi koirarodulle. Käyräjalkaisia koirarotuja on tavattu yli koko maailman, mutta ainoastaan Saksassa, sekä Ranskassa, jossa Basset-koira on samalla tavalla syntynyt, on rodun jalostaminen suoritettu loppuun asti.

Mäyräkoiraa löytyi jo viime vuosisadan alussa monta eri lajia, värin ja karvan laatuun nähden. Nyttemmin ovat koirat jaetut kolmeen pääryhmään, sileä-(lyhyt) karvaiseen, karkeakarvaiseen ja pitkäkarvaiseen. Värin puolesta jaetaan ne myöskin kolmeen luokkaan, nim. yksivärisiin, kaksivärisiin ja täplikkäisiin.

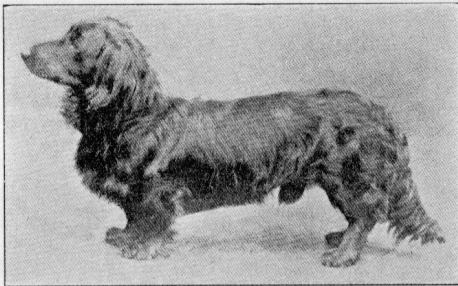
1800-luvun keskivaiheilla alkoi varsinainen mäyräkoirasiiitos Saksassa. Ensimmäinen etevimmistä kasvattajista oli W. v. Daacke, joka laski perustuksen ruskean mäyräkoiran kasvatukselle. Hänen koiriensa jälkeläisiä ovat useimmat nykyajan punaisista mäyräkoirista. Mustanruskeiden mäyräkoirien etevimpiä ja ensimmäisiä kasvattajia oli v. Otto, jonka Hundesport-nimiset koirat ovat jättäneet erinomaista jälkeä tämän rotulajin siitoksessa. Huomattavista kasvattajista mainittakoon vielä Isermann von Jägerhaus, kreivi Wurmbrand ja E. Prössler. Tänä päivänä on Saksassa satoja mäyräkoirankasvattajia ja suurissa näyttelyissä, esim. Ber-

yhteyteen. Tunnettu tiedemies W. Max Müller on nyttemmin selittänyt, että kysymyksessä oleva hieroglyfi vastaa sanaa „tqru“ (= tulinen, kiiwas), eikä siis ole missään tekemisessä yllämainitun saksalaisen sanan kanssa. Uudempi tutkimus on sitäpaitsi

lin'issä, Frankfurtissa y. m. ovat mäyräkoirat aina enemmistönä.

Nähtävästi on mäyräkoiran metsästysominaisuuksissa kuitenkin tapahtunut taantumus, sillä ainakin luolakoirana on se kadottanut paljon entisestä maineestaan. Tähän lienee syynä se, että

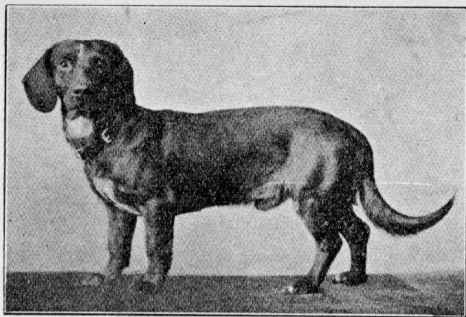
sillä on hitaampi työtapana kuin esim. foxterrierillä, joka paremmin tyydyttää ne vaatimukset, joita täysikelpoiselta luolakoiralta vaaditaan. Saksalaiset käyttivät ennen ja käyttävät osaksi vieläkin sitä luolametsästystapaa, että koira „asettaa“ ketun tai mäyrän, joka sitten kuuleman mukaan lapioiden ja kankien avulla kaivetaan esiin. Mutta kun tällainen pyyntitapa monin paikoin, maanlaadun takia oli mahdoton ja sitäpaitsi sangen hidas ja epämiellyttävä, kääntyivät useat metsästäjät pian sellaisiin koiriin, jotka uskalsivat ja kykenivät omin neuvoin tekemään lopun ketusta tai mäyrästä ahtaissa maaluolissa ja lokeroissa. Tästä syystä meillä Suomessakin mäyräkoira on saanut väistyä vilkkaan ja rohkean foxterrierin tieltä.

Pitkääkarv. mäyräkoira.

Mäyräajokoira.

Saksassa ilmestynyt teos „Die Dachsbracke“, kertoo tämän rodun kehityksestä niistä ajoista, jolloin se eli tuntemattomana Itävallan ja Beyerin vuoristometsästäjien hallussa, aina nykypäiviin asti, jolloin se erityisenä rotuna on valloittanut paikan itselleen näyttelyissä ja metsästyskokeissa muitten rotukoirien rinnalla. Rodun kotiseutuna on kuten mainittiin Beyerin ja Itävallan vuoristoseudet. Sen edustajat siihen aikaan olivat ulkomuotoonsa nähden hyvin epämääräisiä. Huomattavimmassa määrässä niissä kuitenkin oli mäyrä- ja ajokoiratyyppejä. Tämän pe-

Mäyräajokoir.

rustuksella sai rotu nimen „Dachsbracke“ (Dachs = mäyrä, bracke = ajokoir) jonka nimelisenä se Münchenin näyttelyssä v. 1886 ensikerran esiintyi. Nopeasti edistyi sittemmin sen kehitys niin, että se pian valmiina rotuna lähetti edustajiaan kaikkiin näyttelyihin Saksassa.

Ylläoleva kuva esittää erästä etevää Saksassa monilla ensi- ja kunniapalkinnoilla palkittua mäyräajokoiraa nimeltä „Blitz von Hohenburg“. Vertaamalla tätä ja jonkun mäyräkoiran kuvaa huomaamme heti silmiinpistävimmät eroavaisuudet näiden kahden rodun välillä. Edellinen muistuttaa pään muotoon nähden enemmän ajokoiraa. Kuono on leveämpi ja korkeampi kuin mäyräkoiralla, jonka pää profiilissa on suippo. Mäyräajokoir on korkeajalkaisempi, etujalat ovat melkein suorat. Ruumis on lyhyempi ja häntä paksumpi; hännän alakarvat ovat pitemmät ja karkeammat kuin lyhytkarvaisella mäyräkoiralla. Rinnassa sallitaan valkoista, joka väri mäyräkoirilla sivuvärinä ei ole suotava. Muita tärkeämpiä eroavaisuuksia ei löydy. Värin suhteen kelpaavat muuten samat määräykset kuin mäyräkoirille.

Mäyräajokoiran metsästysominaisuuksia kehuvat sen suosijat erinomaisiksi. Pääasiallisesti käytetään sitä ketun ja jäniksen ajoin sekä vihikoirana (Schweisshund) johdattamaan metsästäjää haavoittuneen otuksen luo. Vuosittain Saksassa pidetyt metsästyskokeet ja niissä saavutetut hyvät tulokset todistavat, ettei mäyräajokoiran kehittämiseen ja kasvattamiseen pantu työ ole ollut turhaa.

Spanielit.

Spanielia voi pitää ajokoirien ja „seisovien“ koirien väli-muotona. Eräs seisovista koirista, nim. setteri polveutuukin suorastaan spanielista. Mutta yllämainittu spanielin ominaisuus tar-koittaa etupäässä sitä, että tämä rotu *metsästykseen nähden* on yhdyssiteenä ajo- ja kanakoirien välillä, sillä spanielillä joka muuten on hyvin vanha rotu, on ajokoiraluonteensa ohella kaikki kanakoiralta vaaditut ominaisuudet.

Sitä käytettiin muinoin avustajana haukalla metsästettäessä. Tällöin se ajoi linnut lentoon niin että „haukkamies“ saattoi paiskata haukkansa riistan kimppuun. Se oli myöskin taitava ajamaan peltopyitä verkkoihin ja muihin pyydyksiin siihen ai-kaan, jolloin ampuma-aseet vielä eivät olleet käytännössä.

Spanielin alkuperästä ei ole varmoja tietoja. Nimestä päät-täen se olisi kotoisin Espanjasta, ellei sillä ennen ole ollut toista nimeä. Se on kyllä tavattu kuvissa aina Aleksanteri Suuren ajoilta asti. Saksan keskiajan kirjailijat puhuvat siitä myöskin, nimittäen sitä viiriäiskoiraksi (Der Wachtelhund). Vielä tänäkin päivänä löytyy Saksassa tuo viiriäiskoira, vaikka sitä ylen harvoin tapaa näyttelyissä. Sen ulkomuoto on aivan sama kuin nykyisen engl. spanielin.

Englanti on rodun varsinainen kotimaa. Siellä löytyvien spa-nielilajien lukumäärä on ennen ollut suurempi, nyk. on niitä vaan kolme enemmän tunnettua, nim. Cocker-spanieli, Kenttä (Field) spanieli ja Clumber spanieli. Harvinaisempia ovat Sus-sex- ja Norfolk-spanieli. Ulkomuotoon nähden eivät spanielit paljon eroa toisistaan. Cocker-spanieli on useimmiten kirjava, jolloin valkea on pohjavärinä, mutta myös yksivärinen (musta, kellertävä, tai ruskea). Se on pienin ja vilkkain kaikista spa-nieleista ja muistuttaa (jos väri ei estä) hyvin paljon englantil. setteriä. Sitä käytetään yleisesti (Englannissa) lintu- ja jänis-, sekä kaniinimetsästyksessä ja on se erinomainen sellaisella alu-eella, jossa tiheät viidakot tai louhistot vaikeuttavat metsästystä. Kenttä spanielista on musta muoto paraiten tunnettu. Sen kas-vattaja oli Mr. Lord, jonka koirat pian valloittivat spanielimetsäs-täjien suosion. Kenttä spanieli muistuttaa ajokoiraa siinä, että

Cocker-spanieli.

se haukkuu, riistaa ajaessaan. Clumber-spanieli on äskettäin yleisemmin ilmentynyt Englannin näyttelyihin. Se on syntynyt Newcastlen herttuan alueisiin kuuluvalla Clumber-nimisellä paikkakunnalla. Se on suurin, mutta samalla pisin ja suhteellisesti matalin kaikista spanielilajeista. Se ajaa haukkumatta ja hyvin hitaasti, mikä onkin edullista sille metsästystavalle jota sen omistajat harjoittavat. Varsinkin jos on tarkoitus jättää vinttikoirien ajettavaksi spanielin viidakosta löytämä jänis, on tärkeätä ettei spanieli ajamalla kovaa, karkoita riistaa hyvin etäälle metsästäjistä ja vinttikoirista. Clumber-spanieli on tavallisesti valkea, pää sillä usein on täplikäs.

Spanieli on viime vuosina m. m. Saksassa alkanut herättää harrastusta ja luultavaa on, että se vähitellen tulee tunnetuksi pohjoismaissakin.

Kääpiöspanieli.

On jo mainittu, että useista koiraroduista löytyy kääpiömuoto. Niinpä spanielistakin. Strebel otaksuu, että kääpiöspanielit kasvatettiin aluksi mannermaalla, mutta että ne sittemmin joutuivat Englantiin ja löysivät siellä varsinaisen kotimaansa. Tämä spanieli on tunnettu m. m. van Dyck'in tauluista. 1600-luvulla kutsuttiin sitä samoin kuin Maltakoiraa nimellä „Comforter“ ja oli se hyvin yleinen ylhäistön seurakoirana. Kuningas Kaarle I Englannissa, kasvatti kääpiöspanieleja, jotka sittemmin saivat nimen *King-Charles-Spaniel*, jolla nimellä yksi laji vieläkin kulkee. Tämä laji on usein kokomusta. Kuningas Kaarle II kasvatti mustaa ja ruskeata lajia; hän oli niin mieltynyt koiriinsa että nämä aina saivat seurata häntä, vieläpä valtakunnan neu-

vöstonkin. *Blenheim* spanieli on toinen nykyisin yleisistä lajeista. Sen kasvattaja on herttua Malborough, jonka Blenheim-nimisessä linnassa mainittu spanieli kauan oli suosittu. Väri oli sillä kirjava (valkea ja punertava). Molempia näitä

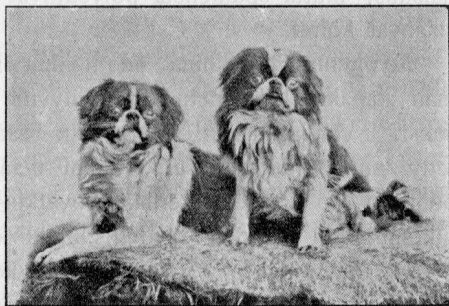
King Charles-spanieli.

spanielia käytettiin vielä viime vuosisadan alussa metsästykseseen (peltopyy- ja viiriäis-) mutta nyt ne ovat puhtaita seurakoiria.

Prince-Charles- ja *Ruby*-spanielit ovat myöhempiä alkuperää. Ne ovat syntyneet molemmista ennenmainituista, joihin on sekoitettu jaapanilaista Tshin-spanielia.

Jaapanilainen „Tshin“.

Tshin on, samoin kuin edellä mainitut spanielit, tällä haavaa suosittu seurakoiri. Kiinassakin löytyy samantapainen koiri ja kumpikin ovat alkuaan Euroopasta kotoisin. Keski-ajan hollantilaiset kauppiat kulettivat näet, mukanaan sekä Maltakoiria, että kääpiöspanieleja, jotka pian kotiutuivat kaukaisessa idässä ja taitavien kasvattajien käsissä yhä kehittyivät. Ne tulivat pian erittäin suosituiksi jaapanilaisten ja kiinalaisten kesken. Viime aikoina on niitä siten kiinalaisina ja jaapanilaisina koirina tuotu

Tshin.

Europaan takaisin ja ovat paraikaa suosituimpia muotikoiria sekä mannermaalla että Englannissa.

Seisovat koirat.

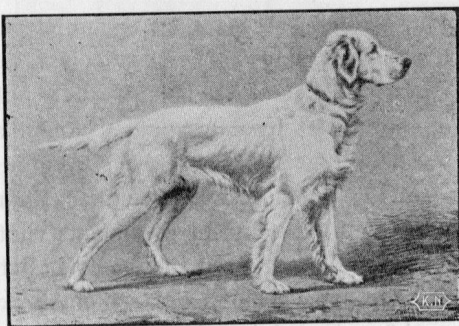
Nimitys „seisova koira“ aiheutuu siitä, että kysymyksessä oleva koira, tavatessaan riistan, seisahtuu ja jää siihen asentoon kunnes riista alkaa liikkua. Koiran hermostoon vaikuttaa riistan haju niin voimakkaasti, että se liikkumattomana, aivankuin hypnos'in valtaamana, jopa tuntikausia, „seisoo“ linnun edessä. Tämä kataleptinen „seisominen“ on ominaisuus, jota vasta pysyjen käytäntöön tultua alettiin yleisemmin lintukoirissa kehittää. Metsästäjä ehti silloin, nähdessään koiransa tuossa asennossa, lintujen luo, saaden siten tilaisuuden ampumiseen kun nämä läksivät lentoon. Kuitenkin oli tuo ominaisuus metsästyskoirilla tunnettu jo vanhalla ajalla. M. m. kertoo Plinius ja ennen häntä myös Xenofon koirista jotka, kuten Plinius sanoo, löytäessään riistan jäivät paikalleen liikkumattomina seisomaan, osottaen vaan kuonollaan ja hännällään riistan olemassaoloa. Verkolla lintuja pyydettyäessä oli tuo ominaisuus erittäin hyödyllinen, sillä koira ilmoitti seisomalla lintujen olinpaikan, niitä säikäyttämättä ja pyytäjät ehdivät sillä aikaa asettaa verkkonsa lintujen ja koiran yli. Luultavaa on että ne koirat, jotka tähän metsästystapaan opetettiin, olivat ajokoiria, joita usein paritettiin doggikoirien kanssa. Tunnettua on kyllä, että spanielilla oli tämä ominaisuus, mutta spanielista polveutuvat vaan jotkut pitkäkarvaiset seisovat koirat.

Myöhempinä aikoina on näiden koirien, joita myös kutsutaan kanakoiriksi, opetus tullut hyvin monipuoliseksi ja täydelliseksi. Varsinkin on se Brittein saarimaan kanakoirilla kehitetty miltei huippuunsa. Tämän maan neljä kanakoiraa, nim. pointteri ja kolme setterilajia, ovatkin sekä ominaisuuksiin, että ulkomuotoon nähden täydellisimmät kaikista seisovista koirista. Seuraa sitten Saksa, jonka seisovien koirien kehitys on kulkenut aivan toisia uria. Käytännöllinen saksalainen on kasvattamalla „käyttökoiransa“ (Der Gebrauchshund), suorittanut kulturityön,

joka kennelalalla on huomattavimpia. Lähemmin puhuttakoon tästä kuitenkin vasta edempänä. Saksalainen seisova koira ei kuitenkaan sanottavasti ole levinnyt muihin maihin. Sen sijaan ovat pointteri ja setterit tällä haavaa sekä pohjoismaiden että myös Ranskan, Belgian, Hollannin ja Venäjän suosituimmat kana-koirat. Ranskalla on kyllä omat kanakoirarotunsa (Braque- ja Epagneul-koirat), mutta ne eivät ole kyenneet kilpailemaan setteriin ja pointterin kanssa.

Englantilainen setteri.

Setteri on luonnollisena ylimenona spanieleista seisoviin koiriin. Englantilaisten lähteiden mukaan käytti Robert Dudley, Northumberlandin herttua jo v. 1555 (?) spanieliä seisovana koirana lintuja verkolla pyydystettäessä. Kun spanieli usein oli kiihkeä ja pyrki lintuja ennen aikojaan hätyyttämään, opetettiin se vähitellen lintuja tavatessaan asettumaan makaavaan tai istuvaan asentoon. Tästä saivat koirat pian nimen „coushing“- tai „sitting-dogs“. Jälkimmäisestä nimityksestä kehittyi vähitellen nimitys „setter“. Strebel otaksuu sitting-spanielin kehittymisen nykyiseksi setteriksi tapahtuneen 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alussa. Bevic kuvaa (v. 1792) eräässä kirjoistaan koiran, jonka helposti tuntee setteriksi ja hänen kertomuksestaan käy selville, että tämä rotu näihin aikoihin oli Englannissa tunnettu. Mutta jo 1500-luvun alussa lieenee setteri löytynyt nykyisen muotoisena, sillä tunnettu englantil. kynologi Rawdon Lee kertoo nähneensä erään Albrecht Dürer'in (eli v. v. 1471—1528) taulun, jossa musta ja ruskea sekä valkea setteri on kuvattuna.

Englantilainen setteri.

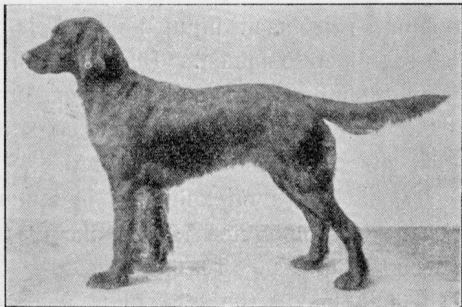
Taitavien kasvattajien käsissä kehittyi engl. setteri kotimaassaan siihen täydellisyyteen, joka sillä nyt on, 1800-luvun ensi puoliskon kuluessa. Tunnetuimmat näistä kasvattajista olivat Mr. E. Lawerack, jonka koirat 1800-luvun keskivaiheilla olivat Englannin paraimmat, sekä Mr Purcell Llewellin.

Lawerack loi rotunsa ankan sukusiitoksen avulla. Esimerkkinä tästä mainittakoon että erään hänen koiransa sukutaulussa, joka ulottui viisi polvea taaksepäin, tavataan Dash I niminen koira 24 kertaa, Belle I 21 kertaa, Moll II 12 kertaa j. n. e. Tästä oli seurauksena yhä kasvava kuolevaisuus penikoissa ja lopputulos oli rodun täydellinen sukupuuttoon joutuminen. V. 1874 kirjoittaa Lawerack eräälle ystävälleen surullisen kirjeen, jossa hän valittaa koiriensa kohtaloa ja elämäntyötänsä turhaan tehdyksi. Mutta hän oli liian kiintynyt omaan rotuunsa voidakseen taipua käyttämään vierasta verta sen pelastukseksi. Llewellin perusti kenneltyönsä erääseen Lawerack'ilta ostettuun narttuun, jonka hän paritti Mr. Statter'in tunnetusta koiralasta kotoisin olevan koiraksen kanssa. Monta etevää koiraa kasvatettiin vuosien kuluessa Llewellin'in kennel'issä, mutta tässäkin tapauksessa ei rotu sukusiitoksen takia, tullut pitkäaikaiseksi. Llewellin'in setterit tulivat hyvään huutoon Amerikassa, jonka maan monista etevistä settereistä, suuri osa polveutuu hänen koiristaan.

Meillä Suomessa on setteri suosituin kanakoira. Sen kasvatusta meillä on jo kestänyt parikymmentä vuotta. Siitoskoirat ovat enimmäkseen tulleet suoraan Englannista. Setterillä on metsästyskoirana edessään tulevaisuus, vielä silloinkin kun ajokoiran käyttäminen on käynyt mahdottomaksi, sillä kanakoiran käyttäjä hallitsee elukkaansa niin täydellisesti, että sen työalan voi supistaa hyvin pienelle metsästysalueelle, joten vieras alue ja asiaankuulumaton riista on suojattu metsästyksen vaikutuksilta.

Irlantilainen setteri.

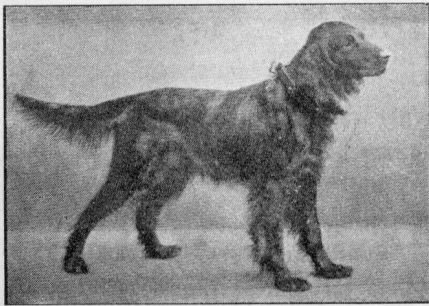
Settereistä toinen järjestyksessä, ikään nähden, on irlantilainen. Sekin polveutuu spanielista ja sitä kutsuttiinkin alussa Irlannissa nimellä „English spaniel“. — Värikysymys oli alussa epävarma, vasta v. 1866 päätettiin julistaa punaisenruskea väri ainoaksi oikeaksi. Koira on siis aina yksivärinen lukuunottamatta pientä valkeata täplää, joka on sallittu rinnassa, kurkussa, tai otsassa. Muuten on irl. setteri luonteeltaan kiivaampi ja tulisempi kuin englantilainen ja tämän takia ei se kenttäkokeissa ole tullut samoihin tuloksiin kuin viimemainittu. Muutamissa maissa, kuten Venäjällä ja osittain Saksassa sekä Belgiassa, on sen kumminkin onnistunut hankkia itselleen suosijoita. Myöskin Tanskassa on se löytänyt harrastusta. Amerikassa kohosi innostus irlant. setteriin korkeimmilleen 1870-luvulla ja tällöin menivät Irlannin paraimmat setterit Atlantin yli. Vielä 1885 oli tämä rotu erinomaisesti edustettuna New-York'in näyttelyissä, mutta sittemmin on innostus laimentunut ja nyk. on rodun kasvatusta verrattain vähäpätöinen. Suomessa ei rodulla ole ollut kuin pari suosijaa. Tällä haavaa ei maassamme löydy yhtään kasvattajaa. Irlant. setterin komea ulkomuoto ja hyvät metsästysominaisuudet ansaitisivat todella meilläkin tunnustusta.

Irlantil. setteri.

Skottlantilainen eli Gordon setteri.

Rotua kutsutaan Englannissa myöskin nimellä „Black and tan setter“ joka nimi onkin kennelmiesten kesken hyväksytty. Yleisin nimitys on kuitenkin Gordon setteri ja sillä nimellä rotu edelleen

Skottlantil. setteri.

kulkee kaikissa European mannermaan näyttelyissä.

Viime aikoihin asti onkin tämän setterin ensimmäisenä kehittäjänä ja keksijänä pidetty herttua Gordonia Skottlannissa, jolla linnassaan 1830-luvulla oli koirakartano, tunnettu mainiona ympäri maan. Kerrotaan hänen

kerran saaneen kuulla, että eräällä lähiseudussa asuvalla paimenella olisi collie- (skottlantilainen paimenkoira) narttu, joka oli oppinut seisomaan lintujen edessä ja jonka varmuus tässä suhteessa oli erinomainen. Tämän nartun olisi herttua sitten ostanut ja parittanut sen mainioimman englantilaisen setterinsä kanssa. Tästä collienartusta ja mustasta englantilaisesta setteristä polveutuisi siis nykyinen Gordon setteri.

Tämä selitys on kuitenkin nyttemmin kumottu. On nimittäin keksitty kynologinen teos, jonka eräs „Sydenham Edwards“ jo v. 1805 julkaisi. Tässä teoksessa löytyy väritetty kuva, joka esittää kolme setterilajia nim. valkean englantilaisen, punaisen irlantilaisen, ja mustan ja ruskean skottlantilaisen setterin. Viime-mainittu setteri oli siis tunnettu jo paljoa ennen kuin Gordonin herttua esiintyi rodun suosijana. Onpa vielä saatu selville etteivät Gordonin herttuan koirat olleetkaan mustan ruskeita vaan mustia ja valkeita. Yhdeksästä koirasta, jotka „Gordon Castlen“ koirakartanosta herttuan kuoltua myytiin, oli ainoastaan yksi mustanruskea.

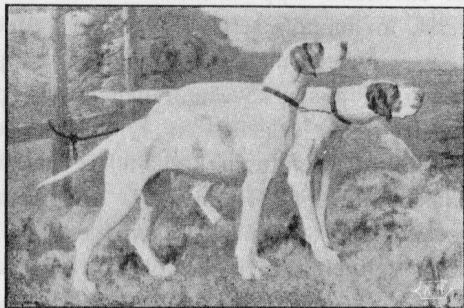
Yleinen mielipide on nykyään se, että skottlantilainen setteri on saatu, parittamalla irlantilainen ja musta englantilainen setteri keskenään. Sitä todistaa sekin, että usein tämän setterin pentueissa tavataan aivan irlantilaisen setterin värisiä koiria.

Gordon setteri ei nauti suosiota kotimaassaan, se on hitaampi kuin engl. ja irl. setteri, vaikka sillä muuten on hyvät metsästysominaisuudet. Sitävastoin on se Saksassa, Norjassa ja Tanskassa suuressa suosiossa ja Etelä Saksassa on erinomainen rotu tätä setterilajia kasvamassa.

Pointteri.

Englantilaisen kenneltyön kaunein tulos on epäilemättä pointteri. Saksassakin, missä muuten ei suosita englantilaisia, myöntävät maan etevimmät kynologit, että pointteri, ruumiinmuotojen kauneuteen nähden, on täydellisintä mitä kynologian alalla löytyy. Pointteria on kehitetty vain yhtä tarkoitusta varten. Sen tehtävä on etupäässä peltopyiden etsiminen ja niiden edessä seisominen. Englannin aukeilla kentillä on tämä koira saanut nopean hakunsa ja salamanpikaisen seisontansa. Täydessä laukassa se äkkiä pysähtyy, jääden kuvapatsaana seisomaan lintujen luo.

Hienon karvan peittämä ohut nahka sallii kaikkien lihasten ja jänteiden esteettömän esiintymisen, ja koiran omi-
tuinen kiihkeä asento hivelee katsojan silmää, Tulinen vauhti hakiessa vaatii tietysti erinomaista hajuaistia ja tämä ominaisuus ei aina ole voinut kehittyä nopeuden

Pointterreja.

kanssa samassa tasossa. Mutta usealla nykyajan kenttäpointtereista on tuo täydellisyys saavutettu ja sellaisen koiran kasvattaja ei hevillä luovu koirastaan suuristakaan summista. Setterin ja pointterin kasvattajien välillä on aina ollut kiistaa siitä, kummanko rotu on etevämpi. Tätä kysymystä ei liene helppo ratkaista sillä paljon riippuu yksilöstä. Ulkomuoto on tietysti makuasia ja mitä ominaisuuksiin tulee, lankeaa suuri osa ansiosta etevän kenttäkoiran opetuksesta opettajalle. Pointteri on kuitenkin saavuttanut suosiota useimmassa maassa enemmän kuin setteri. Poikkeuksena on Suomi, jossa setteri on yleisempi, ehkä sen takia, että sen otaksutaan paremmin kestävän pohjolan ilmanalaa.

Pointterin etevimpiä tuntijoita ja kasvattajia on Mr W. Arkwright Englannissa. Hän on tehnyt laajoja tutkimuksia rodun

alkuperästä ja julaissut komean teoksen pointterista. Hänen mielpiteensä pointterin polveutumisesta eivät yleensä ole ristiriidassa, esim. Strebelin lausuntojen kanssa. Omituista kyllä ei Arkwright näy tuntevan sitä Plinius'en lausuntoa seisovasta koirasta, joka mainitaan näitä koiria koskevassa johdannossa (siv. 78) Hän sanoo nim. että ensimmäinen varma tieto seisomisesta on 1300-luvulta. Xenofon'kin, joka eli noin 400 v. e. Kr. mainitsee koirista, joilla oli ominaisuus seistä riistan edessä, joskin tätä siihen aikaan pidettiin virheenä. Sitävastoin ovat yllämainitut tutkijat yhtä mieltä siitä, että pointteri on kotoisin Espanjasta, josta se tuli Englantiin 1700-luvun alussa. Englannissa ei silloin vielä löytynyt yhtään lyhytkarvaista kanakoiraa. Pointterin kehittämistä ei suoritettu loppuun ilman vieraan veren sekoitusta. Sekä setteriä, foxhoundia, että vinttikoiraa lienee tähän tarkoitukseen käytetty. Äsken mainittu espanjalainen pointteri esiintyi kahtena muotona, joista keveämpi lienee sekä pointterin että myös ranskalaisten ja saksalaisten lyhytkarvaisten kanakoirien kantaisä. Ensimmäisiä pointterin kasvattajia Englannissa olivat, Arkwright'in mukaan, eversti Thornton ja eräs Hamilton'in herttuosta. Kun kanakoiran kasvatus Englannissa viime vuosisadalla oli niin laajoihin piireihin levinnyt, oli luonnollista, että mielipiteiden eroavaisuus vei eri tuloksiin. Toiset kasvattajat panivat pääpainon ulkomuodolle, mutta onneksi löytyi rodun suosijoiden joukossa myöskin metsästäjiä ja näiden ansioksi on pointterin kehittäminen metsästyskoiraksi etupäässä luettava. Lukuisat yhdistykset toimivat pointterin hyväksi ja varsinkin ne, joiden ohjelmaan kuului kenttäkokeiden pitäminen, työskentelivät innokkaasti. Nytemmin ovat kenttäpointteria harrastavat seurat liittyneet yhdeksi yhdistykseksi nimellä „International Gun Dog Leage“.

Viime aikoina on eräs pointterilaji, jonka väri on musta ja joka lienee kotoisin Skotlannista, herättänyt huomiota näyttelyissä ja kenttäkokeissa. Arkwright pitää sitä puhtaimpana kaikista pointterilajeista ja suosittelee sitä paritukseen muitten pointterien kanssa. Nämä ovat kahta lajia valkea-ruskea ja valkeakeltainen. Mustassa pointterissa ei liene foxhoundin verta, ja tämän lukee Mr Arkwright sille ansioksi.

Pointterilla huomaa suurimmassa määrässä metsästysominaisuuksien yksipuolisen kehittymisen, joka on noussut huippuunsa,

tukehduttaen muut puolet koiran sisällisissä ominaisuuksissa. Useassa tapauksessa on pointterin kiihoittava metsästystoiminta vaikuttanut vahingollisesti koiran hermostoon, aiheuttaen sen, että se usein ihmisen seuralaisena ei ole voinut tehdä itsensä niin suosituksi kuin sen etevät metsästyskyvyt ansaitsisivat.

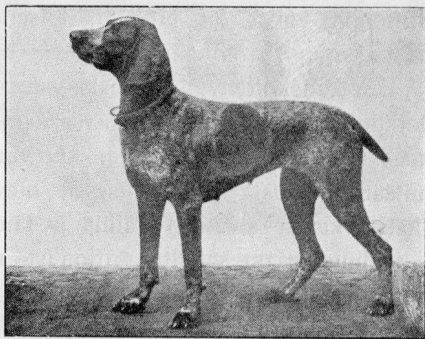
Yllä oleva kuva on tehty erään Maud Earl-nimisen engl. taiteilijan taulun mukaan.

Saksalaiset seisovat koirat.

Saksassa löytyy kolme päälajia seisovia koiria. Ne eroavat toisistaan karvan laatuun nähden. Lajit ovat: sileä- eli lyhytkarvainen, pitkäkarvainen ja karkeakarvainen. Siis aivan sama jako kuin mäyräkoirilla.

Jo keskiajalla löytyi Saksassa kanakoirarotuja, mutta nämä saivat 1800-luvun kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana kokonaan väistyä syrjään setterien ja pointterin tieltä. Perustettiinpa vielä varsinaisia yhdistyksiäkin Saksaan, Englantilaisten kanakoirien yleistyttämiseksi. Kansallinen herätys 1870-luvulla teki kuitenkin lopun tästä anglomaniasta ja saksalaisten kynologien viimeisillä ponnistuksilla pelastettiin kotimaiset kanakoirat häviöön joutumasta.

Lyhytkarvainen saksal. kanakoira polveutuu lähinnä kevyestä espanjalaisesta pointterista, osaksi on siinä ajokoiran ja dalmatialaisen koiran verta. Sitä löytyy kolme eri alarotua, nim. tavallinen saksal. kanakoira, Weimarilainen kanakoira, sekä Württembergiläinen kanakoira. Nimistä huomaa, että kaksi viime-mainittua ovat paikallisia rotuja, joiden kehitys on tapahtunut itsenäisesti ilman vieraan veren sekoitusta. Württembergiläinen, joka on raskaampi ja jyrkempi kuin nuo kaksi

Saksal. lyhytkarv. kanakoira.

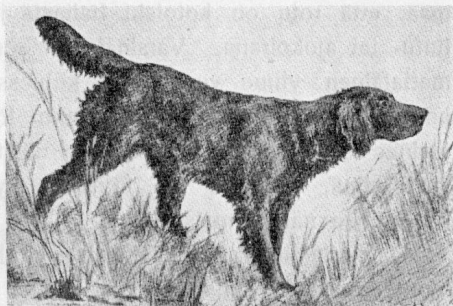
muuta lajia, lienee vanhin ja sen siitoksessa ei ole käytetty pointteria jalostajana. Weimarilainen kanakoira lienee kotoisin Böhmistä, jossa sitä kasvatettiin ruhtinas Esterhazy'n ja ruhtinas Auersperk von Teplitz'in koiratarhoissa. Weimarin suuriherttua Karl August suoritti tämän rodun jalostamisen ja hänen koiriensa maine oli kauan tunnettu yli Saksan. Varsinaisen lyhytkarvaisen saksal. kanakoiran huomattavimmat rotulajit ovat Lemgo'n ja Hoppenraden. Lemgo-rodun luoja ja samalla saksal. lyhytkarv. kanakoiran etevin ja ansiokkain kasvattaja oli J. Engler, jonka kotipaikan mukaan rotulaji sai nimensä. Tuskinpa löytyy nyk. yhtään etevämpää saksal. kanakoiraa, sanoo Strebel, jossa ei olisi Lemgo-koirien verta. Hoppenrade-koirien kasvattaja oli J. Mehlich Berlin'issä. Hän ja Engler ovat saksalaisen lyhytkarv. kanakoiran varsinaiset luoajat.

Pitkäkarvainen saksal. kanakoira elää nykyisin hyvin kiituvaa elämää. Kaikista hätähuudoista huolimatta, joita Saksan kennellehdissä tämän johdosta on päästetty, on harrastus tähän kanakoiramuotoon hyvin vähäinen. Pitkäkarv. kanakoiran alkuperästä ei olla varmoja. Strebel otaksuu sen olevan samaa sukua kuin vastaavat ranskalaiset kanakoirat (Epagneul-nimiset). Huomattavin, lajin kasvattajista oli vapaah. Schorlemer Westfahlen'issa. Nykyisin on tämä kanakoiralaji harvinainen sekä näyttelyissä että kenttäkokeissa.

Kolmas saksal. kanakoirien päämuodoista, nim. *karkeakarvainen*, on ollut todellinen riitakapula Saksan kynologiassa. Sen yhdennäköisyys griffon-koiran kanssa on saanut aikaan paljon sekaannusta. Varsinainen eroitus näiden välillä, lienee se, että griffon'in karva on pitempi, toisen rodun sitävästoin lyhyempi ja karkeampi. Molemmat lienevät syntyneet samalla tavalla, siis jonkun kanakoiran ja tuuheakarvaisen paimenkoiran sekoituksesta. Jotkut väittävät karkeakarv. saksal. kanakoirassa löytyvän karkeakarvaisen ajokoiran verta. On viimein tultu siihen, ettei tehdä mitään eroitusta kysymyksessä olevan kanakoiran ja griffonin (katso kuvaa siv. 54) välillä ja tämä onkin asialle eduksi. Se mitä muuten on sanottu griffon'ista metsästysominaisuuksiin nähden pitää tässäkin paikkansa.

Saksalainen on hyvin ylpeä n. s. käyttökoirastaan. Saksal. kanakoira on nim. monipuolisimpia metsästyskoiria mitä löytyy.

Ainoa rotu jonka saksalainen tässä suhteessa suostuu asettamaan omansa rinnalle on spanieli. Saksal. käyttökoiraa käytetään ajokoirana (useita metsästystapoja), seisovana koirana, vihikoirana ja petoeläinten tappajana.

Saksal. pitkäkarv. kanakoira.

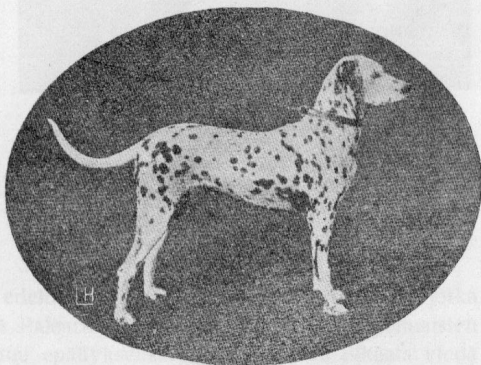
Voiko enempää pyytää!

Luultavaa on, että tällainen koira esim. meillä Suomessa täyttäisi hyvin paikkansa. Tähän saakka tehdyt yritykset eivät kuitenkaan ole luonnistuneet.

Dalmatialainen koira.

Saksal. kanakoiran yhteydessä mainittiin jo tämä entinen metsästyskoirarotu, joka nyttemmin on kokonaan muuttunut seurakoiraksi.

Dalmatialainen koira polveutuu erästä metsästyskoirarodusta, jolle eri tutkijat antavat eri nimiä. Yleisin käsitys on se, että rotu on kotoisin siitä maasta, jonka nimeä se kantaa. Uudenpien tutkimuksien mukaan olisi se peräisin Italiasta, muutamat väittävät Korsikaa sen kotiseuduksi. Italialaisen taidemaalari Castiglionen (kuoli Genuassa 1716) tauluissa esiintyy tämä koira hyvin tyypillisenä. Myöskin vatikaanin taulukokoelmissa löydetään se kuvattuna. Kaikesta tästä päättäen on var-

Dalmatialainen koira.

maa, että rotu on kotoisin Italiasta ja että sitä siellä käytettiin lintu- tai ajokoirana. Varsinaiseksi seurakoiraksi kasvatettiin dalmatialainen viime vuosisadan kuluessa Englannissa. Sieltä se on levinnyt mannermaalle, varsinkin Ranskaan ja Saksaan. Aivan yleinen se ei ole kummassakaan näistä maista. Syy on luultavasti siinä, ettei se ole löytänyt kyllin kyvykästä suosijaa ja kasvattajaa näissä maissa.

Dalmatialainen koira ansaitseisi ulkomuotonsa sekä hauskan luonteensa takia tulla yleiseksi meillä Suomessakin.

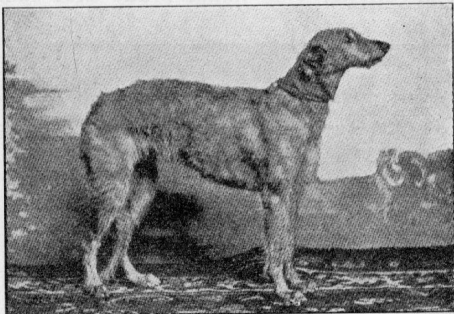

V RYHMÄ.

C. f. Leineri'stä polveutuvat rodut. *)

Skottlantilainen hirvikoira.

Kotimaassaan kulkee rotu nimellä „Deerhound“, toisinaan kutsutaan sitä myöskin Staghound'iksi tai Greyhound'iksi. Se on historiallisissa y. m. kirjoissa mainittu ensi kerran 1747 (Encyclopaedia Britannica) vaikka se varmaankin on paljon ennen löytynyt Skottlannissa, sillä Ossianin lauluissa jo ylistetään sen kuntoa. Muuten on „Deerhound“ eroittamattomasti yhdistetty Skottlannin historiaan. Sekä Walter Scott, että kuuluisa maalarilari Landseer ovat sen teoksissaan ikuistuttaneet. Deerhound'ia käytettiin vanhaan aikaan hirvien ja petoeläinten ajoon, johon tarkoitukseen se voimansa,

Skottlantil. hirvikoira.

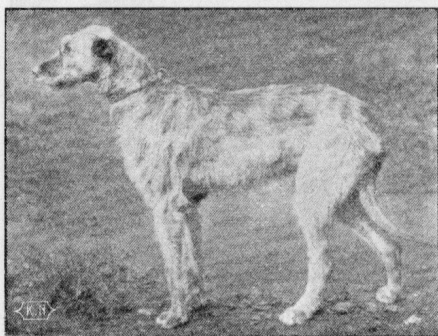
*) Tämä ryhmä sekä edellinen (IV) ovat ne yhdistysmuodot jotka nykyinen tiede on asettanut Palearktisten (Ryhmät I—III) ja Etelämaisten koirien välille. Strebel lausuu epäilyksensä siitä, josko on oikeata viedä venäläinen vinttikoiria V:stä ryhmästä pois etelämaisten joukkoon. Mutta kun pääkallomittaukset ovat osoittaneet tämän järjestyksen oikeaksi, ei ole syytä toiseen toimeenpiteeseen. Kaksi rotua vinttikoiran tapaisia koiria (Hirvikoira ja Susikoira) muodostaa siis yksinään V ryhmän, mutta ovat siten myöskin sopivana ylimenona varsinaisiin vinttikoiiriin.

rohkeutensa ja nopeutensa takia oli erittäin sopiva. Mutta Skotlannissa oli puute kyvykkäistä kasvattajista ja siksi on tämä rotu nyt hyvin harvinainen. Poikkeuksena muista vinttikoirista on Deerhoundilla hyvä vainu ja nykyään käytetään sitä ammutun suurriistan seuraamiseen ja asettamiseen. Se on tullut tunnetuksi Europan mannermaallakin sen kautta että kapt. Laska Itävallassa ja J. B. Staub Zürich'issä jonkun aikaa kasvattivat sitä.

Sen karkea, pitkä karva antaa sille tuon karun ulkomuodon joka niin hyvin sopii Skotlannin vuorimaan koiralle.

Irlantilainen susikoiria.

Mr Captain Graham, joka on tämän rodun ensimmäinen jalostaja, sanoo sitä Deerhoundin kantaisäksi. Strebel sitävastoin on sitä mieltä, että nämä rodut ovat samanikäisiä ja samaa sukua.

Irlantil. susikoiria.

Ne ovatkin niin yhden näköisiä, ettei eroitusta ole muussa kuin suuruudessa, jossa „The Irish wolfhound“ on Deerhoundia edellä. Muinaiset kirjailijat (noin tuhat vuotta sitten) kertovat, että se oli äärettömän suuri ja väkevä koiria, jota käytettiin susien tappamiseen ja nykyisen Wales-maakunnan senaikaiset lain-

laatijat olivat säättäneet korkeat sakot rangaistukseksi sille, joka uskalsi vahingoittaa tätä hyödyllistä koiraa. Läpi vuosisatojen tapaamme kyllä kirjallisuudessa lausuntoja irlantil. susikoirasta, mutta epävarmaa on, liekö nykyinen sen nimellinen koiria sama kuin tuo muinaisajan susien tappaja.

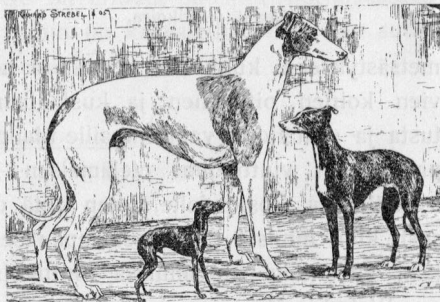
Ainoa tunnetumpi kasvattaja mannermaalla on, nyttemmin kuollut H. Walker (Sveitsi).

Etelämaiset koirat.

Tämän ryhmän ensimmäinen ala-osasto, johon kuuluvat nykyäänkin etelämaissa asuvat koirat, jätettäköön tässä kirjassa pois, sillä niitä ei voine laskea puhdasrotuisiin koiiriin, sanan tavallisesa merkityksessä. Nuo koirat, Dingo, Tenger ja Paria eivät tietysti ole kulttuurin kanssa missään tekemisessä. Sen sijaan mainittakoon ne vinttikoirat jotka Europassa ovat enemmän tunnetut.

Vinttikoirat.

Vinttikoirat kehittyi jo varhain etelämaiden tärkeimmäksi koiraksi. Suurilla aavikoilla, ja aukeissa erämaissa tarvittiin nopeajalkaista koiraa otuksen kiinniottamiseen, sillä tällöin ei tullut kysymykseen riistan luo hiipiminen. Vinttikoiran avulla metsästäminen muodostuikin pian suosituksi urheiluksi useimilla niistä kansoista joiden kotimaa tähän soveltui. Monista vinttikoiraroduista, joita vielä tänäkin päivänä löytyy mainittakoon ainnoastaan englantilaiset „Greyhound“ ja Whippet, venäläinen „Barsoi“ ja itaalialainen kääpiövinttikoirat.

Engl. vinttikoirat, Whippet ja kääpiö vinttikoirat.

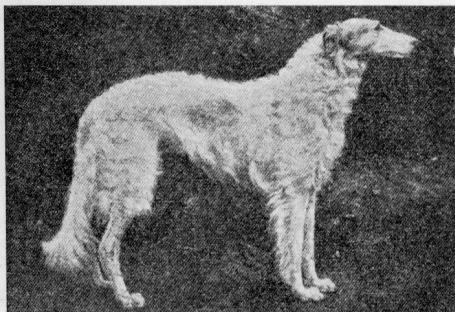
Kaikkille vinttikoiralajeille on yhteistä pitkä solakka ruumis ja kapea pitkä pää. Ko'on puolesta vaihtelevat ne huomattavasti, pienestä kääpiömuodosta aina suureen sudenjahdissa käytettävään venäläiseen vinttikoiralajiin.

Muuten ne jakaantuvat kahteen ryhmään, lyhyt- ja pitkäkarkaiseen.

Tavallisin edellisistä on *engl. vinttikoirat* n. s. Greyhound.

Alkuaan oli tätä rotua Englannissa kaksi lajia, toinen voimakkaampi ja toinen heikompi. Edellistä käytettiin m. m. hirvenajoon. Myöhemmin sulivat nuo lajit yhteen ja rotua parannettiin sitten vuosisatojen kuluessa. Useampia sekoituksia tapahtui. Niinpä muuan lordi Oxford paritti omia koiriaan m. m. bulldoggin kanssa. Täten sai hän koiriinsa enemmän voimaa ja rohkeutta. Kasvatettuaan seitsemän sukupolvea, oli hänen

onnistunut kehittää rotunsa mitä täydellisimmäksi.

Venäl. vinttikoiro.

Vinttikoiran suuri juoksunopeus aiheutti sen käyttämisen pääasiallisesti sellaiseen ajometsästykseen, jossa koiran tulee juosta kiinni kysymyksessä oleva otus. Metsästäjä seuraa silloin ratsain. Tämmöiseen

metsästykseen kuuluvan hevos- ja henkilökunnan, sekä tarvittavien koirien pitäminen ja kustantaminen on ylen kallista huvitusta ja sentähden vain rikkaille tilanomistajille mahdollista. Sitäpaitsi ovat vinttikoirat etelämaisen luontonsa takia hyvin arat kylmälle ja kosteudelle, joten niitä on hoidettava yhtä huolellisesti kuin ihmistä tällaisessa tapauksessa. Suuria kilpailuja pidetään vuosittain Englannissa vinttikoirille. Huomattavin kilpailu on Waterloo-Meeting, joka pidetään Liverpool'in läheisyydessä. Kilpailujen voittaja saa palkinnoksi kuuluisan Waterloo-Cup'in, jonka arvo on 10,000 mk.

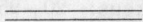
Kilpailu tapahtuu seuraavalla tavalla. Kaksi koiraa (arvan määräämää) lasketaan yht'aikaa irti, sitten kuin jänis on saatu liikkeelle. Se koirista, joka nopeimmin ja taitavimmin saa jäniksensä kiinni, joutuu voittajaksi. Palkintotuomarit seuraavat hurjaa ajoa ratsain.

Myöskin puhtaita juoksukilpailuja pannaan vinttikoiria varten toimeen. Näissä saa se koira palkinnon, joka ensiksi ennättää maalipaikalle, missä koirien omistajat kutsuen ja hosuen jännityksellä odottavat koiriensa tuloa. Tähän käytetään etupäässä

pienempää *Whippet* nimistä vinttikoiraa, joka Englannissa on vähävaraisemman kansanluokan kasvattama. Tapahtuupa että moni köyhä työmies näkee nälkää, voidakseen ottaa osaa äskenmainittuun kilpajuoksu-urheiluun.

*Pitkäkarvainen venäläinen vinttikoir*a „Borsaja psovaja“, lyhyesti nimitetty „Barsoi“, on kauniimpia ja jaloimpia kaikista seurakoiristamme. Ainoastaan harvoissa seuduin Venäjää käytetään Barsoita vielä alkuperäiseen tarkoitukseensa nim. sudenmetsästykseseen. Saksassa sitävastoin on se täydellinen seurakoir. Berliinissä viime Helmikuussa pidetyssä näyttelyssä oli tämä rotu näyttelyn paraita. Suden ajo näillä koirilla tapahtuu samaan tapaan kuin Englannissa vinttikoirajo. Venäjällä tulee koiran, tarttumalla suden kurkkuun, pidättää tätä siksi, kunnes ratsumies pääsee paikalle ja tappaa pedon tikarin iskulla. Tässäkin maassa on tämä metsästys rikkaiden huvitusta ja tulee sinä niin kauan pysymään kun susia Venäjän laajoilla aroilla löytyy.

Itaaliassa kasvatettu *vinttikoiran kääpiömuoto* on sievimpiä kaikista pikkukoiristamme. Se on erittäin suosittu kotimaassaan, jossa sitä jo monta sataa vuotta on kasvatettu. Nyt sen suosijoita tavataan yli koko kennelmailman.

Seurakoirarotujen tuntomerkit.

Lyhennyksiä K. = koiras — N. = narttu.

Rotu	Ulkomuoto, paino kg. ja korkeus *) cm.	Karva ja väri
1. Europal. pystykorva. a) Suuri pystykorva. (Der Wolfspitz). b) musta muoto. c) valkea muoto. d) kääpiö muoto. e) Silkkikarva. muoto.	Ruumis lyhyt. a) Otsa litteä, korkeus ei alle 45 cm.) otsa hyvin kupera, suuruus) 40 cm. korkeus ei yli 26, paino alle 4 kg. <i>Yhteisiä ominaisuuksia:</i> Silmät keskikokoiset, korva: lyhyt, suippo, pysty, häntä: kaareutuu selän yli. Samoin kuin yllä, mutta sirompi, korkeus: 20—25 cm, paino 2,5—3,5 kg.	Karva: päässä ja jalossa lyhyempi, muualla pitempi. Väri: a) hopean-kellertävä tai tuhkaharmaa. b) musta kiiltävä. c) liituvalkea. d) koko musta, silmät ja kuono mustat. e) karva silkintapainen, pitempi kuin edellisillä. Väri: valkea tai musta.
2. Pinsheri. a) sileäkarvainen muoto. b) kääpiömuoto ylläolevasta. c) karkeakarvainen muoto.	Ruumis: neliömäinen, voimakas, silmät suuret, korkeus: 40—50 cm; paino ei yli 20 kg. Korvat ja häntä leikatut, paino 2—5 kg. muuten samat tuntomerkit. Ruumis hiukan pitempi kuin edellisellä, kevyt, notkea, korkeus 40—50 cm, paino ei yli 20 kg.	a) Karva: lyhyt, jäykkä, kiiltävä, väri: musta, keltävän ruskeat täplät. Karva karkea, jäykkä, tiheä; väri punaisen-kellertävä, harmaankellertävä tai raudan harmaa, ruumiin alapuoli vaaleampi.

*) Korkeus mitataan etujalan kädänpään pohjasta (siis maasta) selän ja niskan yhtymä pisteeseen (pisteeseen E. kuvassa a siv. 10.)

d) kääpiömuoto edellisestä.	Kuin yllä; paino 2—5 kg.	Karva tavallista pehmeämpi.
e) apinapinsheri.	Paino 2—5 kg, ruumiinmuoto kuin yllä, pää apinamainen, silmät suuret.	Karva joko jäykkä tai silkintapainen, pitempi, korvat ja häntä leikatut.
f) Dobermann-pinsheri.	Ruumis voimakas, luonne: rohkea, vilkas, uskollinen. Pää suippo, 25—26 cm pitkä. Silmät tumman ruskeat, keskikoiset, viisaat. Korvat leikatut, selkä suora (75 cm pitkä). Häntä typistetty (15 cm pitkä).	Karva ja väri kuin a) muodolla.
3) Foxterrieri. (sileä- ja karkea-karv.)	Ruumis suhteellinen, neliömäinen, selkä lyhyt, jalat ei korkeat. Pää litteä, joks. kapea, kuono voimakas, sivulta katsoen ei suippo, silmät tummat, pienet, ympyriäiset, tuliset. Korvat V-muotoiset, pienet, eteenpäin käännetyt, liittyvät tarkoin päähän. Häntä typistetty, korkealla sijoittunut, tukeva, ylöspäin suunnattu. Paino ei yli 9 kg. Luonne vilkas.	Karva: a) sileäkarvaisella: sileä, tiheä, jäykkä, ei pysty. b) karkeakarvaisella: kuin yllä, mutta karkea, ei pörröinen tai tuuheä. Väri (kummallakin) valkea, mustilla ja ruskeilla täplillä, myös kokovalkea.
4) Airedale terrieri.	Ulkomuoto kuin edellisellä. Korkeus 45—50 cm. Paino 15—20 kg. Häntä typistetty.	Karva karkea. Väri: selässä mustanharmaa, alta punaisenruskea.
5) Irlantil. terrieri.	Ulkomuoto kuin edellisellä. Paino: K. ei yli 11 kg, N. ei yli 10 kg.	Karva kuin edellisellä. Väri: punainen, keltainen tai harmaa.
6) Mustanruskea terrieri. (Black and tan t.)	Ruumis siro; pää kiilanmuotoinen, kapea; silmät pienet korvat leikatut. Paino 6—9 kg; kääpiömuodon 3 kg.	Karva: tiheä, lyhyt, kiiltävä. Väri: musta ja tummanruskea, värien rajat selvät.
7) Bullterrieri.	Ruumiin piirteet kuin edellisellä mutta karkeammat. Korvat leikatut. Paino 7—27 kg. Kääpiömuodon: alle 7 kg.	Karva: tiheä, lyhyt, jäykkä. Väri: valkea.

8. Bedlington terrieri.	Ruumis pitempi kuin edellisellä. Selkäviiva hieman käyrä. Otsa kupera. Korkeus: 38—40 cm. Paino: 10—11 kg. Korvat leikkaamattomat.	Karva karkea, alla tiheä pohjakarva. Väri: tumman sini harmaa, punaisenruskea, tai hiekanvärinen, kellertävä.
9. Dandie-Dinmont terrieri.	Ruumis pitkä, matala. Pää suhteellisesti iso. Silmät suuret. Korkeus 20—28 cm. Paino 6,5—11 kg.	Karva karkea, paitsi päässä, jossa se on silkintapainen, kuonon selkää karvaton. Väri: rautaharmaa, kellertävän harmaa, alta vaaleampi. (Karvan pituus 5 cm.) Rinta valkea.
10) Skottlantil. terrieri.	Ruumis hiukan lyhyempi kuin edellisellä. Kuono musta; silmät pienet; korvat teräviksi leikatut, pystyt; häntä ei tyypistetty (18 cm pitkä). Korkeus 23—30 cm. Paino: K. 8—9 kg. N. 7—8 kg.	Karva 5 cm. pitkä, erittäin karkea ja tiheä. Väri: teräsharmaa, mustilla tai ruskeilla juovilla, myös yksivärinen (musta tai keltainen).
11. Skye-terrieri.	Ruumis matala pitkä. Silmät lähellä toisiaan, keskikokoiset. Korvat pystyt tai riippuvat. Häntä kaareutuva riippuva. Korkeus: ei yli 23 cm. Paino: K. 8,25 kg, N. 7,25 kg.	Karva karkea, tiheä 9—14 cm. pitkä. Väri: teräsharmaa, mustilla täplillä.
12) Pohjoismaiset pystykorvat.	Yhteiset ominaisuudet: Sui-pot, pystyt korvat; selän yli kaareutuva häntä. Islantilais. on korvan latvat alaspäin käännetyt. Korkeus: Jämtlantil. 45—55 cm. Lappal. K. 45 cm, N. 40 cm. Suomal. 40—45 cm. Grönlantil. K. 65 cm, N. 60 cm. Islantil. 20—40 cm. Ostjakkil. 58 cm. Samojedil. 55 cm.	Karva lyhyt, tiheällä pohjavillalla. (Lappalais-pystykorvalla pitempi karva). Väri: Grönlantil., Samojedil. ja Ostjakkil. mieluummin kokovalkea. Jämtlantil. harmaa ja suomalaisella ketunpunainen ja valkea. Islantil. musta ja valkea. Lappalaisella valkea, kellertävä tai ruskea.

13) Mastiffi.	Ruumis jykevä, suhteellinen, Pää suorakaiteen muotoinen. Kuonon pituus $\frac{1}{3}$ koko päästä. Silmät pienet. Korvat pienet ohuet, päähän liittyvät. Korkeus vähint. 70 cm. Paino 70—80 kg.	Karvalyhyt, sileä. Väri: musta tai musta ja valkea.
14) Bulldoggi.
a) tavallinen.	Ruumis jykevä jokseenkin matala ja leveä. Pää suuri, kulmikas, leveä. Kuono ylös ja taakse kääntynyt. Silmät pyöreät, suuret. Sieramet lähellä silmiä. Korvat pienet, korkealla päässä niin kaukana silmien takana kuin mahdollista. Korvalehdet sivulle (hieman taaksepäin) käännetyt siten että korvan sisäosa näkyy. Alaleuka kaareutuu yläleuan yli. Selkä kaareva, häntä matalalla. Korkeus 50—60 cm. Paino 15 kg. Nenä ei saa olla halki.	Karva jäykkä, sileä. Väri: valkea, punaisen-ruskea tai kellertävä, jolloin kuono on musta; myös näitä värejä juovina tai täplinä. Musta on virheellinen muualla kuin kuonossa.
b) Kääpiömuoto.	Samoin. Paino 6—6,5 kg.	Useimmiten juovikas.
15) Ranskal. bulldoggi.	Samoin kuin edelliset. Korvat pystyt. Paino: K. alle 10 kg, N. alle 9 kg.	Kuin yllä, mieluummin tummilla juovilla.
16) Mopsi.	Ruumis lyhyt tanakka. Pää suhteellisesti iso. Silmät isot, tummat; kuono tylppä. Korvat kuin mastiffilla tai bulldoggilla. Häntä kippuri. Paino 5—7 kg.	Karva pehmeä, kiiltävä. Väri: harmaa tai kellertävän ruskea. Musta „naamio“.
17) Bordeaux-doggi.	Voimakas suhteellinen ruumis. Pää hyvin iso. Alaleuka noin 12 mm yläleukaa pitempi. Silmät pienet. Korvat kuin bulldoggilla tai pystyiksi leikatut (kuin mustanruskealla terrierillä). Paino 45—50 kg.	Karva: lyhyt, tiheä. Väri: punertavan ruskea tai kellertävä, joko mustalla naamiolla tai ilman.

18) Tanskal.-Saksal. doggi.	Komea, suhteellisen notkea ruumis. Pää pitkä, suorakaiteinen. Silmät pyöreät, keskikokoiset. Korvat korkealla päässä; leikatut tai luonnolliset (riippuvat). Korkeus: K. ei alle 76 cm, N. ei alle 70 cm. Paino 70 ja 60 kg.	Karva: lyhät, tiheä. Väri: joko yksivärinen (musta, harmaa, keltainen) tai valkea mustilla tai harmailla täplillä: myös kellertävä tai punaisenruskea mustilla juovilla.
19) Boxeri.	Ruumis suhteellinen. Pää lyhyt korkea. Kuonon ja pään pituussuhde kuin mastiffilla. Kuononpää hiukan ylempänä kuin kuonon kanta. Korvat kuin edellisellä rodulla. Korkeus: K. 55 cm, N. 50 cm.	Karva: lyhyt sileä, kiiltävä. Väri: keltainen (sekä vaalea että tummempi). Saman värisiä juovia. Tumma naamio sallittu. Valkea sivuvärinä luvallinen.
20) Bernhardilais-koira.	Ruumis kookas, suhteellinen. Pää leveä, lyhyt, jyrkä, korvat keskikokoiset. Silmät verrattain lähellä toisiaan, suuret. Häntä vahva, alaspäin kaareutuva. Korkeus 65—70 cm.	Karva: pitkäkarvaisella lajilla hiukan aaltoileva, lyhytkarvaisella tiheä, suora (kuin pystykorvalla). Aina kaksivärinen (valkea ja punertavan keltainen tai valkea ja ruskea tai keltainen ja päinvastoin).
21) Neufundlantilais-koira.	Ruumis kuin edellisellä. Pää hiukan lyhyempi ja jonkunverran suipompi. Korvat pienet, päähän liittyvät. Häntä kuin edellisellä. Korkeus: K. 67—76 N. 62—70 cm. Paino 40—62 kg.	Karva: pitkä, sileä, tiheä, ei pehmeä. Väri: kiiltävän musta tai musta ja valkea. Mustilla vähän ruskeaa sallittu.
22) Komondori.
(Unkaril. paimenkoira).	Ruumis solakka, voimakas. Pää lyhyt, jyrkä. Korvat suuret riippuvat. Paino 25—30 kg.	Karva: sileä, tiheä. Väri: kellertävän valkea.
23) Bobtail (Sheepdog).
(Englantil. paimenkoira).	Ruumis hiukan lyhyempi kuin edellisellä. Pää melkein neliömäinen. Korvat pienet, riippuvat. Häntä typistetty 4—5 cm pitkä. Korkeus: 53—58 cm.	Karva: tuuhea, pörhöinen (ei kihara eikä pehmeä). Väri: harmaa, joko valkeilla täplillä tai ilman.

24) Saksalainen paimenkoira.	Ruumis verrattain pitkä, notkea, voimakas. Pää kuin pystykorvilla. Korvat pystyt leikkaamattomat, eteenpäin käännetyt. Häntä suora (alaspäin) ei ty pistetty. Paino ei alle 55 kg.	Karva: joko tiheä (sileä) tai tuuhea, myös karkea. Väri: musta, harmaa, keltainen, ruskea tai valkea.
25) Skottlantil. paimenkoira. (Collie).	Ruumis kuin edellisellä. Pää suippo, litteä, ilman otsa-askelmaa. Korvien latvat alaspäin käännetyt, pienet. Häntä alaspäin riippuva. Paino: K. 20—30 kg, N. 18—25 kg.	Päälimmäinen karva jäykempi, alla pehmeä, tiheä pohjavilla. Karva pitkä, etenkin ruumiin alla ja rinnassa, sekä hännän alapuolella. Väri: kullankellertävä ja valkea, myös musta ja valkea.
26) Puudeli.	Ruumis kuin pointterilla. Pää kuin ajokoiralla mutta otsa kuperampi ja kuono suipompi ja kuperampi. Häntä korkealla, lyhyt. Korkeus noin 50 cm.	Karva joko villainen tai nuoramainen, hyvin hoidettu. Väri: yksivärinen, musta, valkea, joskus ruskea.
27) Maltakoira.	Ruumis matala. Pää pieni, leveä. Kuono suippo. Silmät suuret. Korvat pitkäkarvaiset. Häntä lyhyt, selän yli kääntynyt. Korkeus puolet pituudesta. Paino 2—2,40 kg.	Karvan pituus korkeintaan 30 cm. Karva pehmeä. Väri: valkea.
28) King Charles-spanieli.	Ruumis kuin mopsilla vaikka pienempi. Yläpää hyvin kupera. Kuononpää lähellä otsaa, silmät etäällä toisistaan, suuret, tummat kiiluvat. Alaleuka leveä ja samantapainen kuin bulldoggilla. Korvat niin pitkät että melkein ulottuvat maahan. Paino 3—4,5 kg.	Karva hyvin pitkä, pehmeä ja aaltoileva. Väri musta, ruskeilla täplillä; valkea virheellinen.
29) Ruby ja Prince Charles spanielit.	Kuin edellä.	Väri edellisellä kastanjan ruskea (yksivärinen), jälkimäis. valkea, musta ja ruskea (kolmivärinen).

30) Blenheim spanieli.	Kuin edellä.	Kaksivärinen (valkea ja ruskea).
31) Tshin.	Kuin edellä, mutta korvat ovat pienet V-muotoiset. Paino 500 gr—5,5 kg.	Pohjaväri valkea, täplät mustia, ruskeita tai kellertäviä. Karva kuin edellä.
32. Dalmatialaiskoira.	Ruumis suhteellinen, kuin metsästyskoiralla. Pää kuin ajokoiralla. Korvat riippuvat keskikokoiset. Paino 22—25 kg.	Karva lyhyt, tiheä hieno. Väri valkea tasaisilla mustilla täplillä yli koko ruumiin. Mustat korvat virheelliset.
33) Lykytkarvainen engl. vinttikoir (Greyhound).	Ruumis kapea, korkea solakka. Pitkä, kapea pää. Korvat pienet, puoleksi pystyt. Selkä hieman kaareva. Silmät suuret. Häntä pitkä ohut, pää ylöspäin kääntynyt. Paino 18—36 kg.	Karva hieno tiheä, lyhyt. Väri musta, harmaa tai kellertävä, valkeata sivuvärinä, juovikas.
34) Kääpiö vinttikoir.	Kuin yllä. Paino korkeintaan 5 kg.	Kuin yllä.
35) Whippet.	Kuin yllä. Paino 8—9 kg.	Väri: ruskea ja valkea tai valkea ja musta, myös juovikas, yksiväriset (ruskeat) suosituimmat.
36) Venäläinen vinttikoir.	Ruumis kuin lyhytkarvaisella. Korkeus: 70—80 cm.	Karva silkinpehmeä kihara ja pitkä varsinkin ruumin alaosissa. Väri: valkean pohjavärin ohella keltaista, ruskeata tai mustaa.

Sisällys.

	Siv.
Johdanto	1
I Ryhmä.	
Varsinainen eli Europol. pystykorva	4
Pinshetit	5
Terrierit	7
II Ryhmä.	
Pohjoismaiset pystykorvat	20
Mastiffi	24
Bulldoggi	26
Ranskal. bulldoggi	28
Mopsi	29
Bordeaux doggi	30
Tanskal.-Saksal. doggi	31
Boxeri	34
Bernhardilaiskoira	35
Neufundlantilaiskoira	40
III Ryhmä.	
Paimenkoirat	43
IV Ryhmä.	
Villakoira eli puudeli	50
Maltakoira	53
Griffonkoira	54
Retrieveri	55
Puudelpointeri	56
Ajokoirat	57
Vihikoira	68
Mäyräkoira	71

	Siv.
Mäyräajokoira	73
Spanieli	75
Kääpiöspanieli	76
Jaapanilainen Tshin	77
Seisovat koirat	78
Dalmatialainen koira	87

V. Ryhmä.

Skottlantilainen hirvikoira	89
Irlantilainen susikoira	90

Etelämaiset koirat.

Vinttikoirat	91
------------------------	----

Seurakoirarotujen tuntomerkit	94
---	----

